

KOLIČINSKA REALIZACIJA JE BILA V LETU 1985 REKORDNA

Ali bo prihodnost boljša

Veliko pisanja in razprav je bilo v prvih dveh mesecih letošnjega leta o rezultatih gospodarjenja v preteklem letu, načrtih za naprej, predvsem pa za tekoče leto, saj moramo rešiti vrsto problemov, če ga bomo hoteli uspešno zaključiti.

Proizvodnja	Vrednost proizvodnje po letih				
	1.	2.	3.	4.	5.
Uslužnostna proizvodnja	595.614	908.250	1296.400	1617.150	1934.500
Lastna proizvodnja	240.500	517.000	825.500	1154.000	1482.500
Skupno:	836.114	1425.250	2121.900	2771.150	3417.000

Uspehi in neuspehi gospodarjenja v preteklem letu, prikazani s pomočjo različnih analiz, ki dovolj kritično obravnavajo naše poslovanje, niso zanimivi samo zaradi rezultatov, temveč predvsem kot analitična osnova za bodoče delo.

Če so šli podatki na obravnavah pred leti mimo marsikaterega ušesa, sedaj ni več takšnega nezanimanja za obravnavo bilance, kajti vsakdo se zaveda, da so ravno od uspešnega rezultata odvisni tudi osebni prejemki, ki pa zadevajo vsakega posameznika.

Pri obravnavi rezultatov, ki so bili bolj ali manj pričakovani, smo ugotavljali precej neprimerljive podatke, ker so bili nekateri elementi prenešeni po novem kontnem planu iz dohodka med stroške poslovanja (materialni stroški delovnih skupnosti, obresti za kredite za obratna sredstva, stroški bančnih storitev, del stroškov za tople obroke).

Pri večini elementov bilance smo bili boljši od plana in rezultatov prejšnjega leta. Zataknilo se je le pri ustvarjeni akumulaciji, ki ni bila takšna, kot smo jo predvidevali. Takoj se porodi vprašanje, zakaj ob dokaj dobrih ostalih rezultatih tudi akumulacija ni temu primerna?

Večina naših delavcev ve, da smo imeli v preteklem letu največ odpremljene opreme za iraškega kupca — turbine HE Haditha, ob tem pa mirujejo plačila s strani naročnika, tako da smo morali celo najemati kredite za obratna sredstva z visokimi obrestmi. Takšen položaj nam je okrnil kar precej velik delež čistega dohodka, ki bi v nasprotnem primeru izdatno povečal uspehe našega dela. Pri količinski proizvodnji je bilo leto 1985 rekordno, saj smo dobavili naročnikom največje količine končnih proizvodov v zgodovini Litostroja.

Količinska in vrednostna produktivnost se je prav tako povečala in je precej višja do odstotka novozaposlenih.

Iz vseh navedenih podatkov lahko ugotovimo, da bomo morali v letu 1986 poleg naročila Haditha, ki bo v tem letu v glavnem zaključeno, realizirati čimveč ostalih naročil, predvsem za konvertibilno tržišče, ter s tem pridobili tako težko pričakovana devizna sredstva, ki so nam potrebna za uvoz reprodukcijskega materiala.

Naročilo za leto 1986 imamo, glavna naloga vseh temeljnih organizacij je, da jih pravočasno izpolnimo. Če bomo hoteli to doseči, moramo biti preskrbljeni z domačimi in uvoženimi materiali, pravočasno moramo imeti dokumentacijo, polizdelke in končne izdelke.

Vse to bomo dosegli z boljšo organizacijo dela, predvsem z boljšim operativnim planiranjem, s katerim bomo na osnovi medsebojnega

usklajevanja pogojev in možnosti posameznih temeljnih organizacij omogočili skrajšanje predolgih rokov izdelave ter s tem tudi zniževali stroške proizvodnje.

Finančno planiranje bo izboljšano z realnejšimi predvidevanji dokončanja naročil in predvsem z zmanjševanjem zalog nedokončane proizvodnje ter s hitrim pretokom nabavljenega materiala skozi fazo proizvodnje.

Že v mesecih do konca poletja moramo izpolniti predvidene planske naloge, ker računamo, da bomo prejeli prepotrebni uvozni material in polizdelke od domačih poddobaviteljev.

Od vseh planiranih aktivnosti v tem letu je najvažnejša izpeljava povečanega konvertibilnega kakor tudi klirinškega izvoza, da bomo dosegli tak dohodek, ki nam bo omogočil nemoteno izplačilo planiranih osebnih dohodkov ter ustvarjanje primerne akumulacije.

Pri tem pa istočasno že mislimo na plan za leto 1987 in kontinuiran srednjeročni plan za obdobje 1987—1991. Novost v planiranju, ki je bila sprejeta s samoupravnih sporazumom o skupnem prihodku je, da se ob sprejemu zaključnega računa obravnava planske zasnove za naslednje leto in kontinuiran srednjeročni plan, pri katerem se z vsakim letom tekočega planskega obdobja, še dodaja leto iz novega srednjeročnega plana ter se na ta način ohranja stalna kontinuiteta petih planskih let.

Pri planu za leto 1987 je najvažnejši podatek o trenutni pokritosti z naročili po posameznih blagovnih skupinah. Pri analizi ugotavljamo, da imamo pokrito le tretjino naročil. Pri tem je nekaj blagovnih skupin še brez kakršnegakoli naročila. Takšno stanje od temeljne organizacije PRODAJA zahteva večjo zavzetost za pridobivanje naročil, saj proizvodni cikel posameznih blagovnih skupin zaradi dolgega dobavnega roka zahteva čimprejšnjo pridobitev, predvsem konvertibilnih naročil.

Finančni plan naj bi bil v letu 1987 okoli 70 % višji kot plan v letu 1986, količinska proizvodnja naj bi narasla za okoli 2 %, plan novozaposlenih pa 2,2 %.

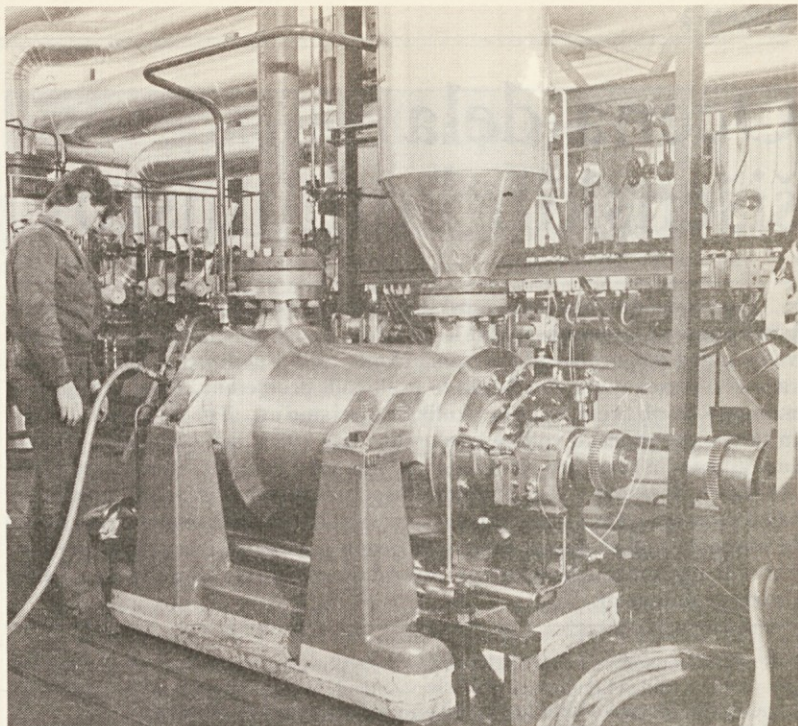
Izvoz na konvertibilno področje se bo povečal za 10 %, na klirinški trg 16 %.

Z ozirom na povprečno produktivnost, tečajne razlike, inflacijo in predvidne realne rasti, plan ni prenapet, razen pri izvozu, kjer moramo doseči planirano povečanje, če hočemo zaslužiti tolik deviz, da ne bomo imeli težav z uvozom in odplačilom tujih kreditov.

Pri obravnavi kontinuiranega plana 1987-91 je opazna razlika v stopnjah rasti med obdobjem sred-

njeročnega plana 1986-1990 in letom 1991. Rasti so nekoliko nižje in to zaradi precejšnjega povečanja proizvodnih zmogljivosti v obdobju srednjeročnega plana, ko bodo nove investicijske naložbe povečale proizvodnjo, leto 1991 pa bo samo nadaljevanje gospodarjenja iz prejšnjega planskega obdobja.

(Dalje na 3. strani)

25. februarja letos je bil uspešno opravljen preizkus karakteristik črpalke CN 160-110 za JE Kozloduj v Bolgariji. (Foto: B. Francelj)

Uveljavljanje delegatskih odnosov

Zaostrene in težke gospodarske razmere, ki se odražajo na vseh področjih našega dela in življenja, nas silijo k razmišljanju in kritičnem analiziranju celotnih družbenih razmer.

V končni obliki gre za preprosta in logična vprašanja, ali kot posamezniki — samoupravljalci — v osnovnih samoupravnih okoljih in v širših družbenopolitičnih skupnostih zares zainteresirano in učinkovito delujemo v skladu s političnim sistemom, ki smo ga skupno izoblikovali. Drugo preprosto vprašanje pa je, kako smo, združeni v samoupravnih sredinah, organizirani za učinkovito delovanje samoupravljanja in vertikalnih vezi — oblasti tega sistema, to je delegatskih odnosov.

Prav gotovo smo v preteklosti storili mnogo napak, ali pa sploh nismo delali tako, kot smo zapisali v lastne in širše družbene dokumente. Rezultati takega načina dela so različni. Predvsem smo zastali pri oblikovanju stalnih revolucionarnih sprememb, ki bi brez dvoma pestrile razvoj proizvodnih sil in samoupravnih delegatskih odnosov. Še najmanj pa smo storili za spletnje trdnje vezi med družbenoekonomskimi odnosi in političnim sistemom, kar se kaže v slabih gospodarskih rezultatih in v neuresničenem odločanju delavcev o celotnem presežku dela.

Položaj delegacij v TOZD in DS še vedno ni takšen, kot bi moral biti. Delegati in delegacije se sicer postopno vse bolj uveljavljajo, vendar v glavnem še vedno niso postale enakopravni sestavni deli samoupravne in politične aktivnosti delavcev v tozdu. V zvezi s tem je zlasti zaskrbljujoče, da delegacije slabo ali sploh ne sodelujejo s samoupravnimi organi tozdom in še manj z družbenopolitičnimi organizacijami ter delavci na zborih delavcev.

Resnično oblast delovnih ljudi in njihovi avtentični interesi pri delegatskem odločanju so prav na tem mestu v osnovni samoupravni sredini pretrgani. Vse to še zlasti velja za delegacije za SIS, ki se še niso v celoti otresle značaja »drugorazrednih« delegacij. Nesprejemljivo je, da za te slabosti vedo samoupravni organi v tozdu, družbenopolitične organizacije, mnogi delavci in končno tudi delegati in delegacije, pa vendar nihče ničesar ne stori. Prav na tem mestu bi bilo potrebno napraviti zares revolucionarne spremembe.

Druga skrajnost, ki bremeni delegatski sistem, pa je v družbenopolitičnih in samoupravnih interesnih

skupnostih, njihovih samoupravnih oblikah organiziranosti, njihovih pristojnosti odločanja in predvsem v njihovih načinih delegiranja delegatov v posamezne skupščine.

Ko smo pred leti začeli uveljavljati nove delegatske odnose, smo vsekakor šteli v dobro veliko množico delegatov, ki smo jih morali izvoliti za DPS, SIS materialne proizvodnje in v druge samoupravne in institucionalne interesne afere. Danes lahko ugotovimo, da je ta množica delegatov prav zaradi tega ostala prepuščena sama sebi in v bistvu neučinkovita.

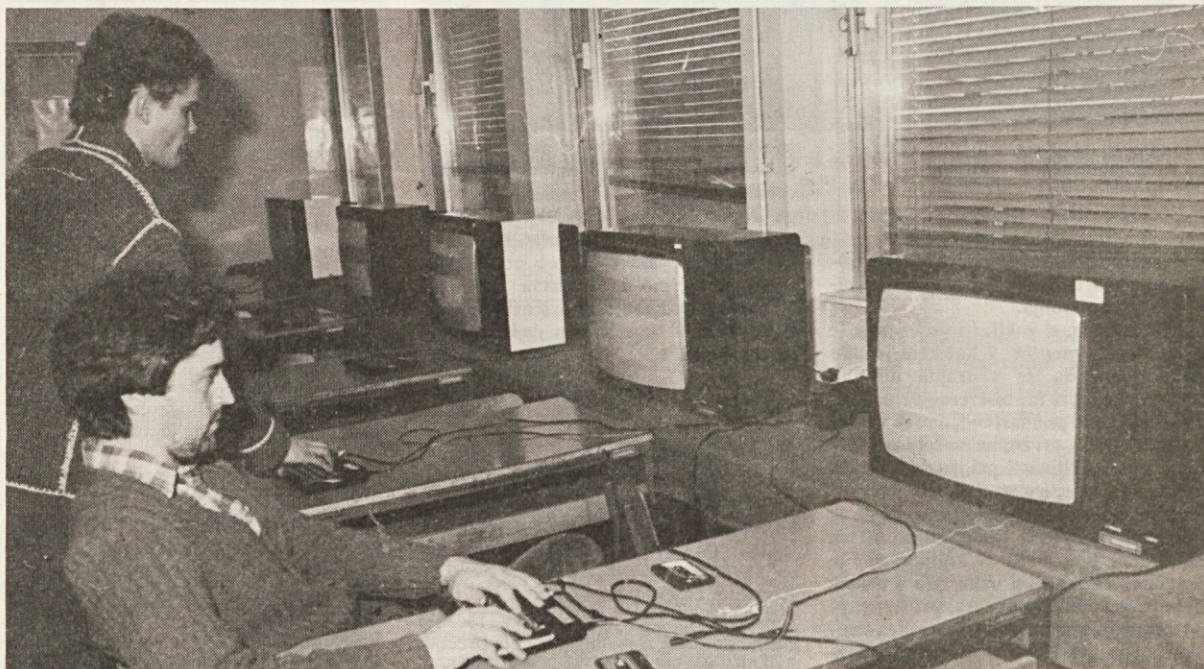
Iz tega sledi, da si v tozdi želimo racionalne in učinkovite oblike delegacij, ki bodo sestavni deli samoupravnih odnosov. Veliko množico delegatov je ob rednem odgovornem delu težko organizirati in še težje motivirati, če gre le za neučinkovite formalnosti.

Neučinkovitost delegatskih odnosov v skupščinah DPS in SIS pa je tudi v tem, ker je sorazmerno malo delegatskih pobud in predlogov dejansko uveljavljenih v dokončnih sklepih skupščin DPS in SIS. Posledice takega stanja so jasne, predvsem pa zaskrbljujoče, saj je to glavni vzrok nezainteresiranosti delavcev — delegatov, predvsem pa je že vnaprej zadušena iniciativa za pobude in predloge delegatov.

V spletu problemov delegatskih odnosov pa je tudi neustrezno določena odgovornost delegatov in delegacij do celotnega delovanja, do pomena odločanja in odgovornosti za posledice odločanja delegatov. Gre za skupno in posamično odgovornost delegatov, da se le-ti ne udeležijo sej skupščin DPS ali SIS, potem ko je v samoupravnem okolju o gradivih skupščin oblikovano stališče in je bil delegat po vseh pravilih poslan na sejo skupščine DPS. To odgovornost delegatov in vseh drugih subjektov v temeljnih samoupravnih okoljih, ki so odgovorni za delovanje delegatskega sistema, bo potrebno natančneje opredeliti.

Navedeni bistveni problemi delovanja delegatskega sistema v praksi povedo, da delovanje delegatskega sistema še zdaleč ni uresničeno v taki meri, kot smo to zapisali v vseh dokumentih našega političnega sistema. Nujne so torej spremembe, da bomo dosegli racionalnost in učinkovitost celotnega političnega sistema. Predvsem pa nas čaka trdo delo in vsestransko usmerjanje subjektivnih sil v vzpodbujanje interesov delovnih ljudi in občanov za razvoj in uresničevanje samoupravljanja na vseh področjih.

Karel Gornik

Na litostrojski Srednji šoli tehniških strok Franc Leskošek-Luka so se na informativnem dnevu ljubljanskih srednjih šol obiskovalci seznanili tudi z naj sodobnejšim programom izobraževanja. (Foto: T. Š.)

Ocena dela šišenskih komunistov

Značilnost družbenoekonomskih in družbenopolitičnih razmer v katerih poteka naša programsko-volilna konferenca, je nekakšen zastoj pri uresničevanju nalog dolgoročnega programa ekonomske stabilizacije, kar vpliva na razraščanje nekaterih družbenih in političnih problemov. Prav zato je pomembno, da ob oceni, kako in v kolikšni meri smo uspeli uresničevati stališča in sklepe programsko volilne konference leta 1985, vsaj globalno ocenimo tudi gibanja in rezultate celotnega obdobja med 9. in 10. kongresom ZKS. Rezultati, doseženi v tem obdobju, niso le pomembni in veliki, ampak so kljub vsem težavam, s katerimi smo se srečevali in katerih mnoge v naši družbi obstajajo tudi še danes, osnova za oceno pravilnosti izbranih usmeritev, kot tudi utrjevanja ugleda komunistov pri uresničevanju njene politike v širši družbeni skupnosti.

S temi besedami se je pričela letošnja programsko volilna konferenca občinske organizacije Zveze komunistov Ljubljana-Šiška, ki je bila 22. februarja letos.

Posebna pozornost zveze komunistov bo tako kot doslej namenjena tistim delovnim organizacijam, ki so se v preteklem obdobju borile za izgubami ali so gospodarile na robu rentabilnosti. Obseg izgub je v naši občini narasel. Pri tem je pomembno, da so se razmere zaostrele na novih področjih, kar terja natančno analizo razlogov, saj nekatere izkušnje kažejo, da so rezultati gospodarjenja v podobnih organizacijah zelo različni in zato slabih rezultatov ne gre objektivizirati. Še posebej velja oceniti razmere v nekaterih organizacijah združenega dela, v katerih se razmere s sprejemljivimi rezultati že več let gibljejo na meji izgub in v katerih tudi zaradi tega prihaja do zaostrenih političnih razmer. To mora voditi do preverjanja razvojnih usmeritev in programov takih organizacij združenega dela in tudi do kadrovskih krepitev, kar je po dosedanjih izkušnjah pomembna osnova za spreminjanje razmer. Z angažirano politično akcijo komunistov so bili taki pozitivni rezultati doseženi v več organizacijah združenega dela v naši občini. Tam kjer pa te akcije ni bilo in kjer tudi ni bilo akcijske enotnosti pri izvrševanju sprejetih stališč zveze komunistov, so se razmere zaostrovale in poslabšale so se poslovni rezultati. Zato se bomo zavzemali za dograditev samoupravnih aktov organizacij združenega dela z varovalnimi mehanizmi, ki bodo sprožali prednacijske ukrepe že ob pričetku slabšanja poslovne uspešnosti.

Na podlagi ocene družbenoekonomskih in družbenopolitičnih razmer v preteklem obdobju so bile sprejete tudi temeljne naloge občinske organizacije ZKS v letu 1986:

1. Dolgoročni program ekonomske stabilizacije in protiinflacijski program, znotraj katerega se bomo angažirali predvsem za:

- povečanje proizvodnje in krepitev njenih kvaliteten dejavnikov, upoštevajoč ekonomske zakonitosti,
 - večanje vključevanja v mednarodno delitev dela,
 - razširjanje inventivne dejavnosti ter hitrejšo uveljavljanje kvaliteten dejavnikov nagrajevanja v odvisnosti od rezultatov dela in prispevka delavca k dohodku organizacije združenega dela.
2. Nadaljnji razvoj političnega sistema socialističnega samoupravljanja na podlagi sprejete analize dosedanjega delovanja bo podlaga za aktivnost komunistov predvsem za:
- zagotavljanje večjega vpliva delavcev na ustvarjanje in razpolaganje z dohodkom, in s tem za krepitev ustavnega položaja delavca,
 - povečanje aktivnosti zveze komunistov in prilagajanje metode dela tako, da bo ta ob konkretnih vprašanjih usmerjena v samoupravni sistem socialističnega samoupravljanja, to je, da bo delovala v socialistični zvezi, sindikatih, mladinski organizaciji, zvezi borcev in da bomo med ljudmi v krajevni skupnosti, združenem delu, samoupravnih organih in delegatski skupščini presegali razmere ter utrjevali in potrjevali idejnopolitično vlogo zveze komunistov.
3. Kadrovska rast in krepitev zveze komunistov ter kadrovska politika v povezavi s pojavi, s katerimi se srečujemo, in njihovimi vzroki, zahtevajo, da morajo biti ta vprašanja še vnaprej v ospredju pozornosti.
- Zato bomo komunisti v osnovnih organizacijah in organih ZKS okrepili idejnopolitično vlogo zveze komunistov s stalnim prepoznavanjem problemov, nakazovanjem smeri razreševanje ter učinkovitejšim razreševanjem le-teh. Ob stalnem preverjanju odgovornosti za uresničevanje politike in sklepov zveze komunistov bomo na ta način okrepili vpliv in ugled zveze komunistov v posameznih okoljih.
 - Povečati moramo prizadevanja za

vključevanje delavcev in mladih v zvezo komunistov, istočasno pa z okrepljeno idejnopolitično diferenciacijo izločiti tiste člane, ki s svojimi ravnanji krnijo ugled ter idejno in moralnopolitično vlogo zveze komunistov.

• Bolj načrtno se moramo lotiti idejnopolitičnega usposabljanja članstva s stalnim posodabljanjem metod izobraževanja ter odpolnjevanjem vsebine idejnopolitičnega usposabljanja glede na spreminjanje razmer.

• Še vnaprej moramo posebno pozornost posvečati kadrovski politiki tako znotraj zveze komunistov kot v družbenopolitični skupnosti in samoupravnih organih, organizacijah združenega dela in krajevnih skupnostih ter drugih družbenopolitičnih skupnostih.

Na seji so bili izvoljeni tudi novi člani občinskega komiteja ZKS.

Med 47 člani so tudi naslednji Litostrojci: Stanislav Bradeško (ponovno izvoljen za predsednika OK ZKS) OO ZK PUM, Slavko Brestovac OO ZK PPO, Jasmin Mahić OO ZK TVN in Miha Premk OO ZK Obdelava.

V statutarni komisiji je iz Litostroja Jože Bola OO ZK IVET, v nadzorni komisiji Franc Čopi OO ZK Prodaja, v tovariškem razsodišču pa Jovo Degenek OO ZK PPO in Rudi Škulj OO ZK Obdelava.

Z. Adlešič

Finančno poslovanje sindikata

Prva seja konference OOSZ delovne organizacije v tem mandatu je bila posvečena obravnavi dohodkov in izdatkov KOOS v letu 1985 in predlogu proračuna KOOS v letu 1986.

Programske usmeritve KOOS kot tudi komisij, ki delujejo pri KOOS, so bile sprejete že na programsko volilni seji v novembru 1985. Sredstva za delovanje in proračun KOOS obravnava ob obravnavi zaključnega rezultata delovne organizacije.

Nadzorni odbor pri KOOS je tudi letos pregledal obračun izdatkov in dohodkov konference OOS in ugotovil, da je bilo poslovanje v skladu z zakonskimi predpisi in v skladu z vrednotenjem programov dejavnosti v letu 1985. Za predlog finančnega načrta za letošnje leto pa je ugotovil, da je sorazmeren z načrti dejavnosti komisij in vrednotenjem aktivnosti KOOS.

V razpravi je bilo ugotovljeno,

DPO o zaključnem računu

Družbenopolitične organizacije so se tudi letos sestale, da bi ob obravnavi zaključnega računa za leto 1985 obravnavale možnost realizacije letošnjega plana, zasnove letnega plana 1987 in kontinuiranega petletnega plana za obdobje 1987—1991.

Ker je v tej številki časopisa objavljen izčrpen komentar k vsem točkam, ki so bile obravnavane na skupni seji družbenopolitičnih organizacij, naj na tem mestu napišem le stališča, ki so bila soglasno sprejeta na seji.

Tako se vodstva družbenopolitičnih organizacij delovne organizacije strinjajo z zasnovo letnega plana 1987 in kontinuiranega petletnega plana za obdobje 1987—1991.

Ob tem pa še posebej apeliramo na družbenopolitične organizacije tozda Prodaja, da se ob pomoči vodstva in vseh strokovnih služb z vse odgovornostjo lotijo pridobivanja naročil za srednjeročno obdobje in posebej za leto 1987, s posebnim poudarkom na izvozu na konverti-

bilno področje. Družbenopolitične organizacije tozda Nabava pa si morajo skupaj z vodstvom prizadevati za pravočasno oskrbo z vsemi reprodukcijskimi materiali, še zlasti z uvoznimi.

Ob obravnavi ocene možnosti izpolnjevanja plana v letu 1986 obstaja realna možnost, da plan za leto 1986 dosežemo, pričakujejo pa se nadpovprečna organizacijska in delovna prizadevanja od marca do junija letos.

Delegati družbenopolitičnih organizacij se strinjajo z oceno možnosti izpolnjevanja plana v letu 1986, pri čemer morajo sprotno analizirati izvajanje plana in sprejemati ustrezne ukrepe v vseh fazah proizvodnega procesa. Ker lahko pričakujemo nadpovprečne organizacijske in delovne napore že v mesecih od marca do junija, se morajo zlasti v družbenopolitičnih organizacijah v tozdi in delovnih skupnostih organizirati tako, da se bodo dogovorili o planiranju na osnovi medsebojnega usklajevanja pogojev in na ta način izboljšali možnosti poslovanja.

Za uspešno realizacijo plana za leto 1986 morajo dosledno izvajati sprejete obveze in naloge, še zlasti izpeljati vse aktivnosti za povečanje konvertibilni izvoz, kot tudi izvoz na kliriniško področje. Le na tak način bo zagotovljen neprekinjen reprodukcijski proces in dosežen planirani prihodek, dohodek, osebni dohodek in akumulacija.

Pri obravnavi zaključnega računa za leto 1985 pa je bilo sprejeto naslednje stališče:

V letu 1985 smo gospodarili dokaj dobro, kar je razvidno iz kazalcev uspešnosti poslovanja, pri čemer so vsi delavci vložili ves trud za doseg zastavljenega plana, kar je bil eden od zaključkov, sprejetih na skupni seji DPO ob obravnavi devetmesečnih rezultatov oktobra lani.

Ob obravnavi zaključnega računa v tozdi delovnih skupnosti morajo DPO še posebej pregledati celotno poslovanje v preteklem letu in kritično spregovoriti o vseh slabostih pri poslovanju. Organizirati se moramo tako, da bomo v celoti izpolnjevali sprejeti plan za leto 1986.

Glede na doseženo realizacijo v letu 1985 DPO predlagajo samoupravnim organom, da potrdijo korekturo vrednosti točke za 10% oziroma 250.— din na 275.— din, z veljavnostjo od 1. 2. 1986.

Z. Adlešič

Paberkovanje po zapisnikih

Tokratna paberkovanja pričenjam z razpravo, ki jo je v času letošnjih zaključnih računov imel naš generalni direktor na volilno programski seji akcijske konference ZK Litostroj 17. februarja.

Najprej je opozoril na zaostrene gospodarske razmere in na to, da člani ZK premalo vplivajo na doseganje še ugodnejših poslovnih rezultatov. Takoj zatem je dodal, da je plan za leto 1986 realen, da pa se s planiranim ne smemo zadovoljiti — poslovni rezultat moramo še povečevati. Opozoril je na sistem delitve dohodka, ki ni dovolj stimulativen. Nanj moramo biti pozorni vsi, predvsem pa komunisti, in sprejeti takšne sklepe, s katerimi bomo premaknili vse težave. Predvsem pa mora biti prisotna želja, da naredimo več, saj so pogoji za večji obseg proizvodnje dani. Naše lanske poslovne rezultate je označil za zadovoljive, hkrati pa opozoril na to, da vseh možnosti, ki so na razpolago, nismo izkoristili.

• • •

O zaključnem računu in rezultatih poslovanja piše tudi v večini drugih zapisnikov iz tega obdobja.

»Po obravnavi zaključnega računa je bil podan komentar, v katerem je bilo poudarjeno, da se v trajna obratna sredstva ne more nič bistvenega izdvojiti. Posebej je bilo poudarjeno, da se kvaliteta zahtev večja, pri čemer so bile ugotovljene pomanjkljivosti pri izdelavi dokumentacije, neustreznosti sistema nagrajevanja, nabavnega poslovanja, ki ga je potrebno podrediti kompletnosti in materialni pokritosti. S kooperacijo je potrebno razreševati ozka grla v našem delu proizvodnega procesa, pri čemer je potrebno dograditi obračun nosilca stroškov, ki ga TOZD Nabava izvaja pre malo dosledno.«

42. razširjena seja
DS TOZD PZO
24. 2. 1986

delo začasno poveča zaradi nadomeščanja odsotnega sodelavca ali kakega drugega izrednega dela. Ko je to stanje mimo, se stimulacija spet vrne na povprečno višino 1,12%. Če se pa na nekem delovnem mestu za stalno povečajo dela in naloge, je to treba urediti s spremembo razporeditve in ne z osebno oceno.«

• • •

Obširno so o izponjevanju letošnjega plana ter o uspešnosti preteklega leta razmišljali tudi na 4. redni seji IO OOS TOZD IVET, ki je bila 25. februarja. Izvršni odbor je zahteval maksimalno zavzetost za izpolnjevanje planskih zahtev že v začetku leta, ne pa ob koncu, kar je v Litostroju postalo že tradicionalno. Pozivajo tudi k bolj usklajenemu planiranju izvrševanja proizvodnih procesov ter zadolžujejo vse tozde, da v čim krajšem času izpeljejo svoje proizvodne cikle.

Ob zaključnem računu pa je ostal čeden kupček zanimivih vprašanj. Zakaj Litostroj krije vse obresti za najete kredite? Zakaj teh težkih obveznosti ne pokrivamo v državnem merilu? Kako je ob teh odločitvah ukrepalo naše vodstvo in zakaj je naša delovna organizacija pristala na tako hude obveznosti? Ali sploh obstoji kakšna garancija, da bo Litostroj ta sredstva dobil?

Vsi, ki menite, da se ta vprašanja pojavljajo (skoraj) izključno v zvezi z našimi posli v Iraku, se niste zmotili.

• • •

Na istem sestanku se je pojavilo tudi vprašanje kvalitete čaja, ki pa se mi morda zdi zanimivo morda zgolj zaradi nepoznavanja zadeve. Prisotni so izrazili svoje nezadovoljstvo s kvaliteto čaja (barvilo, količina ruma?!), ki je bolj podoben navadni vodi, kot pa čaju, kakršen naj bi bil po predpisih.

• • •

Tudi DS TOZD Nabava je na svoji 31. seji, ki je bila 25. februarja, ob obravnavi zaključnega računa postavil nekatera zanimiva vprašanja:

— Kolikšen je odstotek zadolženosti Litostroja?

— Kako najti rešitve devizne problematike, za katero vemo, da je kritična?

— V oceni za leto 1986 pogrešamo predlog, iniciativno ali vsaj namig, kako bomo letos prebrodili kritično situacijo, v kateri se nahajamo?

— Kakšna je povezava med Prodajo, Nabavo in finančno službo?

— Na osnovi česa je bil postavljen tak plan?

• • •

Delavski svet Nabava na isti redni seji tudi pojasnjuje nekatere probleme nabavljanja s trditvijo: »Ni problem pri naročanju materiala, temveč pri pravočasnem financiranju!«

• • •

Več delavskih svetov je v minulem obdobju ugotovili, da je nabavna vrednost osnovnih sredstev glede na današnjo tržno vrednost preizkusa, ter pooblastilo komisijo, ki je enotna za vse TOZD/DS (razen ZSE in SŠTS), da s pomočjo strokovnih služb in glede na zdajšnje tržne cene revalorizira gradbene objekte in opremo.

• • •

»Iz razprave izhaja, da je socialna varnost vseh delavcev Litostroja znižana, za kar obstajajo objektivni in subjektivni razlogi. Subjektivno so visoka nedovršena proizvodnja in visoke obresti na kredite, objektivni pa so odraz gospodarskega položaja v državi. Nedokončana proizvodnja ter obresti na kredite so obetno previsoke. Ti postavki pa nista odvisni od nas v proizvodnji, temveč bi morala za razrešitev nastale problematike storiti

ustrezne korake koordinacija direktorjev, finančni odbor in strokovne službe. Ocenjujemo, da je najbrž potrebno izvršiti prestrukturiranje zalog, izdelati analize po blagovnih skupinah in preiti s planskih na tržne cene. Ceniti moramo vrednost kapitala in ga gospodarno obračati, ne pa najemati kredite za vsako ceno...

Stoodstotno povišanje vrednosti točke ni odraz doseženih rezultatov, zato tudi ne moremo biti zadovoljni in bi ne smeli dovoliti, da je tako malo sredstev ostalo za razširitev materialne osnove dela.«

Zbor delavcev
TOZD PZO
20. 2. 1986

• • •

»— Plani so nasploh premalo strokovni. V njih je preveč izražanja želja, premalo možnosti. Primer za tako trditev je npr. količinski plan črpalk za leto 1988 (1550 ton). Trenutna situacija črpalk ne dovoljuje takega optimizma.

— TOZD Prodaja vse težje realizira poslano ponudbo in naročilih zaradi bistveno boljših pogojev, ki jih nudi konkurenca — roki, cene, plačilni pogoji (kreditiranje). Imamo zastarele konstrukcijske in tehnološke izvedbe, in kar je še huje, premajhno splošno aktivnost celotne tovarne, da bi se stanje izboljšalo.«

25. redna seja
DS TOZD PROD.
26. 2. 1986

Zakaj zamujamo roke

Dolžnost vsakega delavca je izvrševanje delovnih nalog v zastavljenem roku. Dolžnost delavca je tudi pravočasno prihajanje na delo. Neizpolnjevanje ali nepravočasno izvrševanje delovnih nalog ter zamujanje na delo se šteje za kršenje delovne discipline. Iz navedenega sledi, da je tudi zamujanje pogodbenih rokov neke vrste kršenja delovne discipline. To pomeni, da povzročitelji zamud v proizvodnem procesu ne izpolnjujejo pravočasno svojih obveznosti. Povzročitelji pa niso tozdi, službe, oddelki, temveč delavci v njih. In zakaj je kljub tem ugotovitvam zamujanje rokov v Litostroju problem številka ena?

Nekateri zamude opravičujejo z objektivnimi težavami. Večina Litostrojčanov pa ne misli tako. Zamude moramo odpraviti ali vsaj zmanjšati na najmanjšo možno mero.

Možnosti za odpravo zamud

Pisati o tako vroči temi, kot so zamude, in to strogo objektivno, je nevhvaležno in težko. Zato naj mi bo oproščeno, če je kakšna manj važna pomanjkljivost bolj poudarjena, kakšna bolj važna pa premalo. Ta zapis pač ni znanstvena razprava, ampak bolj ekspresionističen prikaz stanja, kot ga vidi pisec teh vrstic. Vsako napako je možno popraviti ali se ji v bodoče izogniti, vendar pod dvema pogojema: da se jo odkrije in prizna.

Iz prakse pa vemo, da je napako lažje odkriti, kot pa »dobiti« priznanje povzročitelja.

Pa vendar! Vsi prej našteti vzroki za zamude so odpravljivi. Pri večini vzrokov je prisoten nam dobro znani človeški faktor. Zato moramo tudi možnosti za rešitev problemov iskati pri človeku.

Kaj lahko storimo?

- »Zaprta krog« lahko pretrgamo in odpravimo z realnim planiranjem in realizacijo nabav posameznih materialov in delov. Realno planiranje nabave pomeni določanje terminov

nabav, ki ga zahteva proizvodni proces. Z drugimi besedami: material naj bo nabavljen en dan pred njegovim lansiranjem v proizvodnjo. S tem se bomo izognili nekaterim prezigodnjim nabavam in zmanjkanju denarja za nujne materiale. Pri planiranju in naročanju je seveda treba upoštevati dobavne roke. Pri tem mora glavno vlogo odigrati centralna planska koordinacija (CPK) in seveda planska služba nabave ter njihove poslovalnice.

- Pogodbeni rok mora biti za vse udeležence v proizvodnem procesu zakon. Pri določanju rokov za posamezne faze dela moramo razbiti tozgodovske okvire ter upoštevati dejanske možnosti. Vnaprej moramo predvideti ukrepe, ki so potrebni za doseg roka. Pri izdelavi dokumentacije moramo upoštevati ponovljivost dokumentacije.

- Tehnološko obdelavo dokumentacije moramo skrajšati s sočasno obdelavo in sodelovanjem več tozgodovskih tehnologij (PZO, OB, MONT). Predvsem pa moramo poostriiti odgovornost in ukrepati zaradi neizvrševanja nalog. V CPK moramo uvesti tak način nadzora nad proizvodnjo, da se časovni odmiki pravočasno odkrijejo in nadoknadijo.

- Organizacijske predpise moramo predelati tako, da bodo življenjski in ekonomični.

Vzroki zamud

Najbolj popularno opravičilo za zamude je »zaprt krog« : nabava nima denarja za nabavo, prodaja ne more zagotoviti denarja nabavi, ker ne proda proizvoda, proizvodnja ne more dokončati proizvoda, ker čaka dele in material iz nabave. »Krog« seveda nima niti začetka niti konca, pa tudi krivca nima. In ker čakamo eden drugega, so zamude seveda neizbežne.

Drugi razlog po »obsegu« je od naročnika zahtevani in v pogodbi potrjeni rok dobave, ki je za mnoge udeležence v procesu proizvodnje prekratek. Torej se že ob podpisu pogodbe zavestno odločamo, da bomo kasnili. Pri tem se izgovarjamo na prodajo, ki je sklenila tako pogodbo, čeprav potihem v sebi priznavamo, da je bil prav takšen rok pogoj za sklenitev pogodbe. Pri delitvi rokov za posamezne faze dela se začne »tozdovski boj« za čim boljši izhodiščni položaj oziroma za kasnejšo manjšo krivdo pri skupni zamudi. In seveda se vsak pri svoji fazi trudi, da jo izvrši v »priborjenem« času ali z minimalno zamudo, če slučajno ne najde »objektivnih« razlogov za večjo zamudo. Predhodne zamude seveda niso razlog, da bi s posebnimi ukrepi le-te nadoknadili. To poskušamo le v zadnji fazi procesa, v montaži, redkeje tudi v obdelavi, ko naročniki že grozijo z izvršnimi sveti, penali, odpovedovanjem bodočega sodelovanja in podobnim.

Tretji splošni razlog zamud je zasledovanje procesa ter pravočasno ukrepanje ob zastojih in deformacijah. Zasledovanje se omejuje le na ugotavljanje dejanskega stanja, ukrepanje pa je prepuščeno samim tozdom ali celo posameznikom, ki se največkrat niti ne zavedajo, kakšne posledice lahko povzroči njihov zastoj. Togi in zapleteni organizacijski predpisi dostikrat povzročijo ali povečujejo zamudo. Ta pomanjkljivost se kaže v različnih oblikah, od neverjetno dolgega »potovanja« dokumentacije skozi izpostave in tehnologije preko razpisa do proizvodnje, reševanje prijav škode pri napakah ali izmetu, v raznih nepotrebnih evidencah.

Ne nazadnje povzročajo zamude razne individualne »nenačrtovane« napake in napakice, kot so: pomanjkanje ali odsotnost projektanta ali tehnologa zaradi bolezni, dopusta, zasedenosti z izdelavo ponudb, pokvarjen stroj za kopiranje ali pomanjkanje papirja, nepravočasno ali napačno naročen material, pozabljen razpis materiala, prepozno ugotovljeno ničelno stanje zaloge, izmetni ulitek, prezasedenost strojev ali okvara stroja, slaba kvaliteta v različnih fazah dela, odkrita šele v montaži, in mnoge druge.

Posledice zamud

O posledicah zamud ni potrebno izgubljati veliko besed. Že pogovor »čas je denar« nas prepriča o tem, da je vsaka zamuda draga. In če podrobneje pogledamo, kje nastajajo dodatni stroški, hitro ugotovimo, da je pri zamujenem izdelku »porabljenih« več delovnih ur, da sredstva »mrtva« ležijo v nedokončani proizvodnji, dokler zadnji sestavni del priroma v montažo, da o inflacijskih posledicah niti ne govorimo, saj nam naročniki ne priznajo drsne lestvice za neopravičene zamude. Verjetno pa še hujše posledice občutimo v odnosih do kupcev.

Poleg že omenjenega odpovedovanja kupcev za bodoče sodelovanje z nami nas bije slab glas, da se ne

Več poslovne discipline pri proizvodnji dizel motorjev

Če hočemo doseči večjo konkurenčnost naših proizvodov na domačem in tujem trgu, moramo v Litostroju sprožiti intenzivne poslovne aktivnosti v vseh fazah proizvodnje.

Ocena možnosti uresničitve plana za letošnje leto kaže, da je treba v vseh delih delovnega procesa — od prodaje, projektiranja, nabave, do montaže in servisiranja — pospešeno izvajati najpomembnejše proizvodne obveznosti.

Šibka točka je že dolgo neusklajeno planiranje v vseh fazah proizvodnega procesa, od konkretnega — operativnega v posameznih tozdi do centralnega — CPK (centralno planska koordinacija) v tozdu Prodaja. Od usklajenosti te dejavnosti je v veliki meri odvisna notranja ekonomska učinkovitost delovne organizacije. Ta pa bi bila lahko večja le ob večjem izkoriščanju obstoječih kakovostnih dejavnikov gospodarjenja in z njihovim neprekinjenim razvijanjem. Te imamo v Litostroju razvite na primerni višini, saj so tudi naši programi tehnično-tehnološko zelo zahtevni. Vprašanje pa je, ali delujejo vedno in pravočasno v smeri skupnega cilja.

Prav za uresničitev skupnih gospodarskih ciljev smo imeli že večkrat uvedeno izredno stanje, tako imenovane izredne ukrepe. Te so žal pogosto posledica pritiska kupcev na pravočasno realizacijo podpisanih pogodb, kar nam seveda ni v čast, v referenčnem pomenu pa v takih primerih precej izgubljam.

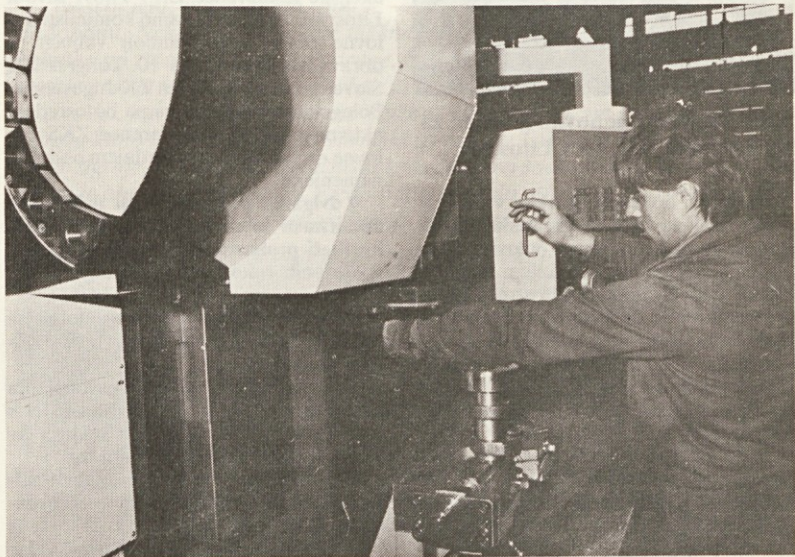
Nakopičena problematika in neizpolnjevanje rokovnih obveznosti na področju proizvodnje dizelskih motorjev je napotila generalnega direktorja, da je v skladu s svojimi pooblastili sprožil povečane poslovne aktivnosti. Ukrepi, ki jih je podprl upravni odbor delovne organizacije, so usmerjeni k usklajenemu in pravočasnemu izvrševanju nabave repromateriala z namenom, ustvarjanja pogojev za pravočasno izvajanje nadaljnjih faz proizvodnega procesa. Drugi del ukrepov pa zadolžuje odgovorne delavce na področju planiranja v CPK in v temeljnih organizacijah Nabava, Obdelava in Montaža, da po svoji funkciji zagotovijo pregled nad izvajanjem planiranih obvez, kar je podlaga za izpeljavo kakovostne finalizacije posameznih gradenj dizelskih motorjev. Imenovani strokovni tim daje planske obveze temeljnih organizacij v obravnavo poslovnemu odboru blagovne skupine, ki v skladu s svojo vlogo predlaga dodatne ukrepe. Strokovni tim je dolžan na osnovi zaključkov poslovnega odbora organizirati ustrezno delo po vseh vodstvenih strukturah od generalnega direktorja navzdol.

V temeljnih organizacijah, udeleženkah v skupnem proizvodu, so uvedene poglobljene strokovne aktivnosti. Med delavci prevladuje spoznanje, da je z dobro organizacijo možno v veliki meri nadoknaditi zamujeno.

Opisani izjemni ukrepi niso nekaj posebnega, še posebno ne, če vomo da se moramo hitreje organizirati in racionalneje obnašati pri sprejetih pogodbenih obveznostih. Zato se moramo o vseh blagovnih skupinah zavzeti za boljšo organizacijo in koordinacijo proizvodnje.

Način dela, ki ga terja današnji čas ekonomske prisile, mora biti vgrajen v vsa področja dela in poslovanja v Litostroju. Tisto, kar nekaj ni bilo mogoče, česar si nismo mogli zamisliti, mora biti danes običajno. Ob spoznanju, da je tak način dela potreben, bomo morali posebej motivirati tiste delavce in skupine, ki bodo pomagali, da se tak način dela uveljavi. S tem bomo ustvarili realno podlago za hitrejšo izvajanje naročil in za doseganje večjega dohodka, ki je osnovni cilj gospodarjenja.

J. Elikan

TOZD Obdelava je pred kratkim dobil nov vrtno rezkalni stroj, numerično krmiljen kitajski obdelovalni center JCS 018. Na njem trenutno obdelujemo odmične gredi za dizel motorje, ki smo jih morali do sedaj uvažati. S tem se je TOZD Obdelava za korak približal svojemu cilju — čimbolj zmanjšati uvoz delov za dizelsko proizvodnjo.

Ali bo prihodnost boljša

(Nadaljevanje s 1. strani)

Povečana proizvodnja bo posledica rasti novozaposlenih in povečane produktivnosti. Realne rasti najvažnejših elementov plana so naslednje: celotni prihodek 5,9, dohodek 6,3, produktivnost 4,8, količine 2,2, novozaposlenih 1,4 ter izvoz na konvertibilno tržišče 1,5 %.

Iz vseh obravnavanih dokumentov je razvidno, da so postale razpra-

ve pri sprejemanju zaključnih računov bolj pestre, delavci se seznanjajo s problematiko poslovanja v tekočem letu in z možnostjo gospodarjenja v naslednjem srednjeročnem obdobju. Na podlagi analitičnih zaključkov lahko ugotavljajo perspektive bodočega razvoja, temeljnih organizacij in Litostroja kot celote.

H. Bratkovič

M. M.

- Kvaliteto, ki je tudi eden pogojev za izpolnjevanje rokov, bomo izboljšali s centraliziranjem služb kakovosti ter ustreznim stimuliranjem kvalitete oziroma sankcioniranjem slabe kakovosti.

Možnosti torej so, verjetno jih je še več, kot jih je tu opisanih, od nas pa je odvisno, kdaj in kako se bomo tega problema lotili. Vsekakor je najslabše zvoniti po toči in gasiti, ko že gori, oziroma se zanašati na to, da bo že kako saj bodo kritike naročnikov deležni le Montaža in Prodaja ter generalni direktor.

M. Čepuran

AKCIJSKA KONFERENCA ZKS LITOSTROJ

Ocena dveletnega dela

Letošnja programsko volilna seja akcijske konference zveze komunistov delovne organizacije je ocenila delo komunistov v prvih dveh letih svojega delovanja.

Ocenimo lahko, da so v času predkongresnih priprav razmere zapletene in težke, da pa bomo na podlagi marksistične kritične analize izkušenj in družbenih gibanj in z odpiranjem perspektive nadaljnega razvoja naše revolucije in zagotovitvijo okrepljene aktivnosti ZK, delovne razrede in delovnih ljudi odpravljali vse žgoče probleme. Za čas predkongresnih razprav je značilno mrtvilo, nedejavnost in počasno spreminjanje neugodnih razmer na gospodarskem področju in v družbenih odnosih. Priče smo gospodarski krizi, ki se izraža tudi v padanju življenjske ravni delavcev, previsoki stopnji inflacije, nedorečenem deviznem sistemu, priča smo tudi številnim razpravam o delovanju političnega sistema socialističnega samoupravljanja. V zadnjem času se tudi najvišji organ ZK Jugoslavije spopadajo s slabostmi idejnopolitičnega delovanja in idejne vloge ZK Jugoslavije v naši socialistični samoupravni praksi. Zato so nujne (kar je nakazano tudi v izhodiščih za pripravo 13. kongresa ZK Jugoslavije) spremembe v smislu idejne, teoretične in praktično politične krepitve delavsko razrednega bistva, da bo delovanje zveze komunistov res avantgardno.

Ob vsem navedenem lahko ocenimo, da imamo tudi v naši delovni organizaciji probleme, ki izvirajo iz težkega gospodarskega položaja v naši družbi, da pa so vendarle družbenoekonomske in varnostnopolitične razmere še vedno ugodne. Komunisti v svojih OO ZK dokaj redno obravnavajo gospodarjenje v tozidih, delovnih skupnostih in delovni organizaciji, se še posebej zavzemajo za uresničevanje smernic dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije, ob tem pa opozarjajo na vse probleme, ki se pojavljajo, in iščejo njihove rešitve.

Josip Klobučar ponovno izvoljen za predsednika AK ZKS Litostroj

Da lahko ocenimo razmere v delovni organizaciji za ugodne, gre zasluga ne le članom zveze komunistov delovne organizacije, temveč prizadevanjem vseh delavcev Titovih zavodov Litostroj. Akcijska konferenca ZKS delovne organizacije je vedno obravnavala tudi vsa sporna vprašanja, ki se nanašajo bodisi na družbenoekonomsko poslovanje DO, bodisi na organiziranost, razvoj in delovanje same zveze komunistov (npr. vloga in metoda dela akcijske konference ZK, sprejemanje novih članov in izobraževanje komunistov, aktivistov komunistov v OO ZK, odnos komunistov do dela in delovnih sredstev itd.), in skušala najti tudi rešitve.

Namen organiziranosti in delovanje akcijske konference ZK Titovi zavodi Litostroj je v tem, da se zagotovi celovito obravnavanje vseh vprašanj, ki so skupna za delovanje komunistov v delovni organizaciji. Predvsem gre za vprašanja, ki so v samoupravni obravnavi in na dnevni redi samoupravnih organov, družbenopolitičnih organizacij, delegacijah, organih zveze komunistov in zadevajo uresničevanje razvoja samoupravnih odnosov, razvojnih načrtov, investicijskih vlaganj v delovno organizacijo, razvoj dohodkovnih odnosov, združevanje dela in sredstev, vprašanje učinkovitosti in krepitve zveze komunistov itd.

V dosedanjem delovanju akcijske konference ZKS delovne organizacije so aktivnosti potekale predvsem v dveh oblikah. V večini primerov so bile organizirane seje akcijske konference, na katerih so se člani (velikokrat skupaj s sekretarji OO ZK) dogovarjali o enotnih akcijah in sprejemali skupna stališča.

a) Tako je akcijska konferenca ZKS organizirala razpravo o predlogih skle-

pov 13. seje Centralnega komiteja ZK Jugoslavije. Ob pomoči akcijske konference in občinskega komiteja ZKS Ljubljana-Siška so OO ZK sprejele konkretne naloge v zvezi z uresničevanjem sklepov 13. seje.

b) Organizirana je bila razprava o nalogah komunistov na področju inovacij in inovativne dejavnosti in oblikovan predlog nalog komunistov delovne organizacije za delovanje na tem področju.

c) Organizirana je bila razprava o vlogi, položaju in odnosu zveze komunistov do kulture pred sejo CK ZK Slovenije, izdelana in sprejeta pa so bila tudi stališča in akcijske naloge članov zveze komunistov pri uresničevanju kulturne politike v delovni organizaciji.

d) V pripravah na programsko volilne seje OO ZK in v predkongresnih pripravah je bila organizirana tudi razprava o kadrovski politiki in nalogah komunistov v zvezi z volitvami v letu 1986.

e) Poteka tudi široka akcija v OO ZK — uresničevanje politike opiranja na lastne sile v organizacijah združenega dela (to je bila tema 16. seje CK ZK Slovenije).

V primerih, ko je bil obravnavan gospodarski položaj v delovni organizaciji, analiza gospodarskih gibanj v preteklosti in načrti za tekoče in prihodnje leto oziroma srednjeročno obdobje, pa so potekale tudi skupne seje družbenopolitičnih organizacij (akcijska konferenca ZK in sekretarji OO ZK, konferenca osnovnih organizacij sindikata in konference ZSMS Titovi zavodi Litostroj). Osnovni namen takih skupnih sej je bil, da se poenotijo stališča in ocene družbenopolitičnih organizacij do obravnavane tematike in da se za vse člane družbenopolitičnih organizacij določijo skupne naloge za delovanje v tozidih in delovnih skupnostih.

Na programsko vodilni seji akcijske konference so bile nakazane tudi naloge, ki bodo predstavljale osnovo aktivnosti akcijske konference ZKS v prihodnjem obdobju. Tudi v prihodnje bo akcijska konferenca ZKS delovala tako, kot to določa poslovnik o delovanju in kot je to opredeljeno s statutom ZK Slovenije in ZK Jugoslavije (ki pa naj bi bil dopolnjen v tistem delu, kjer je govora o vlogi akcijskega povezovanja komunistov). Pred nami sta 10. kongres ZK Slovenije, in 13. kongres ZK Jugoslavije. Sklepi, sprejeti na kongresih, bodo naloge za vse komuniste in tudi osnovna orientacija za delo akcijske konference ZKS Titovi zavodi Litostroj. Zato se moramo komunisti delovne organizacije čimbolj vključiti v obravnavo izhodišč za 10. kongres ZK Slovenije in 13. kongres ZK Jugoslavije. Poleg vsega navedenega pa bo osrednja aktivnost akcijske konference ZKS delovne organizacije v naslednjem obdobju namenjena:

• dviganju produktivnosti dela, ekonomičnosti in rentabilnosti poslovanja, kakovosti proizvodov in spoštovanju dogovorjenih rokov za dokončanje proizvodov,

• hitrejšemu uvajanju najsodobnejše tehnologije in hitrejšemu razvoju inovativne dejavnosti,

• opiranju na lastne sile in osvobajanju od tehnično-tehnološke odvisnosti ter s tem povezanemu doseganju večjega izvoza, še zlasti na konvertibilni trg,

• krepitvi samoupravne in funkcionalne povezanosti vseh delov delovne organizacije kot tudi znotraj SOZD ZPS (s tem pa preprečevanju pojavov skupinsko-lastninskih odnosov v delovni organizaciji, zapiranju, samozadostnosti in monopolnim težnjam),

• zavzemanju za preprečevanje padanja življenjskega standarda delavcev in da bo večji dohodek predvsem rezultat produktivnosti dela in ne poviševanje cen,

• znanstveno-raziskovalnemu delu, ki omogoča dvigovanje tehnično-tehnološkega nivoja, kot tudi takšni kadrovski politiki, ki bo zagotavljala strokovno usposobljene kadre za opravljanje vseh del in nalog v delovni organizaciji ter v vrstah zveze komunistov,

• razvijanju sistema delitve sredstev za osebne dohodke po rezultatih živega in minulega dela ob ustreznem nagrajevanju proizvodnega dela in dela v težkih pogojih, pri čemer bomo nasprotovali vsem pojavom uravnilovke v delitvi sredstev za osebne dohodke,

• doslednemu uresničevanju usmeritev dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije,

• sprotneju ocenjevanju družbenoekonomskega razmer in varnostno politi-

čnega položaja v delovni organizaciji.

Stalno skrb moramo posvečati delovanju akcijske konference ZKS in sprotno odpravljati vse probleme, ki se pojavljajo v delu akcijske konference.

V razpravi so bila izpostavljena vsa tista področja na katera morajo biti komunisti še posebej pozorni.

Mihael Premk se je dotaknil vprašanja organiziranosti AK ZKS delovne organizacije in opozoril, da bi morala AK ZKS v določenih primerih imeti več pristojnosti. V dosedanjem delu je bilo premalo koordinacije, da bi se izoblikovala enotna stališča. Veliko bi morali storiti tudi na področju akcijskega povezovanja komunistov v okviru SOZD ZPS, ker ta povezava zaenkrat ne živi. V AK ZKS se bomo morali tako organizirati, da bodo stališča, sprejeta na sejah, obvezujoča za vse komuniste TZ Litostroj.

Karel Gornik je seznanil delegate, da je OO ZK DS SSP nekoliko kasneje obravnavala delovanje AK ZKS in sprejela naslednja stališča:

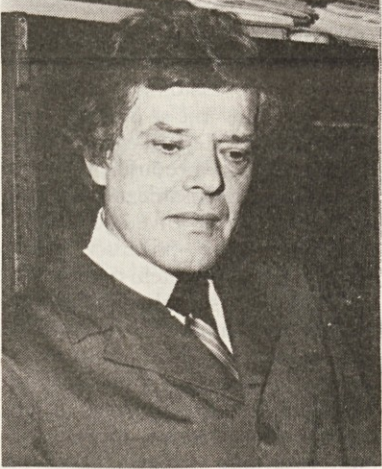
• V delu akcijske konference ZK delovne organizacije je potrebno v bodoče dopolniti način dela, tako da bo le-ta bolj učinkovita pri skupnih akcijah v delovni organizaciji.

• Prav tako je potrebno opredeliti pomembnejšo vlogo predsedstva akcijske konference ZK delovne organizacije v smislu priprav programov dela, gradiv in organizacije skupnih akcij v delovni organizaciji.

• V delu akcijske konference ZK delovne organizacije je potrebno v bodoče opredeliti konkretnjša izhodišča za delo in večje povezovanje osnovnih organizacij ZK v delovni organizaciji z opiranjem na lastne sile.

Zvonimir Volfand je najprej opozoril, da je AK ZKS v prvem obdobju vendarle izpolnila pričakovanja, kar je razvidno tudi iz obravnav na OO ZK.

Osnovna dejavnost komunistov bo še naprej v OO ZK, AK ZKS pa bo morala biti mesto, kjer se komunisti dogovarjajo

Miha Premk novoizvoljeni podpredsednik AK ZKS Litostroj

za enotno akcijo, ki bo realizirana v OO ZK. V bodoče bo AK ZKS morala več pozornosti posvetiti idejnopolitičnemu usposabljanju komunistov, tako da bo sleherni komunist lahko odločal o vseh zadevah in problemih.

V programu dela AK ZKS pa bo potrebno več pozornosti nameniti vsem oblikam poslovnega planiranja.

Janko Babič je opozoril, da bodo morali komunisti posvetiti več pozornosti

Zadnje priprave na 10. kongres Zveze sindikatov Jugoslavije

Deseti kongres Zveze sindikatov Jugoslavije bo letos od 29. do 31. maja v Beogradu. Osnutek poročila o aktivnostih ZS Jugoslavije med kongresoma, resolucija, spremembe in dopolnitve statuta ZS Jugoslavije pa so že v javni razpravi v OO in v organih zveze sindikatov.

Svet Zveze sindikatov Jugoslavije je sprejel sklep o številu članov ZSJ, predsedstva in nadzornega odbora. Število članov ZS Jugoslavije se bo zmanjšalo na 121 članov, volili pa jih bodo delegati kongresa. Dejansko bo sestavljen iz po 16 članov iz zveze sindikatov vsake republike in po 11 članov iz zveze sindikatov obeh pokrajin.

Uresničiti bo potrebno sklep ZS Jugoslavije, da bo organ zveze sindikatov odražal dejansko strukturo članstva. To pa pomeni, da bo moralo biti v njegovi strukturi najmanj 51 odstotkov delavcev iz neposredne proizvodnje, najmanj 25 odstotkov žensk in odgovarjajoče število mladih. Poleg tega bo strukturo članstva ZS Jugoslavije sestavljalo tudi ustrezno število delegatov dejavnosti združenega dela.

Izvršni svet ZS Jugoslavije priporoča, naj bodo v svet ZS Jugoslavije izvoljeni ljudje, ki so se s svojim delom potrdili v svojem delnem okolju kot borci za razvoj socialističnega samoupravljanja, uresničevanja ustavne vloge delavskega razreda in združenega dela in za dosledno uresničevanje dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije.

Taki ljudje so si pridobili ugled z uresničevanjem delovnih in samoupravnih obveznosti in so odločni v borbi proti etatističnim in drugim negativnim pojavom.

Člani sveta ZS Jugoslavije bodo iz svojih vrst volili predsedstvo, ki ga bo sestavljalo 22 članov oziroma po trije člani sveta ZS Jugoslavije iz vsake republike (eden iz vsake republike bo iz neposredne proizvodnje) in po dva člana sveta ZS Jugoslavije iz vsake avtonomne pokrajine. V predsedstvu Sveta ZS Jugoslavije bodo tudi najmanj 4 ženske.

Z. Adlešič

delovanju samoupravnih organov, saj se ugotavlja, da je samoupravno odločanje vse prevečkrat le formalno. Redkokatera OO ZK je v zadnjih dveh letih na svojih sestankih obravnavala delovanje komunistov v samoupravnih organih in drugih DPO.

Skupne seje DPO so se izkazale kot pozitivna oblika pri obravnavi tem, ki zadevajo vse DPO. Problem pa je velikokrat v tem, da je med tako sejo in sejo samoupravnih organov pogosto premalo časa za kvalitetno razpravo v tozidih in delovnih skupnostih.

Stanislav Bradeško je ocenil, da se je AK ZKS kot organizacijska oblika izkazala za uspešno, so pa še vprašanja, ki jih bomo morali razrešiti. Eno teh vprašanj je tudi pristojnost AK ZKS, pri čemer bi večjo pozornost morali posvečati idejni in akcijski enotnosti v ZKJ. Dejstvo je, da se v večini OO ZK idejno hitro poenotimo, problem pa je pri izvajanju dogovornih nalog. Zato morajo delegati AK ZKS v svojih OO ZK zahtevati, da se sprejeta stališča tudi izvajajo.

Opozoril je na idejnopolitično usposabljanje komunistov, ker je prav na tem področju v zadnjih letih izredno slab odziv.

Na seji so bili potrjeni delegati akcijske konference ZK delovne organizacije.

1. Zvone PRIMC TOZD PRODAJA
2. Ivan BABIČ TOZD PRODAJA
3. Vukosav ŽIVKOVIČ TOZD IRRP

4. Josip FILEŠ TOZD IRRP
5. Franc POTEKO TOZD NABA-VA

6. Ivan KRIŽMAN TOZD PPO
7. Jože ČANŽEK TOZD MONT
8. Alojz KAČIČ TOZD MONT
9. Miha PREMČ TOZD OBDELA-VA

10. Janez NOSE TOZD OBDELA-VA
11. Ivan BOKAL TOZD OBDELA-VA

12. Mitar POPOVIČ TOZD TVN
13. Vladimir JAKOPIČ TOZD TVN
14. Franc JEVNIKAR TOZD PTS
15. Jure JAMBROŠIČ TOZD IVET
16. Brane PODPEČAN TOZD IVET

17. Ivan SABOL TOZD PZO
18. Mirko MARENČE TOZD PZO
19. Stanko STOJANOVSKI TOZD PZO

20. Josip KLOBUČAR TOZD PUM
21. Dragutin VALPATIČ TOZD PUM

22. Radomir BABIČ TOZD PUM
23. Slavko BERGINC TOZD PUM
24. Metod ŠKREJANC TOZD SŠTS
25. Irena BILC-SILVAR TOZD SŠTS

26. Milan VIDMAR TOZD ZSE
27. Ignac KUSTEC DS SSP
28. Darinka PERKO DS SSP
29. Mirko JANČIGAJ DS SSP
30. Zlato ADLEŠIČ DS SSP
31. Božidar TRBIČ DS PFSR

Izmed delegatov akcijske konference ZK je bilo izvoljeno tudi predsedstvo v sestavi:

1. Vukosav ŽIVKOVIČ TOZD IRRP

2. Ivan KRIŽMAN TOZD PPO
3. Miha PREMČ TOZD OB
4. Mitar POPOVIČ TOZD TVN
5. Jure JAMBROŠIČ TOZD IVET
6. Mirko MARENČE TOZD PZO
7. Josip KLOBUČAR TOZD PUM
8. Metod ŠKREJANC TOZD SŠTS
9. Zlato ADLEŠIČ DS SSP

Za predsednika akcijske konference je bil izvoljen Josip KLOBUČAR, za podpredsednika pa Miha PREMČ.

Zlato ADLEŠIČ

Iz programsko-volilne seje Zveze komunistov Litostroj

Našim mamam!

*Tak sem; visoko nosim glavo
in malce trmast, trd sem se naredil;
če bi sam kralj mi kdaj v obraz pogledal,
ne bi oči povetil trepetavo.*

*Mati, naj ti povem resnico pravo:
Če še tako ponosno sem se vedel,
sem vselej se ponižno plaho zmedel,
če tvojo ob sebi čutil sem postavo.*

Lord Byron

Delovanje mladih v večjih sistemih

V torek, 25. februarja, smo se predstavniki mladine iz večjih DO sestali v »Gorenju« v Titovem Velenju na posvetu »Delovanje mladih v večjih sistemih«. Posvet je prinesel nekaj zaključkov: mladi v OO ne morejo v zadostni meri reševati svojih problemov, interes mladih za idejnopolično usposabljanje upada, preveč je teoretičnih razprav, povezanost z drugimi DPO je premajhna, mladi z višjo in visoko izobrazbo so premalo zainteresirani za delo v mladinskih organizacijah.

Kot delegat za 12. kongres ZSMS sem se na predlog predsedstva konference ZSMS Titovi zavodi Litostroj udeležil tega posveta. Približno ob 10. uri smo se predstavniki mladinskih organizacij iz večjih DO iz vse Slovenije zbrali v upravi stavbi Gorenja, kjer so nas pričakali gostitelji (vodstvo mladinske organizacije Gorenja) in nam na kratko predstavili svoj sozd. Po tej predstavitvi smo si ogledali delo po proizvodnih obratih, se seznanili s problemi proizvodnje kot tudi z uspehi. Ob približno 12. uri se je začel posvet z

uvodnimi besedami tovariša Pušnika, predsednika koordinacijskega sveta ZSM Gorenje, kateri je tudi ponudil nekaj vprašanj, okrog katerih naj bi razprava potekala.

Tako na začetku smo ugotovili, da smo se na posvetovanju sestali mladinci iz OO, ki imamo sedež v eni občini, kot je to Litostroj, prisotne pa so bile tudi organizacije, ki imajo svoje OO po vsej Sloveniji, ali kot primer v LB, po vsej Jugoslaviji. V razpravi so se pokazali najrazličnejši problemi. V nekaterih delovnih or-

ganizacijah, npr. v Ljubljanski banki ni sodelovanja z DPO, samo enkrat letno je posvet predsednikov. Mladinska organizacija je v takem primeru prepuščena sama sebi.

Drugače je z mladimi iz železarne Ravne, kjer imajo močan vpliv na OK. Povsod je velik problem družbenopolitično izobraževanje mladih, dosti pa je tudi tega, da mladi z višjo in visoko izobrazbo ne pomagajo mladinskim organizacijam s svojo strokovnostjo pri reševanju problemov. Razvidno je tudi to, da posamezne OK nimajo komisij oziroma centrov, tako da je ponekod delovanje mladih na posameznih področjih zanemarjeno.

Povsod so mladi veliko ukvarjajo s športom in na tem področju dosegajo zelo dobre rezultate. Tudi mladinsko prostovoljno delo oziroma udeležba na MDA ni problematična, ker mladinske organizacije ustanavljajo svoje stalne brigade.

Glede na to, da več let aktivno delujem na področju mladinskega dela, sem se tudi sam vključil v razpravo. Predstavil sem delo mladih oziroma mladinske organizacije v Litostroju, od kadriranja do informiranja in povezave z DPO in samoupravnimi organi kot tudi z njenimi komisijami in povezanost z OK Ljubljana-Šiška. Posebej sem poudaril akcijo mladine Litostroja glede izgradnje male HE v sodelavi z mladimi iz Brodosplita, Kolubare in Tomeksa, s katerimi sodelujemo oziroma smo z njimi pobrateni.

Ta posvet je vsakemu od nas dal nekaj novih idej za nadaljnje delo v svojih mladinskih organizacijah.

Dragutin Valpatić

Dom mladih v Šiški

Veliko se govori in piše o domu mladih Šiška, vendar je skoraj vsaka informacija kmalu zastarela. Zakaj? Smo v času, ko se prostori nekdanjega Mladinskega centra Zg. Šiška ponovno poskušajo organizirano oživiti s klubsko dejavnostjo mladih. Pri tem se srečujemo predvsem s finančnimi težavami in seveda s samo programsko vsebino. Kadrovske smo se sedaj (po prvih težavah in spremembah) še kar dobro okrepili in že od novembra meseca vodi delovanje DMŠ sekretariat OO ZSMS Zgornja Šiška.

Iz te OO ZSMS naj bi se s širjenjem programa razvil programski svet DMŠ, ki bo nato izbral svoj operativni organ. Nadzor nad samim delovanjem in tudi pomembnejše odločitve pa sprejema OK ZSMS Lj.-Šiška oziroma sekretariat Centra interesnih dejavnostih mladih. Na tem mestu moram poudariti, da je program doma mladih Šiška le del programa CIDMŠ. Trenutno so prostori odprti ob petkih in sobotah. Prvi dan je program težkega rocka, ki je popstren še z ostalimi zvrstmi podobnega žanra. Ta večer je zaživel in povprečno obišče klub 170 obiskovalcev. Ob sobotah smo imeli vse do 22. 2. 1986 punk večere, vendar je

obisk iz tedna v teden padal, zato smo se odločili za spremembo programa. Tako so sedaj ob sobotah večeri starega rocka.

Poleg prireditev (občasno organiziramo koncert) v domu vadijo glasbene skupine, sedaj pa je v ustanavljanju nova gledališka skupina. Program želimo razširiti, vendar nam tehnične, finančne in tudi kadrovske težave tega ne omogočajo. Prostori so zasilno urejeni (nova instalacija, urejene sanitarije, ogrevanje), glasbeno in video opremo pa si moramo izposojati za visoko najemnino. Vsi, ki delajo v DMŠ, so honorirani in tako tudi materialno odgovorni za svoje delo. Prvi rezultati kažejo, da se

večeri krijejo 80 do 90 %. Prav na tem mestu bi rad opozoril na moja razmišljanja, ki sem jih podal tudi na eni od sej predsedstev.

Zavedati se moramo, da mladi že vrsto let sanjamo o svojem DMŠ. Vendar je to naša vizija. Sama realnost govori, da je to stara zgradba, kjer imamo še zmeraj samo klubsko sobo, predverje in kletni prostor. Ne smemo pa pozabiti, da so ti prostori eni redkih v Ljubljani, ki jih vodi mladinska organizacija. Zato si moramo zadati cilj, da jih ohranimo, vsaj zasilno po svojih močeh vzdržujemo in če ugotovimo, da širjenje prostorov ni ekonomsko upravičeno, bodo ti še zmeraj funkcionalni za razvoj mladinske klubske dejavnosti. Za izvajanje programske vsebine vizije DMŠ pa bomo v tem primeru morali poiskati drugo ustrezno rešitev.

Vabim vas k sodelovanju. Če kateragakoli zanima še kakšno vprašanje s področja interesnih dejavnost oz. DMŠ, naj piše na OK ZSMS Ljubljana-Šiška in skušal vam bom odgovoriti.

Bogo Seme

Še skupni posnetek pred odhodom (Foto: B. Francelj)

Še naprej sodelujemo

Ob pobratenju na Glomočkem polju je bilo dogovorjeno, da v začetku leta 1986 v Litostroju skličemo sestanek vseh mladinskih organizacij, s katerimi sodelujemo.

Sestanek je bil 27. februarja v reprezentančnem salonu naše delavske restavracije. Prišli so predstavniki mladinskih organizacij iz sozda REIK KOLUBARA Lazarevac, sozda BRODO Split in DO RŽR Ljubija Prijedor.

Pred pričetkom sestanka smo goste popeljali skozi proizvodne hale tozdiv PUM, OB, MONT, PPO in TVN. Z ogledom so bili zelo zadovoljni, saj smo jim pokazali večji del proizvodnje naše DO.

Na sestanku smo se dogovorili, na katerih področjih bi sodelovali, izmenjali smo izkušnje in probleme o delu in mladinski organizaciji.

Prisotnim se je za letošnje leto zdela najpomembnejša akcija — gradnja male HE, ki naj bi jo naredili z mladinskim prostovoljnim delom. Pobudnik te akcije je prav mladina naše delovne organizacije.

Barbara Krošelj

Za lažje in bolj povezano delo pa smo se na sestanku dogovorili, da se izvoli koordinacijski odbor, ki bo sestavljen iz osmih članov, torej po dva predstavnika iz vsake od prej omenjenih mladinskih organizacij.

Prvi sestanek koordinacijskega odbora bo aprila po sestanku v Tolminu, na katerem bomo sprejeli poslovnik o delu koordinacijskega odbora in program dela za leto 1986.

Naše goste, mladince iz sodelujočih mladinskih organizacij, so pozdravili predstavniki samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij DO: tovariš Janko Babič — predsednik DS DO, tovariš Joco Klobučar — sekretar akcijske konference ZK DO in tovariš Fadi Zec — predsednik OOS DO.

V imenu generalnega direktorja DO Titovi zavodi Litostroj pa je goste pozdravil direktor tozda PUM inž. Zvonimir Volfand. V svojem kratkem pozdravnem pogovoru je na kratko opisal rezultate poslovanja DO Litostroj v letu 1985.

Norčavost in varnost

V času pusta in norosti, ki sodijo zraven, tudi letos ni bilo drugače.

Našmelnjeni, našminkani, bolj ali manj uspešno skriti za tujimi obrazi in podobami. Nekateri zato, ker je takšna navada, drugi zato, ker jih to zabava, nekateri pa zato, da bi zabavali druge. Norčije in šale niso nikogar žalile. Saj je pust le enkrat v letu. Pustna norčavost nikogar ne moti, vsi jo razumemo...

...Vsi, razen naše varnostne službe. Oni namreč ne priznajo drugega obraza kako tistega, ki je na tovarniški izkaznici. Tako so trije veseljaki ostali zunaj ograje, ki označuje tovarniški krog, njihovi sodelavci pa brez glasbe, ki se jim je obetala med malico. Fantom ni preostalo nič drugega, kakor da ubogajo varnostnika. Saj je varnost nujna. Za pusta še toliko bolj.

Pustne šeme niso bile povsod dobrodošle

Zato so se napotili v središče mesta. Tam so jih bili veseli. Tako so v Metaliki igrali na svoja glasbila skoraj dve uri, v Maksiju pa nekoliko manj. Po predstavi Mestnega gledališča so si ljudje lahko ogledali ta čudež, ki oddaja dokaj prijetno glasbo. Spraševali so se, ali je vzrok zvoka v teleskopskih antenah, ki so priklopljene na skrito napravo, ali pa je mogoče za to kriva žica, ki povezuje glasbilo in glasbenika. Zaradi te dileme je tudi bar v Nebotičniku imel vrata odprta namesto do štirih zjutraj do pol šestih.

Kdo so ti fantje? Ali je to sploh pomembno? Mogoče bi jim kdo to štel še v slabo, da na tak način izkoriščajo svoj dopust. Za pusta pa tako in tako ni važno, kdo je kdo, temveč kaj je nekdo.

ZASEDENOST MAKSIMALNIH RAZPOREDITVENIH RAZREDOV (RR) ALI

Kako napredovati

Analiza zasedenosti razporeditvenih razredov se nanaša na stanje v avgustu 1985, zato je dejanska situacija v letošnjem letu nekoliko drugačna od števil, ki bodo navedene v nadaljevanju.

TABELA 1						
TOZD	ŠTEVILO ZAPOS.	ŠT. ZAP. V MAKS. RAZR.	ŠT. ZAP. NA VOD. IN VODILNIH	ODSTOTEK		
	1	2	3	4=2:1	5=3:1	6=3:2
ZSE	197	55	13	27,9	6,6	23,6
SSP	214	116	31	54,2	14,5	26,7
IRRP	308	109	34	35,4	11,0	31,2
NAB	152	76	21	50,0	13,8	27,6
PROD	205	90	34	43,9	16,6	37,8
PTS	88	22	3	25,0	3,4	13,6
PFSR	95	61	20	64,2	21,0	32,8
PUM	803	118	59	14,7	7,3	50,0
OB	669	102	32	15,2	4,8	31,4
MONT	379	103	39	27,2	10,3	37,9
TVN	221	26	13	11,8	5,9	50,0
PZO	313	59	14	18,8	4,5	23,7
PPO	248	43	12	17,3	4,8	27,9
IVET	355	97	36	27,3	10,1	37,1
DO	4247	1077	361	25,4	8,5	33,5

Prvi del tabele 1 prikazuje, koliko zaposlenih v posameznem tozdu je v maksimalnem RR (ne v maksimalnih točkah). Iz kolone 4 izstopajo neproizvodne temeljne organizacije (Nabava — 50% in Prodaja — 44%) ter delovni skupnosti (SSP — 54% in PFSR — 64,2%). Najmanjši odstotek zaposlenih v maksimalnem razredu pa imata tozda TVN — 11,8% in PUM — 14,7%. Na ravni delovne organizacije je v maksimalnem RR dobra četrtina zaposlenih. V koloni 3 je prikazano število vodstvenih in vodilnih delavcev (zajete so vse oblike vodenja

od skupinovodje do vodstva delovne organizacije) ki so v maksimalnem RR. Od skupnega števila zaposlenih v tozdu je njihov odstotek majhen (kolona 5), precej večji pa je v številu zaposlenih v maksimalnemu RR (kolona 6). Npr.: v tozdu PUM in TVN je od zaposlenih v maksimalnem razredu polovica na vodstvenih in vodilnih delovnih mestih. Ta odstotek je izredno visok tudi v tozdih PRODAJA, MONTAŽA in IVET. Na ravni DO je od vseh delavcev v maksimalnem RR 33,5% na vodstvenih in vodilnih delih.

TABELA 2			
	ŠTEVILO ZAPOSLENIH	ŠT. ZAP. V MAKSIMAL. RR	ODSTOTEK
VODSTVENI IN VODILNI DEL.	763	361	47,3
IZVRŠEVALCI	3484	716	20,6
SKUPAJ	4247	1077	25,4

Vsebinsko tabele 1 dopolnjuje tabela 2, ki pokaže, da je od vodstvenih in vodilnih delavcev skoraj polovica že maksimalno razporejenih, od delavcev ki opravljajo izvrševalske funkcije, pa približno 21%.

Problematiko maksimalnih razporeditev smo obdelali tudi z vidika ločevanja delavcev na režijska in proizvodna dela in naloge (tabela 3).

TABELA 3					
	Število zapos.	Štev. zapos. v maksim. RR	Odstotek na štev. zapos.	Zap. na vodst. in vodil. d. m.	Odstotek na št. zap. v maks. RR
REŽIJSKI DELAVCI	1624	674	41,5	270	40,0
PROIZVOD. DELAVCI	2623	403	15,4	91	22,6
SKUPAJ	4247	1077	25,4	361	33,5

42% delavcev, ki delajo na režijskih delih in nalogah, je že v maksimalnem RR, medtem ko je med proizvodnimi delavci takih le 15,4%. Če režijske in proizvodne delavce ločimo še na vodstvene in vodilne, je me režijskimi delavci v maksimalnem razredu 40% na takih delovnih mestih, med proizvodnimi pa 22,6%.

Pojav manjšega števila zaposlenih med proizvodnimi delavci v maksimalnem RR lahko pojasnimo z dvigovanjem normskih presegov, ki se, kot bomo videli v nadaljevanju, približujejo zgornji meji 1,45, po drugi strani pa je tu že pojav

fluktuacije, ki je med proizvodnimi delavci veliko večja. Realnost teh števil, ki moramo pre-sojati tudi z druge strani, ki kvari pravo podobo zastavljene analize. Po nekaterih temeljnih organizacijah nekatere zaposlene, ki so v maksimalnem RR na svojem delovnem mestu, premeščajo na druga dela in naloge, ki so višje ovrednotena, pa če ta dela dejansko opravljajo ali ne. Glede na opredeljeno strukturo del in nalog v Litostroju so se s takimi premeščitvami porušila delitvena razmerja in prav to bo povzročalo veliko oviro, ko bomo dograjevali samoupravni sporazum o delitvi OD.

NAGRAJEVANJE PO DELOVNI USPEŠNOSTI

— Primerjava stimuliranja normskih in nenormskih delavcev

V SaS o deliti OD smo za zaposlene v Litostroju predvideli dva sistema ugotavljanja in nagrajevanja delovne uspešnosti: normo in oceno delovne uspešnosti. Ob sistema smo postavili v določene okvire, s tem da smo za oceno delovne uspešnosti predvideli korekcijo na faktor uspešnosti delovne organizacije. Pri stimuliranju delavcev od sprejetja SaS pa do danes ugotavljamo, da je samo prvi dve leti veljal »tih dogovor«, da bodo normski delavci stimulirani po 5—6 odstotkov višji stimulaciji 1980. letu se odstotkov višji stimulaciji. 1980. leta se je začela razlika povečevati na 7% 1983. leta na 10%, 1984. leta na 13%, v letu 1985 pa se je razlika zmanjšala na 11%, ker smo zaradi uhajanja normskih presegov zavestno kršili SaS o delitvi OD in povišali faktor stimulacije za režijske delavce. Če gledamo proizvodni proces kot celoto, se rezultati dela delavcev po normi ne morejo potrditi in valorizirati v dohodkovni uspešnosti delovne organizacije brez sodelovanja delavcev, katerih delovna uspešnost se ugotavlja z oceno. Izhajajoč iz takšnega stališča so delavci, ki ne delajo po normi, postavljeni v podrejen položaj. V naslednji tabeli bomo globalno sliko razčlenili po temeljnih organizacijah (tabela 5). Temeljne organizacije so 1980. leta začele z zelo različnimi normskimi presegi. Te razlike so se ohranjale

do 1982. leta, nato pa so normski presegi po tozdi začeli naraščati, tako da so 1985. leta temeljne organizacije zaključile s skoraj izenačenimi finančnimi normskimi presegi. Izstopa le tozdz PZO s povprečnim presegom 141.

STIMULIRANJE NORMSKIH DELAVCEV

Pri doseganju norme bi morali pričakovati normalno porazdelitev normskih presegov, vendar iz tabele vidimo, da je

TABELA 5						
TOZD	1980	1981	1982	1983	1984	1985
IRRP	122	125	126	128	134	138
PTS	113	117	129	133	135	136
PUM	124	125	127	131	136	138
PZO	121	127	133	134	137	141
OB	125	128	129	134	137	139
MONT	119	120	124	128	132	137
TVN	121	125	125	129	132	137
PPO	120	121	126	129	135	138
IVET	119	121	123	130	134	137
DO	122	125	127	131	135	138

ZAKLJUČEK

1. Maksimalni RR so predvsem problematika režijskih delavcev, znotraj teh pa delavcev na vodstvenih in vodilnih delovnih mestih. Tako stanje lahko pojasnujemo z majhno fluktuacijo delavcev na takih delovnih mestih.
2. Normski presegi se približujejo

NOVA PRIDOBITEV

Konec februarja smo se poslovili od starega sanitetnega vozila ZASTA-VA 125 P, ki je svojemu namenu služil od leta 1979. V tem času je pripeljal 2096 ponesrečencev od Litostroja do Kliničnega centra. Težave z njim so bile predvsem tehnične narave, saj ni bilo mogoče zanj dobiti nobenega nadomestnega dela. Stalno je bil v popravilu, zgodilo pa se je da je dvakrat odpovedal celo na nujni vožnji, tako da so ponesrečenca preložili v vozilo Reševalne postaje in ga prepeljali v Klinični center. Avto je na 100 km porabil kar 23 litrov bencina. Za nameček pa se je konec januarja na poti iz Kliničnega centra v Litostroj še vžgal. Le hitri intervenciji gasilca, ki ga je vozil, se lahko zahvalimo, da ni popolnoma zgorel.

Nov rešilni avto (na sliki) za prevoz ponesrečencev je OPEL — IDA, ki ima 2000 ccm³ in v mestni vožnji porabi 11 litrov goriva na 100 km. Največja hitrost je 180 km/h, ima pa tri sedeže in ležišče. Za nakup prepotrebne sanitetnega vozila za potrebe delavcev v naši delovni organizaciji se v njihovem imenu zahvaljujemo članom delavskega sveta DO in predsedniku tov. Janku BABIČU, kot tudi tozdu PRODAJA, ki je založila svoja denarna sredstva v višini 4,850.000 din. Novemu avtomobilu želimo čim manj voženj, kadar pa bodo morale biti, pa naj bodo hitre in pravočasne.

F. Š.

največja frekvenca zaposlenih v razredih od 134 do 150% (74%). Samo v finančnem dosegu 145 je 21% vseh delavcev z normo.

— Stimuliranje delavcev z oceno delovne uspešnosti

Sistem stimuliranja delavcev z oceno delovne uspešnosti z vgrajeno korekcijo na faktor uspešnosti delovne organizacije pomeni naslednje: če povečamo oceno delovne uspešnosti skupini delavcev v tozdu, odvezujemo drugim, ki smo jih v SaS opredelili kot povprečne z oceno delovne uspešnosti 1,12. Večina temeljnih organizacij se tega zaveda, zato imajo skoraj vsi zaposleni oceno 1,12. V tozdih z velikim številom nadpovprečnih ocen delovne uspešnosti imajo povprečni pod-povprečno stimulacijo (finančno). Vsak poskus kolektivnega povečevanja osebnih ocen v tozdu pomeni dejansko le »papirno vojno« ob nespremenjenem finančnem rezultatu.

zgornji meji 1,45. O realnih normah in normah zaradi osebnega dohodka sedaj ne bomo razpravljali, bo pa to vsekakor potrebno.

3. Sistem stimuliranja delavcev z oceno delovne uspešnosti ne daje pravih možnosti, zato se osebni dohodki spreminjajo s povečanjem števila točk.

4. Zdi se, da smo v Litostroju vse preveč orientirani na osebni dohodek posameznika, vse premalo je v ospredju kolektivni interes, da z dobrim delom in gospodarjenjem skrbimo za večji dohodek in s tem višjo vrednost točke za vse zaposlene. V kolikor bi prevladovala taka miselnost, zdaj ne bi bili pred problemom spreminjanja oziroma dvigovanja razporeditvenih razredov.

Ada Klemenak

Litostrojski krvodajalci spet najbolj številni

Zaradi prizadevanj, da bi čim manj trpela proizvodnja, smo tudi letos krvodajalsko akcijo razdelili po tozdi. V krvodajalsko akcijo 24. 1. 1986 so bili zajeti tozdi PUM, PRODAJA, NABAVA, SERVIS, DS PFSR in SSP. 21. 2. 1986 pa so bili v krvodajalsko akcijo vključeni krvodajalci iz tozda TVN, OBDELA-VA, IVET, IRRP, PPO, MONTAŽE in PZO.

Kot se je izkazalo, litostrojski krvodajalci niso pozabili, da hiter način življenja vpliva na vse večje število nesreč v prometu, pri delu, v gospodinjstvu, pa tudi veliko boleznih, ki se lahko zdravijo samo s krvjo, zaradi česar so vedno večje potrebe po krvi, ki je ne more nadomestiti nobena druga tekočina. Naj bo redna ali izredna krvodajalska akcija, litostrojski krvodajalci se pozivu vedno odzovejo. Ob krvodajalski akciji 24. 1. se je le-te udeležilo 64 krvodajalcev, ob akciji 21. 2. 1986 pa je bil odziv nad vsemi pričakovanji, saj je kri darovalo kar 184 krvodajalcev.

Najboljši odziv je že po tradiciji iz toz-dov kjer so delovni pogoji najtežji. Izstopajo tudi PUM, PZO, IVET in OBDELA-VA.

Tudi v ostalih tozdih je bil odziv lep, manj razveseljava pa je ugotovitev, da je tokrat odziv iz TOZD PTS (servis) povsem odpovedal in ni bilo nobenega darovalca in zelo malo iz DS PFSR. Prepričani smo, da je bil tak odziv le trenuten in bo prihodnjic tudi pri teh dveh bolj razveseljiv. Morda so se ustrašili strašljivega AIDS-a toda lahko jim zagotovimo, da se z dajanjem krvi na Transfuzijskem zavodu, ne bo nihče okužil.

Vsem krvodajalcem se za njihovo nesebičnost zahvaljujemo v imenu vseh anonimnih bolnikov in ponesrečencev, ki jim bo morda prav njihova kri vrnila zdravje.

Magda KREFT

Tomeks se razvija

Poslovanje v letu 1985, v prvem letu poizkusne proizvodnje, je bilo uspešno. Plan za leto 1986 je dvakrat večji.

Investicijski projekt druge faze razvoja DO TOMEKS je pripravljen za realizacijo.

Pred kratkim je bila redna seja Koordinacijskega odbora za izvajanje Samoupravnega sporazuma o združevanju dela in sredstev za izgradnjo Tovarne za obdelavo kovin z eksplozivom TOMEKS, Ljubija, na kateri so bile obravnavane tudi naslednje točke dnevnega reda:

- ocena poslovanja v letu 1985,
- plan proizvodnje za leto 1986,
- investicijski projekt druge faze razvoja DO TOMEKS.

Zaključki vseh treh točk so bili ugodni. Minulo leto je bilo leto poizkusne proizvodnje. Obseg komercialnega in poskusnega platenja je bil zadovoljujoč, prav tako tudi finančni rezultat. Čeprav še ne razpo-

lagamo s končnimi številkami zaključnega računa, ki bo izgotovljen šele ob koncu februarja, vemo da je ustvarjena realizacija blizu planirane in da bo celotni prihodek in čisti dohodek precej večji.

Ko govorimo o lanskoletnem poslovanju ter o nastanku in razvoju DO TOMEKS, se moramo spomniti, da se je vse skupaj pričelo šele leta 1982 s prvimi eksperimenti dr. Stojadina PETROVIČA na poligonu v Ljubiji, da je bil leta 1983 sprejet investicijski projekt ter podpisan Samoupravni sporazum o združevanju dela in sredstev DO Rudniki železne rude Ljubija in Litostroja, da je bil 21. 12. 1983 na dan rudarjev SR Bosne in Hercegovine, položen temeljni kamen na poligonu v Ljubiji,

da je bil na isti dan leta 1984 slavnostni pričetek poizkusne proizvodnje. Leto 1985 je bilo odločujoče leto za obstoj, uspeh ali neuspeh ne le nove tehnologije in proizvodnje, nove organizacije združenega dela in delovnega kolektiva, temveč tudi za njegove ustanovitelje, za vse nosilce ideje in akcije, pa tudi za samo jugoslovansko samoupravno socialistično prakso združevanja družbenega kapitala. Čeprav ni šlo za izjemno velika sredstva, tveganje vseeno ni bilo majhno. Vsi smo bili zaskrbljeni, ali nam bo uspelo ožioroma ali bo uspelo. Zdaj, ko je rezultat že znan, kakor je ugotovil tudi koordinacijski odbor, lahko rečemo, da je bila skupna investicija uspešno vodena, da je nova DO TOMEKS s pomočjo svojih ustanoviteljev dobro začela, da je razvila nujne poslovne funkcije, obdelavala tehnologijo proizvodnje, raziskala velik del domačega tržišča, vpeljala oplatene materiale v večje število industrijskih organizacij, nadomestila uvoz precejšnjih količin oplatenih materialov, oziroma pričela pridobivati nove potrošnike, nova področja uporabe ter nove kombinacije oplatenih dvoslojnih in večslojnih kompozitov.

Z vsem tem je DO TOMEKS Ljubija, postala prvi in edini specializirani in registrirani proizvajalec oplatenih materialov v Jugoslaviji. Čeprav v zmogljivosti, ki so bile zgrajene v prvi fazi, v osnovi polindustrijske in poskusne, pa so vseeno omogočile izvajanje proizvodnje industrijskega obsega in standardnih formatov, izvajanje velikega števila eksperimentov ter vzgojo kadrov za novo tehnologijo in za nadaljnje faze njenega razvoja.

IZVOZNI POSLI

Plan za letošnje leto je po količini in po vrednosti dvakrat večji od lanskega. Letos bo realiziranih okoli 600 ton komercialnih, v glavnem uslužnostnih oplatenj, v vrednosti preko 400 milijonov dolarjev. Istočasno bo izvedeno tudi večje število eksperimentalnih oplatenj za nove naročnike in zaradi iskanja novih kompozitov, novih kombinacij kovin različnih profilov in dimenzij. Na sestanku koordinacijskega odbora so predstavniki ustanoviteljev ocenili, da lahko TOMEKS uspešno realizira tak plan in ga, v kolikor bo odziv tržišča ugoden tudi precej preseže. Ena izmed rezerv letošnjega plana je možnost izvoza materialov, oziroma izvajanje tovrstnih uslug za inozemske partnerje, s katerimi so že vzpostavljeni poslovni stiki.

Najboljšo oceno sedanjega stanja Tomeksa je dal Mirko JANCIGAJ, predsednik poslovnega odbora Litostroja, ki je v zaključnem delu seje koordinacijskega odbora izrekel ugotovitev, da se očitno nismo zmotili pri izboru tehnologije. Poizkusna proizvodnja je pokazala, da lahko nova delovna organizacija uspešno posluje. Skupno vloženo delo in sredstva so dali pričakovane rezultate. To je vsekakor zasluga vseh tistih, ki so v projekt vložili svoja prizadevanja. Naša osnova ugotovitev je, da je treba kar najhitreje izkoristiti vse možnosti, ki jih ta tehnologija daje pri proizvodnji in na tržišču. Če je tako usmerjen investicijski projekt druge faze, potem ga moramo z vsemi močmi podpirati in realizirati.

KAJ VSEBUJE PROGRAM DRUGE FAZE RAZVOJA?

Druga faza razvoja Tovarne za obdelavo kovin, Ljubija, predstavlja prehod s polindustrijskega-pilotskega na industrijski nivo proizvodnje. Programirane zmogljivosti morajo v sedanjem trenutku zadovoljiti potrebe določenega, že poznane kroga potrošnikov na domačem tržišču. Preostali, znatno večji krog potencialnih potrošnikov oplatenih kovin, pa bo še vnaprej ostal v fazi raziskovanja in bo usmerjen v uvoz, predvsem zato, ker v Jugoslaviji še ne proizvajamo posameznih osnovnih materialov za oplatenje tako visoke kvalitete kot jo zahteva sodobna tehnologija.

V drugi fazi je predvideno veliko povečanje obsega proizvodnje in števila ponujenih proizvodov. Polne letne zmogljivo-

sti obsegajo okoli 5.000 ton vhodnih osnovnih materialov, oziroma 4570 ton izstopnih oplatenih proizvodov različnih dimenzij ter profilov, razvrščenih v osemnajst sistemov platenja glede na vrsto materialov in namen proizvodov.

Obseg in struktura proizvodnje ter dinamika rasti je zamišljena tako, da bo v petih letih dosežena polna izraba zmogljivosti. Iz suhoparnih števil si je težko ustvariti pravo predstavo o obsegu proizvodnje. Za ilustracijo je treba upoštevati, da v celem letu lahko računamo na okrog 150 dni, klimatsko ugodnih za izvedbo eksplozivnega spajanja na poligonih. Ob teh dneh bo oplatenih preko 33 ton kovinskih profilov, poraba eksploziva bo okrog 650 ton letno oziroma 4320 kg dnevno, za eksplozivno spajanje pa bo treba pripraviti okrog 65.000 kovinskih profilov raznih vrst dimenzij ali okrog 40.000 m² površin za spajanje.

VELIKOST IN STRUKTURA VLAGANJ

Za načrtovani obseg proizvodnje so predvidena investicijska sredstva zaradi razširitve obstoječih in izgradnjo novih proizvodnih zmogljivosti, obenem pa tudi za ustvarjanje obratnih sredstev in družbenega standarda. Vlaganja bodo naslednja:

- A. Osnovna sredstva, skupno 830.000.000 din
- od tega — gradbeni material 293.000.000 din
- domača oprema 195.000.000 din
- ostala vlaganja 342.000.000 din
- B. Obratna sredstva 250.000.000 din
- C. Družbeni standard 70.000.000 din
- Skupaj: 1.150.000.000 din

S temi sredstvi moramo zgraditi tri poligone s štirimi ploščadmi za eksplozije, s čimer bi razširili in kompletirali obstoječe proizvodne hale, zgraditi moramo skladišče za surovine in končne proizvode, skladišča za vnetljive snovi in pline, ter nadstreške za mobilno opremo in ograjo industrijskega okrožja. Ob tem moramo nabaviti tudi opremo za poligone, delavnice, laboratorij in mehanizacijo notranjega in zunanega transporta. Tako imenovana ostala vlaganja zajemajo odkupe in odškodnine, marketing, projektiranje, izobraževanje kadrov. Drugo, največje postavko v višini 140 milijonov dinarjev, pa tvori »ekskalacija stroškov«, to je zavarovanje od podražitve investicije med gradnjo.

Ze zdaj lahko računamo, da bo največ težav ravno pri podražitvah del in opreme. Sredstva družbenega standarda so predvidena za gradnjo stanovanj za nepogoreljive strokovne kadre ob začetku uresničevanja te zares velike investicijske in razvojne naloge.

Način financiranja druge faze temelji v glavnem na istih načelih, pogojih in udeležencih kot pri »predhodni« prvi fazi — to je na združevanju dela in sredstev med delovno organizacijo Titovi zavodi Litostroj in delovno organizacijo Rudniki železne rude Ljubija ter njihovih organizacij združenega dela, vendar s pomembno dopolnitvijo. Zdaj govorimo o veliko večjih vlaganjih in relativno velikih zmogljivostih, zanimivih in vezanih na celo jugoslovansko tržišče, pa tudi na izvoz. Zato je postalo nujno vključevanje novih poslovnih partnerjev v skupno vlaganje in dolgoročno poslovno-tehnično sodelovanje. Ravno zaradi tega smo v finančno konstrukcijo vključili tudi delovno organizacijo Impol iz Slovenske Bistrice in JLA, ni pa izključena možnost, da se v teku realizacije priključijo tudi drugi poslovni partnerji.

VREDNOST PROIZVODNJE IN EKONOMSKI UČINKI

Vrednost proizvodnje, ki je izračunana po cenah ob koncu leta 1985, bi morala doseči 3.417 milijonov dinarjev.

Takšen obseg in tempo povečanja skupne realizacije je rezultat dosedanjih izkušenj, raziskovanj in ocene domačega tržišča, zato menimo, da je zasnovan na zanesljivih informacijah in projekcijah.

Rentabilnost bodoče proizvodnje je ocenjena takole: (v 000 din)

- Skupni prihodek 3.417.000 ali 1000,0%
- Dohodek 1.538.397 ali 45,0%, 100%
- Čisti dohodek 1.154.931 ali 33,0%, 61,5%
- Ostanek ČD 920.386 ali 26,9%, 49,0%

Pozitivni rezultati so značilni tudi za obdobje poslovanja od prvega do petega leta, to je v času obvladovanja proizvodnje kot tudi v času investiranja.

Vsi ostali ekonomski učinki in kazalci poslovanja so pozitivni. Po dinamični bilanci sredstev in obveznosti v obdobju, v katerem bodo prihajale obveznosti za združena in kreditna sredstva, bo delovna organizacija Tomex sposobna poravnati vse svoje obveznosti. Lahko bo tudi omogočila stimulatивно in realno povračilo sovlagateljem, imela pa bo tudi dovolj sredstev za širitev lastne materialne osnove za nadaljnji tehnološki razvoj.

Ob koncu moramo poudariti še nekaj značilnih elementov tega investicijskega projekta in Tomexove tehnologije v celoti:

- Delovni organizaciji Titovi zavodi Litostroj in Rudniki železove rude Ljubija sta z novo delovno organizacijo Tomex uspeli z združenimi močmi in sredstvi učinkovito vpeljati domače znanstveno-tehnično znanje v proizvodno prakso, v nove proizvode in tehnologijo, ter ga uveljaviti na domačem trgu.

- Druga faza razvoja, ki se je pravzaprav že začela, predstavlja za DO Tomex in ostale sovlagatelje resnično velik podvig. To je pravzaprav najbolj kritična razvojna faza te tehnologije in tega projekta v celoti. Ne govorimo le o relativno velikih vlagateljih, temveč tudi o posebnih tveganjih, vezanih na prehod z malega eksperimentalnega in polindustrijskega obsega na velik industrijski nivo proizvodnje.

KADRI BODO PREDSTAVLJALI OSNOVO V REALIZACIJI DRUGE FAZE RAZVOJA

S tem investicijskim projektom mora DO Tomex v kratkem času doseči maksimum, kar pomeni, da mora kot edini domači proizvajalec oplatenih kovin pokriti domače tržišče, braniti mora primat vodilnega proizvajalca v državi in svoj položaj tudi obdržati, prodrati mora na tuja tržišča, vzporedno s tem pa mora intenzivno razvijati tehnologijo, organizacijo in poslovanje. Za to je potrebno razvijati zadostno število strokovnih kadrov določenega profila in nivoja znanja.

- Doslej je v Tovarni za obdelavo kovin z eksplozivom Tomex Ljubija, osvojena proizvodnja z nizom zelo pomembnih sistemov oplatenih materialov, to je skoraj vseh tistih, ki so v programu proizvodnje druge faze. Teh materialov prej nismo proizvajali doma, zato smo morali vse obveznosti pokrivati z uvozom.

- Vse dosedanje raziskave in obvladovanje proizvodnje so bile uresničene z lastnim znanjem, kadrovskim in materialnim potencialom sovlagateljev, vključujoč tudi pomembno tehnično in komercialno sodelovanje poslovnih partnerjev. Vendar načrtovanega razvoja ne bomo mogli uresničiti brez stalnega čvrstega in na skupnih interesih zasnovanega sodelovanja z obstoječimi in možnimi poslovnimi partnerji. To sodelovanje pa se bo moralo odražati v proizvodnji in uveljavljanju (ponudbi), v raziskovanju in razvoju tehnologije platenja ter uvajanju novih postopkov obdelave kovin, ki jih ta tehnologija ponuja, prav tako pa tudi pri razvoju vzporednih tehnologij.

dipl. oec. Ahmed FETIBEGOVIĆ

Blatnik Jožica: strugarka

Kljub pogosto omenjani enakopravnosti spolov razlikovanje med spoloma na številnih področjih, tudi na poklicnem, še vedno obstaja. To, da so nekateri poklici izključna domena moških, se zdi večini povsem razumljivo in utemeljeno. Tradicija in vzgoja nas prepričujeta v pravilnost takšnega razlikovanja, ki se navadno utemeljuje s fiziološkimi značilnostmi žensk oziroma moških. Za tak tradicionalno moški poklic velja tudi strugarstvo. Ni torej čudno, da so bili delavci Litostroja precej presenečeni, ko je v tozdu Obdelava pričela opravljati pripravništvo prva kvalificirana strugarka. Jožica Blatnik, ki bo spomladi dopolnila dvajset let, je septembra končala triletno šolo za oblikovalce (in oblikovalke) kovin na Srednji šoli kovinarske in družboslovne usmeritve v Ivančni Gorici.

Poleg nje sta bili med štiridesetimi učenci istega letnika še dve dekleti. V drugem letniku, ko se šolanje oblikovalcev kovin specializira, se je odločila za strugarstvo, dobila štipendijo naše delovne organizacije in se po končanem šolanju septembra lani zaposlila v našem tozdu Obdelava kot strugarka-pripravnica na mali strožnici v lahki obdelavi. Šestmesečno pripravništvo je opravila odlično in brez težav. Pred prihodom na delovno mesto so jo navdajali mešani občutki strahu in radovednosti, enako tudi njene sedanje sodelavce in

nadrejene. Vprašanje je bilo predvsem, kako se bo vključila v skoraj izključno moško delovno okolje in kako jo bodo sodelavci sprejeli. Kot sama pravi, je bilo najhuje prvi dan, pa še takrat ne preveč, ko so jo vsi gledali kot devoto čudo. Še kakšnih štirinajst dni so se občasno pojavljali radovedneži, ki so hodili gledat žensko za strožnico, vendar so jo sodelavci sprejeli.

S svojim poklicem in z delom na svojem delovnem mestu je zelo zadovoljna, posebej pa je pohvalila organiziranost pripravništva v Litostroju. Sodelavci in predvsem inštruktor, ki ima pripravnika na skrbi, mu stalno stoji ob strani in mu po potrebi pomaga. Mladi, ki so ravno končali šolo, sicer navadno razpolagajo z dobrim teoretičnim znanjem, manjka pa jim praktičnih izkušenj, katere lahko dobijo le z delom in ob pomoči nekoga, ki to delo do podrobnosti pozna.

Slučajna odločitev, ki jo je pripeljala do tega, da je postala strugarka, se je izkazala kot dobra odločitev. To je potrdil tudi njen inštruktor med pripravništvom Anton Merčun, ki je dejal, da jih je spočetka res nekoliko skrbelo, kako se bo uspela vključiti, da pa se je odlično znašla, pripravništvo zelo dobro opravila in svoje delo dobro in vsak dan bolje pozna in obvladuje.

t. š.

GLASILO DELAVCEV TITOVIH ZAVODOV LITOSTROJ
Glasilo delavcev Titovih zavodov Litostroj izhaja mesečno (s posebnimi prilogami) v nakladi 6200 izvodov. Izdaja ga Odbor za obveščanje pri Konferenci OO sindikata Titovih zavodov Litostroj, ki je hkrati izdajateljski svet — Uredniški odbor: predsednik dipl. iur. Anton Tomažič in

člani: prof. Hrabroslav Premelč, Tone Erman, Franc Kostevc, Majo Pahor, Mirko Čepuran, Slobodan Nikolić, dipl. ing. Anton Brcar, Toni Kušek, Srečko Pirc in odgovorni urednik Karel Gornik, urednik Marjana Meglič, tehnični urednik Estera Lampič, novinar Tone Škrjanec, lektorica prof. Vesna Tomc. Telefon uredništva 558-341 (n. c.) interna 13-70, 13-71, 13-79. Tisk Tiskarna Ljubljana. Oproščeno prometnega davka po pristojnem sklepu 421-1/72.

Razpis štipendij za šolsko leto 1986/87

Objavljamo razpis kadrovskih štipendij in razpis izobraževanja ob delu za novo šolsko leto 1986/87.

Istočasno vas obveščamo, da bo razpis kadrovskih štipendij za celo Slovenijo objavljen v posebni prilogi dnevnih časopisov (Delo, Ljubljanski dnevnik) v sredini marca 1986.

Konec marca oziroma v začetku aprila bo objavljen tudi razpis štipendij Titovega sklada, na katerega posebej opozarjamo vso mladino Litostroja.

Ker je za štipendije veliko zanimanje, vsem interesentom svetujemo, da ga natančno preberejo. Za vse nejasnosti pa smo vam vedno pripravljeni pomagati; oglasite se na telefon št. 1321 ali osebno v Kadrovsko splošnem sektorju, v oddelku za izobraževanje.

V šolskem letu 1986/87 bomo na novo izobraževali skupaj 388 štipendistov, od tega 310 kadrovskih štipendistov in 78 štipendistov izobraževanja ob delu.

Vsem mladincem, ki se bodo odločili za delo v delovni organizaciji in izobraževanje v Litostroju, bomo podelili kadrovske štipendije ter dodatek za izobraževanje v deficitarnih poklicih.

Za zunanje štipendiste (kadrovske štipendije) bomo prijave zbirali in obravnavali od 1. 6. do 15. 7. 1986.

Prosimo prosilce, da se držijo omenjenega roka, ker drugače štipendij ne bomo mogli pravočasno podeliti.

Strokovnjaki se oblikujejo najprej v učilnicah in predavalnicah in potem za stroji (Foto: E. L.)

Tudi pri nas oživlja ideja o „Univerzi za tretje življenjsko obdobje“

Čas beži, vse se spreminja in spreminjamo se tudi mi. Iz nebolglenega dojenčka zrastemo v mladeniče in mladenke, ki v svoji najbolj aktivni dobi ustvarjamo zase in za druge, in počasi, včasih bolj včasih manj opazno, preidemo v obdobje, ko pravimo: svoje smo naredili, zdaj gremo v pokoj.

Pa to zadnje ne bi smelo biti tako. Mi in vsi ostali bi morali vedeti, da ob prehodu v naše tretje življenjsko obdobje še zdaleč ni vsega konec. Nabrano znanje in izkušnje bi se dale še kako koristno uporabiti, a kaj ko se za to zmeni le malo ljudi in marsikdo odhaja v svoja pozna leta zagrenjen in nemočen.

Vendarle pa vse le ni tako črno! Skupina strokovnjakov in zagnancev se trudi, da bi tudi v našem tretjem obdobju življenja živeli polno in ustvarjalno. Življenjska doba se je podaljšala in prav bi bilo, da daljšo življenjsko dobo, ki nam jo prinaša način življenja (socialne in zdravstvene razmere) preživimo primer-no sebi in svoji starosti. Strokovnjaki so nam v pomoč, starostniki pa morajo hoteti to pomoč izkoristiti.

Nihče se ne bo izognil smrti. Vse nas čaka isti konec in tega ne moremo izbirati. Lahko pa izberemo, kako bomo preživeli čas, ki nam je ostal. Strokovnjaki ugotavljajo, da sama starost ni breme. Breme starostnika je občutek osamljenosti in odtujenosti. Torej, dalj časa bomo aktivni, dalj časa bomo zdravi. Z aktivnostjo bomo prisilili telo, da bo delalo, čeprav bi se že rado polenilo. Učili se bomo in obnavljali znanje iz mladosti, s tem skrbeli, da bo pozabljenost počasneje napredovala, redno se bomo gibal in

Kandidati za pridobitev kadrovskih štipendij morajo dostaviti naslednje dokumente:

- prijavo za štipendijo na obrezu 8,40 DZS;
- potrdilo o vpisu v šolo;
- overjen prepis oziroma fotokopijo zadnjega šolskega spričevala ali potrdilo višješolske OZD o opravljenih izpitih;
- potrdilo o premoženjskem stanju družine in število družinskih članov, ki živijo v skupnem gospodinjstvu;
- potrdilo o dohodkih staršev v preteklem koledarskem letu (če so starši upokojeni, priložijo odrezek od pokojnine za mesec december preteklega leta);
- potrdilo o višini otroških dodatkov članov družine prosilca za mesec december 1985;
- izjavo kandidata, da ne prejema nobene kadrovske štipendije;
- za kandidate, ki še niso izpolnili 18 let, podpišejo izjavo starši ali skrbniki.

Na podlagi potreb TOZD/DS za šolsko leto 1986/87 razpisujemo:

ZUNANJI ŠTIPENDISTI — KADROVSKE ŠTIPENDIJE ZA SREDNJE USMERJENO IZOBRAŽEVANJE						
USMERITEV	Vrsta programa	Štev.	Smer izobražanja	Štev.	POKLIC	Štip. za šol. v SŠTS za DO Litost. izobraževal. org.
KOVINSKO — PREDELOVALNA	Obdelava kovin in upravljanje strojev — skrajšani program	6	B-Obdelovalec kovin (II. st.)	6	manj zahtevna dela ročne in strojne obdelave	6
		141	A-Oblikovalec kovin (IV. st.)	78	strugar rezkalec vrtalec brusilec orodjar strojni mehanik tehnični strojni risar	18 11 7 3 10 24 5
			B-Preoblikovalec in spajalec kovin (IV. st.)	35	konstrukcijski ključavničar varilec kovač	12 18 5
			C-Monter in upravljalec energetskih naprav (IV. st.)	3	inštalater ogrevalnih in plinskih naprav	2
			E-tehnik (V. st.)	25	vodovodni inštalater strojni tehnik varilski tehnik	1 22 3
			A-Avtoličar (IV. st.)	3	pleskar — ličar	3
		58	Č-strojni livar in jedrar (II. st.)	25	manj zahtevna dela v metalurškem obratu	25
			B-kalupar-livar (IV. st.)	15		15
			C-livarski modelar (IV. st.)	8		8
			E-metalurški tehnik (V. st.)	10		10
OSEBNE STORITVE METALURŠKA	Osebnostne storitve — srednji program	3	A-Avtoličar (IV. st.)	3		
	Pridobivanje in predelava kovin — (skraj. program)	58	Č-strojni livar in jedrar (II. st.)	25	manj zahtevna dela v metalurškem obratu	25
ELEKTROTEHNIŠKA	Energetika — srednji program	6	A-elektrikar — energetik (IV. st.)	5		5
	Elektronika — srednji program		A-elektrikar — elektronik (IV. st.)	1		1
EKONOMSKA	Poslovno-finančna — srednji program	5	B-ekonomski tehnik (V. stopnja)	5	ekonomski tehnik	5
DRUŽBOSLOVNA	Družboslovno jezikovna dejavnost — srednji program	1	C-upravni tehnik (V. stopnja)	1	administrativni tehnik	1
SKUPAJ SREDNJE USMERJENO IZOBRAŽEVANJE		220		220		198 22

ZUNANJI ŠTIPENDISTI — KADROVSKE ŠTIPENDIJE ZA VIŠJE IN VISOKO IZOBRAŽEVANJE						
USMERITEV	Vrsta programa	Štev.	Smer izobražanja	Štev.	POKLIC	Štev. za šol. v SŠTS za DO Litost. izobraž. org.
VIŠJA		35	Višja stopnja (VI/1)	35	strojni inženir elektro inženir ekonomist	23 10 2
		55	Visoka stopnja (VII/1)	55	Dipl. inženir strojništva Dipl. ing. elektroteh. Dipl. ing. metalur. Dipl. ekonomist Dipl. inž. matemat. in mehanike Dipl. inž. fizike	29 9 6 5 2 3
			Magisterij (VII/2)		strojništvo	1
SKUPAJ VIŠJA IN VISOKA STOPNJA		90		90		— 90
SKUPAJ RAZPISANIH KADROVSKIH ŠTIPENDIJ		310		310		198 112

želje še pomisliti nismo smeli. Z upokojitvijo prihaja obdobje, ko se lahko posvetimo sebi. Otroci so pri kruhu, ustvarili smo si osnovno ekonomsko eksistenco. Sedaj moramo poskrbeti, da to zadržimo in da bomo to še lep čas uživali. Od starostnika je odvisno, kako ga bo sprejemala okolica. Samo stokanje nikamor ne pelje. Potrebno je nekaj storiti za sebe, pa čeprav je to samo vsakodnevna telovadba ali aktiven sprehod.

Misel, da z upokojitvijo začnemo s tistim, kar bi resnično radi, bo spodbuda tudi za vse tiste, ki še preživljajo svoje drugo življenjsko obdobje. Že v dobi aktivnega drugega življenjskega obdobja si bomo lahko zastavili cilj, ki ga bomo zasledovali in uresničili v času, ki mu sedaj pravimo čas upokojenca.

Upokojenec in vsi tisti, ki ste tik pred upokojitvijo, in želite kaj več zvedeti o »univerzi za tretje življenjsko obdobje«, pokličite Dom starejših občanov Marjane Drakslar.

Z vsem srcem želim, da bi tudi pri nas ideja o aktivnem preživljanju starosti zaživela v dobro že upokojenim in vsem tistim, ki nas to še čaka.

Magda Kreft

PREŠERNOVA DRUŽBA
LJUBLJANA, Opekarska 4/a

RAZPISUJE

deset denarnih nagrad za najboljše poverjenike v letu 1986 v skupni vrednosti 360.000.- dinarjev

in

VABI K SODELOVANJU

nove poverjenike — honorarne sodelavce za prodajo in zbiranje naročil za knjige

K sodelovanju vabimo večje število honorarnih — predvsem mlajših in komunikativnih sodelavcev vseh poklicev, ki imajo radi lepe slovenske knjige in jih želijo širiti med bralce.

Poleg posameznikov v tovarnah, krajevnih skupnostih, knjigarnah, knjižnicah, šolah in drugih ustanovah lahko postanejo poverjeniki Prešernove družbe tudi osnovne organizacije sindikata, krajevne konference SZDL, društva in drugi, ki so pripravljeni zbirati naročila svojih članov.

Poverjeniki dobe za stroške svojega dela materialno nadomestilo, sorazmerno z vrednostjo zbranih naročil, najboljši pa prejmejo vsako leto še posebna priznanja in denarne nagrade.

Prijave pošljite na naslov: PREŠERNOVA DRUŽBA, LJUBLJANA, Opekarska 4/a, p.p. 9.

ŠTUDIJ OB DELU — ZA SREDNJE USMERJENO IZOBRAŽEVANJE

USMERITEV	VRSTA	ŠTEV.	SMER IZOBRAŽEVANJA	ŠTEV.	POKLIC	Štip za šol. v SŠTS Lit.	Štip za šol. v ostalih izob. org.
ELEKTRO-TEHNIŠKA	Kovinarstvo in strojništvo — srednji program	19	A-Oblikovalec kovin (IV. st.)	17	oblikovalec kovin strojni mehanik rezkalec	5 10 2	
			B-Preoblikovalec in spajalec kovin (VI. st.)	2	konstrukc. ključ.	2	
	Energetika — srednji program	4	A-Elektrotehnik Energetik (V. st.)	2	elektrotehnik		2
			B-Elektrotehnik Elektronik (V. st.)	2	elektrotehnik		2
KOVINSKO-PREDELO-VALNA	Kovinarstvo in strojništvo nadaljevalni prog.	23	A-Tehnolog (V. st.)	23	obratni strojni tehnik	23	
SKUPAJ ZA SREDNJE USMERJENO IZOBRAŽEVANJE		46		46		42	4

ŠTUDIJ OB DELU — ZA VIŠJE IN VISOKO IZOBRAŽEVANJE

USMERITEV	VRSTA PROGRAMA	ŠTEV.	SMER IZOBRAŽEVANJA	ŠTEV.	POKLIC	Štip. za šol. v SŠTS Lit.	Štip. za šol. v ostalih izob. org.
VIŠJA		17	Višja stopnja (VI/1)	9	inž. strojništva		9
				5	inž. elektrotehnik		5
				1	varnostni inž.		1
				2	ekonomist		2
VISOKA		13	Visoka stopnja (VII/1)	8	dipl. inž. strojn.		8
				2	dipl. ekonomist		2
				3	strojništvo		3
				2	strojništvo		2
DOKTORAT		2	Doktorat (VIII)	2			
SKUPAJ VIŠJE IN VISOKE ŠOLE		32		32		—	32
SKUPAJ RAZPISANIH ŠTIPENDIJ OB DELU:		78		78		42	36

ZA ŠTUDIJ OB DELU bodo Komisije za delovna razmerja TOZD/DS sprejemale vloge in jih obravnavale od 1. avgusta do 10. septembra 1986. Prosilci za študij ob delu morajo dostaviti naslednje dokumente:

- prijavo na obrazcu 8,40 DZS za štipendijo;
- prošnjo za štipendijo ob delu;
- nagnjenost za določeno delo in sposobnost obvladati višjo stopnjo znanja (pisno mnenje psihologa v DO);

- dosežen uspeh pri dosedanjem šolanju oz. izobraževanju (fotokopija zadnjega šolskega spričevala);
- mnenje vodstva TOZD_DS, na katerih delih in nalogah bo delavec delal, ko bo končal šolanje;
- družbenopolitična aktivnost delavca (mnenje kadrovske komisije pri osnovni organizaciji sindikata);
- socialni položaj delavca (socialna služba pri KSS);
- izjava, da delavcu še ni bil izrečen

ukrep zaradi hujše kršitve delovnih obveznosti (pravna služba, evidenca KSS).

Prošnje bo sprejemal oddelek za izobraževanje pri Kadrovsko splošnem sektorju DO Litostroj, obravnavale pa jih bodo komisije za delovna razmerja TOZD/DS.

Magda Jevnikar

Tudi pevci so pregledali svoje delo

Prav na predvečer slovenskega kulturnega praznika smo se pevci Mešanega pevskega zbora Litostroj zbrali na svojem letnem občnem zboru. Kritično smo ocenili delo preteklega obdobja in sprejeli program za prihodnje obdobje. Zadovoljni smo bili, da smo v svoji sredi lahko pozdravili predsednika konference osnovnih organizacij sindikata, predsednika delavskega sveta, sekretarja zveze komunistov, predsednico mladinske organizacije, predsednika odbora pihalnega orkestra in kulturnega aminatorja v Litostroju.

Vsi ti predstavniki so lahko slišali, da je bilo delo pevskega zbora zagnano in uspešno. V preteklem letu je imel pevski zbor 18 nastopov, kar je znatno več kot imajo nastopov drugi pevski zbori. Kar 7 nastopov, od tega 4 celovečerne koncerte, so organizirali člani pevskega zbora sami. Posebej prizadevne pri tem so bile Marta Šibanec, Marjetka Tolaleski, Danica Pandelj in še kdo, in prav njim gre posebna zahvala in želje, da nam tudi v bodoče pomagajo s svojimi organizacijskimi sposobnostmi.

V razpravi smo ugotovili, da delovanju pevskega zbora postavljajo omejitve finančna sredstva, saj smo samo za organizirane prevoze ne nastope porabili največ denarja. Skupina petintridesetih ljudi pa potrebuje tudi kakšno priznanje in stimulacijo za svoje delo, pa čeprav je to samo skromna malica. Poudariti moram, da je delo v pevskem zboru povsem prostovoljno, da nihče ničesar ne dobi povrnjenega ali celo plačanega. Vse stroške za prevoze oziroma prihode na vaje nosijo člani sami, kar je v sedanjem času kar visok izdatek. Vsi v pevskem zboru delamo z veseljem in zavestjo, da nam je lepo, ker radi pojemo, da tako prispevamo k ohranitvi naše kulturne dediščine. Ni naroda, oziroma narodnosti, če ta nima svoje kulture. Tako tudi mi s pesmijo in besedo ohranjamo našo preteklost, posredujemo sedanja sporočila in podajamo pobude za prihodnje dni.

Delo v preteklem letu je bilo kljub težavam, na katere smo naleteli, uspešno. Radi bi bili uspešni tudi v bodoče, zato smo sprejeli vrsto nalog in podali tudi

pobude, da našo pesem posredujemo čim širšem krogu ljudi, torej tja, kjer živé naši delavci. Pevski zbor mora veliko nastopati, kajti tako pridobiva na kvaliteti, saj imajo tedaj pevci pred seboj cilj, za katerega se je vredno potruditi. Radi bi obdržali stike s pobratenim pevskim zborom Danica iz Kraljevice, s pevskim zborom iz Blanskega in seveda navezali še kakašne nove stike. Več sodelovanja bi si želeli s pevsкими zbori delovnih organizacij Združenih podjetij strojegradnje. Želja in načrtov imamo veliko. Upamo, da bomo večino lahko tudi uresnili.

Na letnem občnem zboru smo se zahvalili za prizadevno delo članom odbora, med katerimi je bil tudi dosedanjí predsednik Alojz Janežič, ki je svoje delo uspešno opravljal kar tri mandate. Izvolili smo nov odbor in za predsednika izvolili tovariša Alojza Grudna. Prepričani smo, da smo zopet izbrali najboljše, ki bodo začeto delo nadaljevali in ga še poživili.

Ob zaključku uradnega dela letnega občnega zbora smo zapeli Prešernovo Zdravljico in skromno, s spolno žara počastili spomin na našega velikega umetnika. Ker pa se običajno vsi občni zbori zaključijo s točko »razno« smo za to poskrbeli tudi mi: bil je pustni petek in veselo smo zaplesali ob zvokih harmonike našega Branka. Pa tudi pustni krofi so se nam veselo smejali z miz.

Kot znamo člani pevskega zbora resno in zagnano delati, se znamo tudi sproščeno zabavati. Kdor ne verjame, naj pride v naše vrste in prepričal se bo, da je res tako.

M. Kreft

INFORMATIVNI DAN NA SŠTS

Vabljlive novosti

Tudi na Litostrojski Srednji šoli tehniških strok Franca Leskoška-Luke je 7. marca potekal informativni dan ljubljanskih srednjih šol. Bodočim srednješolcem in njihovim staršem so delavci šole in učenci predstavili samo šolo z vsemi oddelki oziroma strokami, zaradi kompleksnosti poklica pa je bila posebej predstavljena tudi elektronika. Razstavljeni so bili programi vaj in izdelkov učencev ter delovnih organizacij, ki štipandirajo naše učence. Na informativnem dnevu so se osnovnošolci tudi seznanili s potrebami združenega dela, z uspešnostjo naše šole, z njeno razširitvijo in posodobitvijo, in z možnostmi štipendiranja. Litostroj bo namreč v bodoče potreboval veliko elektronike, zato bo že v naslednjem šolskem letu štipendiral 30 elektronikov.

Na informativnem dnevu je bilo prikazanih tudi nekaj inovacij s področja elektronike, med njimi tudi naprava za časovno krmiljenje električnih trojev z mikroprocesorji. To napravo in njeno demonstracijo smo lahko videli že lani, vendar tedaj nismo o tem nič pisali. Ob njeni ponovni predstavitvi bi radi napako popravili in kaj več napisali o tem.

V lanskem šolskem letu se je pod mentorstvom profesorja elektronike na SŠTS Mišom Palandačičem na šoli oblikovala skupina učencev, ki se je iz ljubiteljstva začela ukvarjati z elektroniko. Skupina si je zastavila nalogo, da bi naredila napravo, ki bo časovno krmilila več motorjev poljubnih izvedb. Zamilel o tem je dal tovariš Palandačič, razvila pa se je na podlagi pogovorov s tovarišem Rodedom iz Litostroja in nekaterimi drugimi strokovnjaki s področja projektiranja in izvedbe dvigal ter seveda tudi na podlagi študija mikroprocesorskih krmilnih sistemov. Osnovna ideja je bila — kako olajšati upravljalcu dvigal delo oziroma vodenje dvigal, hkrati pa naj bi bila to tudi naprava, ki bi bila uporabna tudi v drugih proizvodnih postopkih.

Skupina učencev — elektronikov zadnjega razreda SŠTS pa je zaradi vse večje zahtevnosti in vse večjega potrebnega znanja začela zaostajati. Do konca je vztrajal le učenec Igor Čurić, ki je sodeloval do končnega nastanka naprave in njene demonstracije. Posebej pa mu gre zasluga za lično fizično izvedbo in izdelavo programa za EPROM.

Že lansko leto, ko si je demonstracijo te naprave ogledal širši krog strokovnjakov iz Litostroja in bil nad njo navdušen, smo izvedeli, da je Igor pri svojem sodelovanju vložil v delo ogromno dodatnega študija in pokazal pravo zagrizenost za

dokončanje dela. Za to vrsto dela mu ni manjkala niti prava žilica niti vztrajnost. Na največje težave pa je naletel prav pri problemu financiranja, saj šola nima nobenega posebnega denarja za raziskave. Zato je tedaj Igorju priskočila na pomoč Iskra elektro-optika, ki mu je podarila ves potreben material (v vrednosti okrog 100 do 150 dolarjev), lahko pa je tudi delal na njihovih napravah. Zato tudi ni čudno, da je Iskra ob koncu ponudila Igorju štipendijo za nadaljnje šolanje, saj bi si tako pridobila zanesljivega strokovnjaka s tega področja.

Tudi naši strokovnjaki so ob tej priložnosti pokazali veliko zanimanje za na-

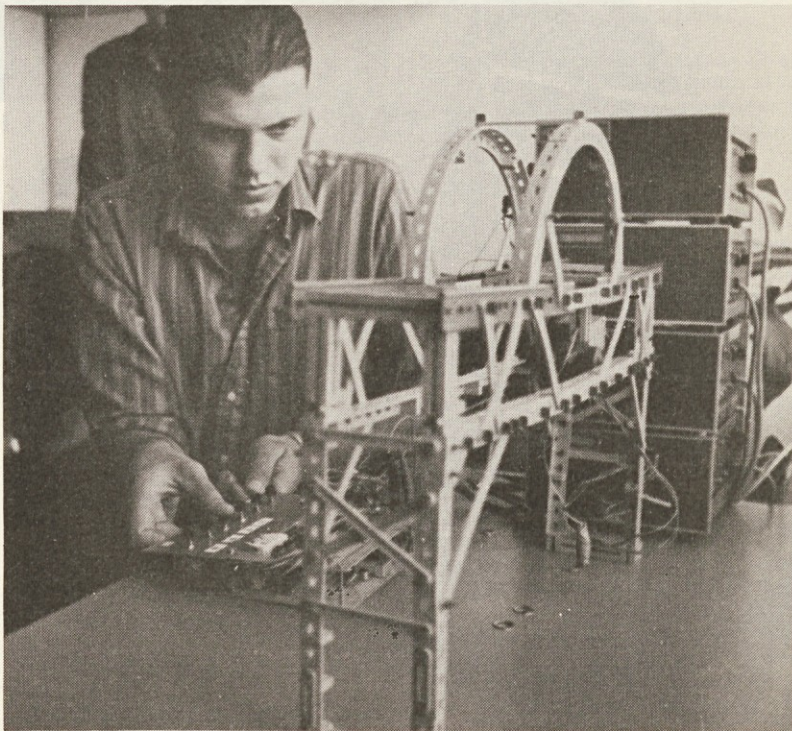
rejeno napravo, ki ima značaj inovacije (in jo je Litostroj šele pred kratkim tudi prijavil), in za učenca Igorja Čurića, vendar se je tedaj zadeva zaustavila na mrtvi točki. Tovrstno sodelovanje med šolo in našim tozdom IRRP ni zaživelo, Igorja pa tudi nismo uspeli pridobiti za svojega štipendista oziroma nismo v tem smislu ničesar storili. Gotovo je to naloga tozda IRRP, ki tudi na tak način izgublja bodoče strokovnjake.

Raziskovalnega dela na šoli pod entuziastičnim vodstvom tovariša Palandačiča pa v letošnjem letu ni zavrlo samo pomanjkanje denarja, ki je pri teh stvarih že kronično (a se da z nekaj volje tudi premostiti), temveč tudi gradbena dela pri razširitvi šole in dejavnosti, povezane s tem. Ko bodo razmere malo boljše, načrtujejo razvoj robota, to pa bo gotovo spet zanimiva tema, ki jo bomo predstavili v našem časopisu. Vendar tudi trenutno praktično delo učencev poteka zelo koristno. Delajo namreč kompletno opremo za tri nove elektro delavnice v novi stavbi in bodo z lastnim delom prihranili več kot eno milijardo sredstev. To pa je gotovo vredno vse pohvale!

M. M.

Na informativnem dnevu je bila posebej predstavljena elektornika

Učenec Igor Čurić pri svoji inovaciji (Foto: T. Š.)

Naprava za časovno krmiljenje električnih strojev z mikroprocesorji

Naprava ima osem ločenih izhodov (pomeni obojestransko krmiljenje štirih motorjev). Z uporabo drugačnega procesorja to število lahko poljubno povečamo. Maksimalni čas enodimenzijskega krmiljenja je 29 minut in 59 sekund. Minimalnih omejitev ni. Čase lahko nastavlja vsak delavec preko tipkal ali pa se vstavijo v spomin preko prvega ročno nastavljenega postopka operacij (povratna informacija iz mehanskega sistema, ki ga vodi procesor).

Ob vklopu se naprava postavi v stanje odčitavanja osmih tipk (vhodov), ki ustrezajo osmim izhodom.

Ob pritisku tipke se spremeni logično stanje na enem od vhodov. Procesor to spremembo obdela (izloči morebitne motnje) in spremeni ustrezni izhodni liniji logično stanje. Procesor izseje tudi nesmiselne ukaze, npr. so levo in desno hkrati.

Zaporedni premik se nato prikaže na LED prikazovalniku. S pomočjo paralelnih vhodov T₀ in T₁ lahko med delovanjem določimo tudi odmore, ki niso časovno pogojeni, oziroma preidemo v stanje, ko procesor začne z izvajanjem operacij, ki jih je predhodno prejemal. Izhodi so od logične enote ločeni galvansko, tako da njihove obremenitve in motnje procesorja ne motijo. Pomanjkljivost med željenim časom trajanja posamezne operacije in časom izvedbe operacije je največ 3 ms. V primeru kakršnekoli motnje se sistem esetira in izhodi onesposobijo za nadaljnje krmiljenje.

OB ZAKLJUČKU AKCIJE

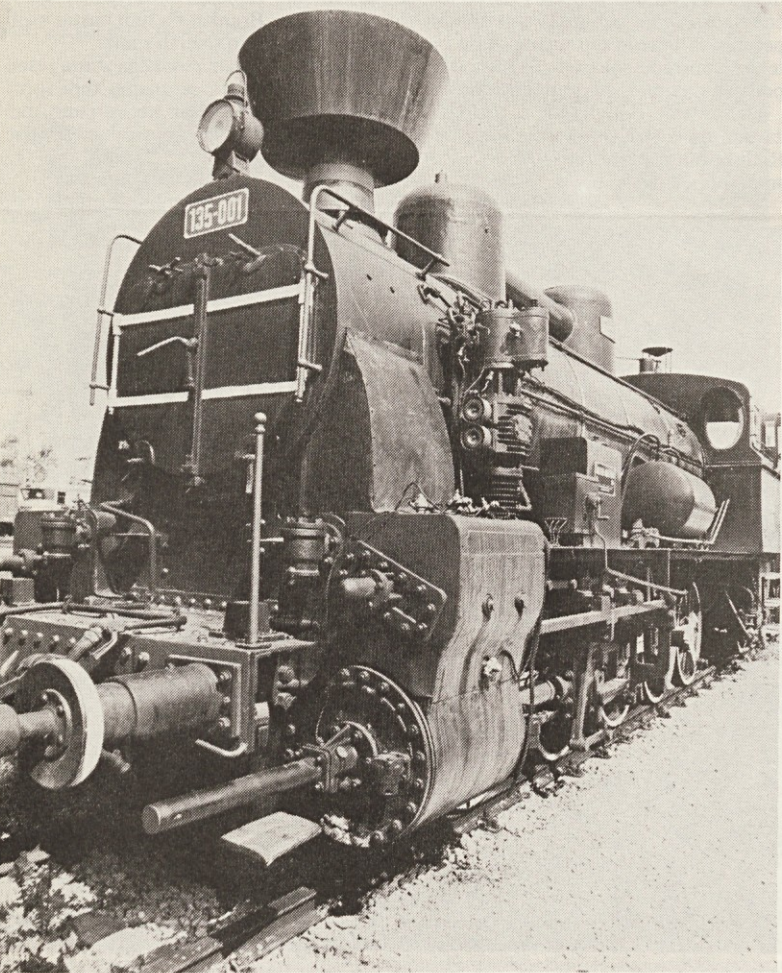
Zgodovina naša učiteljica

»V viharju se drevesa svojih korenin zavedo«, je dejal pesnik in čeprav danes nismo v takšnem viharju, kot ga je imel tedaj v mislih (čas vojne), je njegova ideja zelo aktualna tudi še danes. in če že nismo v viharju, smo pa vsaj nenehno izpostavljeni raznim preprihom, pretresom in stiskam, ki sodobnega človeka spremlja od zibelke do groba. Če nočemo, da nas odpihne, se moramo čvrsto držati rodne grude in v njej najti čimbolj globoke korenine.

Temeljit pogled v preteklost je torej še kako potreben, tako za posameznika kot za narod. Samo na trdnem in preverjenem temelju naših prednikov lahko zidamo čvrsto in zdravo prihodnost. In še ena misel:

Prvo nagrado za fotografijo je dobil Peter Požnenel za kolekcijo barvnih fotografij. Ena iz kolekcije: LESENA ZOBNIKA

Drugo nagrado za fotografijo je dobil Vinko Udovič za kolekcijo fotografij starih lokomotiv

Del razstave, ki je pomenila zaključek akcije »Zgodovina — naša učiteljica«. Razstava žal prikazuje le zelo majhen del ljubiteljske dejavnosti litostrojskih delavcev, čemur je nemara kriva premajhna propagandna aktivnost v drugem delu natečaja.

Narod, ki ne pozna svoje zgodovine, je obsojen na njeno ponavljanje. Zato je prav, da se vsak posameznik in vsi skupaj začnemo nekoliko bolj zanimati za zgodovino, saj nas bo njeno poznavanje obvarovalo pred marsikatero odločitvijo v prihodnosti!

Takšno je bilo uvodno besedilo za nagrajni razpis na temo ZGODOVINA — NAŠA UČITELJICA, ki ga je v lanskem koledarskem letu razpisala v okviru KOOS TZ Litostroj Komisija za kulturo še v prejšnji sestavi s predsednikom tovarišem Antonom Tomažičem. Objavila ga je v časopisu Litostroj in na samostojnem letaku.

Z namenom, da bi prispevala k večjemu zanimanju za preteklost, je komisija razpisala bogate nagrade za prispevke z najrazličnejših področij: fotografskega, likovnega, literarnega — strokovnega in umetniškega, dokumentarnega in zbirateljskega. K sodelovanju so bili vabljeni vsi, ki jim te dejavnosti ne predstavljajo poklica, torej amaterji, in predšolski otroci ter učenci osnovnih šol.

PRISPEVKI PRIHAJAJO

Rok za oddajo prispevkov je bil 15. september 1985. Malce neroden datum, na kar verjetno sprva nihče ni pomislil, je pa res, da med uživanjem počitniškega lenarjenja vsakdo ne misli na zgodovino. V šolah in vrtcih pa se v septembru življenje šele začneja in do petnajstega res ne more biti izpeljana še nobena akcija, kaj šele izbor.

Tako smo se odločili podaljšati rok za oddajo prispevkov in resnično je v pozni jeseni v Litostroj prispela glavčina risb in literarnih prispevkov, predvsem s šišenskih osnovnih šol. Seveda so sodelovali tudi litostrojski delavci, ki so bili prvenstveno vabljeni k sodelovanju, vendar moramo žal povedati, da smo glede na našo številčnost pričakovali bolj množičen odziv.

Zgodovina je področje, ki bi moralo zanimati vsakega od nas. Koliko je med nami predmetov, dokumentov in knjig, ki so živa pričča preteklosti in jih moramo ohraniti za prihodnje rodove! Koliko pričevanj in spominov, ki smo jih dolžni posredovati tudi drugim! Koliko prizorov sveta, ki mineva, ki se mora umakniti urbanizaciji in modernizaciji! Le kaj bodo znanamci vedeli o nas in našem življenju, če jim ne bomo ohranili slik, fotografij, zapiskov, strokovnih raziskav. Zavest bogate narodove zgodovine nas duhovno krepi; s tem se zavedamo svojih korenin, svojega bistva.

RAZSTAVA OB SLOVENSKEM KULTURNEM PRAZNIKU

Kulturna komisija pri KOOS je določila tričlansko komisijo za izbor najboljših prispevkov. Sestavljali so jo Duba Sambolec, akademska kiparka in učiteljica umetnostne vzgoje v Srednji šoli tehniških strok Franca Leskoška-Luke, Janez Jerman iz Litostroja, in Igor Podobnik, učitelj iz Osnovne šole Valentina Vodnika. Pregledali so poslane slike, fotografije, spise in izbrali najboljše.

8. februarja ob slovenskem kulturnem prazniku, smo odprli razstavo najboljših in nagrajenih prispevkov z istim naslo-

vom — Zgodovina — naša učiteljica. Rdeč plakati je vabil mimoidoče v majhen prostor ob govorilnici pri glavnem vhodu v našo delovno organizacijo. Prostor je bil že večkrat uporabljen za podobne razstave, vendar je večini delavcev še vedno premalo znan ali pa se nekaterim zdi škoda časa, ko hitijo domov.

Vseeno pa se moramo zavedati, da vsi le niso taki in da se je marsikdo za dalj časa ustavil ob razstavljenih delih ter da so si razstavo prišli ogledat tudi od drugod.

Razstava v Litostroju je bila od 8.—20. februarja, nato pa smo jo v celoti prenesli v avlo Srednje šole tehniških strok Franca Leskoška-Luke in jo tako približali tudi mladini. Povedati moramo, da so si mladi podobe iz preteklosti zelo natančno in zelo množično ogledovali. Marsikaj jih je prav natančno zanimalo, bili so veseli in si želijo tudi v prihodnje več takih in podobnih razstav.

KAJ SMO LAHKO VIDELI?

Z razstavnih panojev so nas gledale iz slik osebe iz zgodovinskih časov, npr. sprehajalec v Tivoliju, partizanska in mulovodec, stara hiša, zaljubljenca v narodni noši... Fotografije so bile polne leska starega zlata in rje na starinskih predmetih, lokomotive pa so bile posnete tako živo, kot da bodo vsak hip odpeljale nazaj v preteklost. Stari most se je ogledoval v vodi, kot da bi se zavedal svoje lepote. In stara sablja je bila še vedno ponosna, čeprav je služila v cvetličnem lončku za okras ali morda za oporo. Pisni prispevki so bili tudi zanimivi, seveda vsebinsko, saj so kazali, da se mladi ljudje (morda celo bolj kot odrasli!) zavedajo pomena zgodovine za sedanjost in prihodnost. Na razstavi pa je bila tudi precej zanimiva in obsežna zbirka starih razglednic z natančno opisano zgodovino te pisemske oblike. Razglednice so bile vse iz začetka našega stoletja pa do konca 1. svetovne vojne. Med najbolj zanimivimi so bile npr., tista, ki je kazala Ljubljano v prihodnosti z letali in baloni po zraku in neznansko prometno grečo pri tromostovju, pa razglednica, izdana ob postavitvi Prešernovega spomenika, in tista s tovornim parnikom na Ljubljani. Ali pa karta Kranja, seveda ročno pobarvana, odsev zahajajočega sonca pa je bil na vseh oknih narisana kar z zlato barvo!

SLOVESNOST OB PODELITVI PRIZNANJ

Vrh akcije Zgodovina — naša učiteljica je pomenila slovesnost ob podelitvi priznanj v ponedeljek, 3. marca 1986, ob 18. uri v polni kinodvorani naše šole.

Po uvodnih besedah namestnice predsednika kulturne komisije je predsednik konference osnovnih organizacij sindikata Titovi zavodi Litostroj tovariš Fadil Zec podelil bogate knjižne nagrade za najboljše prispevke. Prvo nagrado za fotografske prispevke je dobil Peter Požnenel, drugo pa Vinko Udovič. Nagrado za Sprehod skozi domovino razglednic je dobila Vesna Tomc. Najboljša literarna prispevka sta napisla Irena Makelja in Žiga Kirn, oba iz OŠ Riharda Jakopiča. Matjaž Podboj in Dejan Lindič pa sta

Prva nagrada za likovni prispevek na natečaju »Zgodovina — naša učiteljica« — V JEČI, tempera, tuš. Avtor: Dejan Lindič, 8. a OŠ Riharda Jakopiča

prejela nagradi za najboljši likovni stvaritvi.

V kulturnem programu so sodelovali pevke in pevci litostrojskega pevskega zbora pod vodstvom Primoža Cedilnika, sledil pa je še koncert učencev iz Glasbene šole Franca Šturma — Šiška-Bežigrad — solistov na violino, klavirju in treh kitarah.

Tako se je zaključil v Litostroju mesec kulture, katerega vrh je predstavljala sama slovesnost ob zaključku akcije Zgodovina — naša učiteljica. To je bil pravi mali kulturni dogodek.

OD ZGODOVINE K DEJAVNOSTI IN PRIHODNOSTI

Pa tudi sicer, moramo poudariti, kultura v Litostroju živi. Resda zaživi včasih bolj včasih malo manj, a dokler imamo med nami prave ljudi, ki jo cenijo, bo živel. Skrb za kulturno življenje vodijo kulturne komisije po tozdihi, skupna pa organizira skupne sekcije in ogleda najrazličnejših predstav in prireditve. V zadnjem času smo si Litostrojčani lahko ogledali v Komuni film Amadeus, dva koncerta slovenske filharmonije v Kulturnem domu Ivana Cankarja, v Drami pa Malomeščansko svatbo Bertolda Brechta in češnjev vrt Antona Pavloviča Čehova, pripravljamo pa še nove, vsak mesec obisk vsaj ene predstave (npr. Verdijevo opere Nabucco, predstavo v Mestnem gledališču ljubljanskem, v Mladinskem gledališču, radi pa bi odkupili tudi kakšno lutkovno predstavo za naše otroke, saj smo ob novoletnem obisku dedka Mraza videli njihovo zanimanje za gledališke igrice). Morda bi bil zanimiv in obiskan tudi večer pantomime z znanim pantomimikom Andrejom Valdezom, ki zna brez besed, samo s kretinami rok in mimiko obraza pričarati gledalcem skoraj vse. V načrtu pa imamo literarno srečanje z enim od najstarejših slovenskih pisateljev, predlaskim Avnojevim nagrajencem Ivanom Potrčem in njegovo ženo, ravno tako pisateljico Branko Jurca. Natančen datum bomo pravočasno objavili, že zdaj pa vas prisrčno vabimo na ta večer. Prepričani smo, da nas bo veliko!

V. Tomc

Prvonagrajeni prispevek akcije

Zgodovina se spreminja in ponavlja — oboje hkrati. Učimo se jo, ker je zanimiva in poučna. Ne živimo cela stoletja, ampak samo kratko človeško dobo. Zato ne bi smeli ponavljati napak svojih prednikov. Zgodovina nam pripoveduje, kako so živeli naši dedje, pradedje, kako so odkrili Ameriko in uničili zelo razvito civilizacijo Indijancev, kako so nekoč garali delavci tudi po šestnajst ur dnevno, bogataši pa so živeli v velikem razkošju...

Vedno so bile na svetu vojne. Strahote prve in druge svetovne vojne še vedno trkajo v današnji čas. Kako pa je na svetu v tem trenutku? Ljudje pobijajo ljudi... tako kot pred sto leti, tisočletji, v pradavnini.

Živimo v svobodni domovini, za svobodo so padli številni ljudje, očetje, mladi fantje in dekleta... Znamo danes dovolj ceniti besedo SVOBODA? V številnih državah na svetu se morajo zanj še zmeraj boriti. Nekoč so ljudje verjeli v svobodo in bratstvo, tovarštvo... Smo se danes tudi pripravljeni žrtvovati za sočloveka? Zdi se mi, da smo postali sebični, da nam mnogih pridobitev revolucije ni več mar.

Mladi se moramo seznaniti z zgodovino, zlasti z zgodovino našega naroda.

Kaj bodo rekli nekoč o nas naši prapravniki? Smo se kaj naučili iz svoje pretekle zgodovine?

Irena Makelja, 8.a OŠ Riharda Jakopiča

KAM NA POČITNICE

Poletje 1986

Še dobra dva meseca in že bo tu poletje — čas počitnic in dopusta. Misli nam uhajajo v tople kraje ob morju.

Naše denarnice niso preveč polne, pa vendar se bomo tudi letos s svojimi najbližjimi podali na morje, v planine ali pa stopili čez mejo, da se odpočijemo ter si nabereмо novih moči za boljše delo.

Že v letu 1985 smo mislili na vas in skušali pridobiti najugodnejše letoviške ponudbe ob Jadranu.

Žal cene še niso znane, obljubljam pa, da bomo vse Litostročane o tem čimprej obvestili v Internih informacijah.

Nudimo vam možnosti letovanja v naših že znanih objektih. Izbirali boste lahko tudi med izleti — potovanju v ČSSR in na Poljsko.

Predvidevamo pa, da vas bomo kmalu obvestili o ponudbah za letovanje na Braču, Visu in Crikvenici.

ROK PRIJAVE DO 15. 4. 1986
Izberite:
Fiesa — počitniški dom TZL
V zelenju skrita, danes tiha, v poletju pa živahna vas pričakuje naša stara gostoljubna Fiesa.
Letos vam nudimo v našem objektu 90 ležišč. Počitniški dom v Fiesi bo odprt od 17. 6. do 25. 9. 1986.

Cena:
— za delavce TZL — poln penzion — 2.000 din na dan
— za ožje sorodnike delavca TZL (zakonec, otroci, starši, upokojenci) — 2.500 din na dan
— zunanji gosti — 3.000 din na dan
— tuji državljani — 4.000 din na dan

PULJ — avtokamp Stupice:
Med borovci ob morju bo tudi letos čakalo na vas pet (5) prikolice, opremljenih s predprostorom (baldahinom). Prikolice so za 4 + 1 osebo.

Cena:
znižana cena za delavce TZL — 1.500 din na dan
polna cena (zunanji gosti) — 2.000 din na dan

VR SAR — avtocamp Funtana
Štirinajst (14) v vrsti postavljenih prikolice bomo skušali temeljiteje urediti, tako da bo bivanje v njih bolj ugodno. Prikolice IMV ter prikolice TRESKA so prekrile s platneno streho in nudijo senco ob vsaki uri.
Vse prikolice so za štiri (4) osebe.

Cena:
znižana cena za delavca TZL — 1.500 din na dan
polna cena (zunanji gosti) — 2.000 din na dan
Tudi v letošnjem letu imajo prednost pri prikolicah družine z večjim številom družinskih članov, zato jih v juliju in avgustu ne bomo oddajali dvema osebama (razen v primeru, da bo prostor).

Najem prikolice vplača prijavitelj, ki je oddal prijavnico ne glede na število letujočih v prikolici (za kolikor je pač prikolica registrirana). Najemnina prikolice se vplača za deset dni in ne po številu oseb, ki letujejo.

Za prehrano v prikolici skrbi vsak sam. Vsa, ki bo letoval v prikolici, plača tudi turistično takso v recepciji avtocampa, kjer letuje.

Vsi, ki letujejo v prikolici, morajo biti napisani na napotnici za letovanje, katero dobi vsak koristnik ob vplačilu. Zloraba se bo kaznovala.

Vsi, ki boste letovali v avtocampu FUNTANA — VR SAR, morate dvigniti ključ od prikolice v oddelku počitniških domov in izletništva teden dni pred odhodom.

Ključ po končanem letovanju vrnite oddelku v roku treh (3) dni.
Vsi, ki boste letovali v avtocampu STUPICE — PULJ, pa dobite ključ od prikolice v recepciji avtocampa z napotnico, ki jo prejmete ob vplačilu v oddelku počitniških domov in izletništva. Prav tako po končanem letovanju ključ vrnete v recepciji avtocampa.

Letujoči lahko prvi dan počitnic uporabljajo prikolico od 11. ure dalje, zadnji dan bivanja pa morajo prikolico izprazniti do 10. ure.

Vsi pogoji letovanja v prikolicah veljajo za avtocamp Funtana — Vrsar in za avtocamp Stupice — Pulj, prav tako tudi cene prikolice.

SORIŠKA PLANINA — počitniški dom TZL

Kdor ljubi mir in pogled na lepe slovenske julijske očiake, ter ga korak pone-se v gorski mir, se bo odločil za bivanje na Soriški planini. V avgustu vas vabimo tudi na obiranje borovnic, ki prav zato in zaradi lepe izhodiščne točke za izlete privablja številne domače in tuje goste.

Na Soriški planini imamo na razpolago 44 ležišč v sobah, 14 skupnih ležišč in 6 ležišč v bungalovu.

Počitniški dom bo odprt od 10. 5. 1986 ter od 15. 7. do 20. 9. 1986.

Cena od 15. 7. dalje:
— za delavce TZL — polni penzion — 2.000 din na dan
— za ožje sorodnike delavca TZL (zakonec, otroci, starši, upokojenci) — 2.500 din na dan
— zunanji gosti — 3.000 na dan
— tuji državljani — 4.000 na dan

TERMINI LETOVANJ NA MORJU 1986

Fiesa in prikolice:
V času od:
17. 6. do 27. 6. 1986
27. 6. do 7. 7. 1986
7. 7. do 17. 7. 1986
17. 7. do 27. 7. 1986
27. 7. do 6. 8. 1986
6. 8. do 16. 8. 1986
16. 8. do 26. 8. 1986
26. 8. do 5. 9. 1986
5. 9. do 15. 9. 1986
15. 9. do 25. 9. 1986

OTOK BRAČ IN VIS

Tudi v letošnji poletni sezoni bomo z Brodogradilištem Split izmenjali počitniške zmogljivosti in tako organizirali letovanje na otoku Braču in Visu. Sobe bodo pri zasebnikih, prehrana pa v restavraciji. Prevoz bo skupinski.

Letovanje bo v dveh skupinah in sicer:
1. 1. 7. do 10. 7. 1986 — Brač ali Vis
2. 10. 8. do 20. 8. 1986 — Brač ali Vis

V vsaki skupini bo lahko letovalo po 50 litostrojskih delavcev, njihovih svojcev in upokojencev.

Točna lokacija letovanja na Braču in Visu bo objavljena kasneje v Internih informacijah.

Prav tako še ni znana cena celotnega aranžmaja ter način prevoza, o čemer vas bomo obvestili takoj, ko nam jo bodo posredovali.

Otok Brač je največji dalmatinski otok in tretji na Jadranu. Ima sredozemsko podnebje — dolga, topla poletja in kratke, blage zime. Sam Brač ima odlično povezavo s kopnim (trajekt).

V turistični sezoni trajekt plove iz Splita vsako uro.

Odločite se, pričakuje vas modro in kristalno čisto morje ter čudoviti pogoji za oddih, rekreacijo in zabavo.

POČITNIŠKE IN NAJETE ZMOGLJIVOSTI

Tudi v letošnjem letu bomo poskušali organizirati letovanje v najetih zmogljivostih.

Ker nam še niso znani termini in cena letovanja, vam sporočamo, da bomo to objavili v Internih infomacijah.

Predvidevamo, da vas bomo obvestili za letovanje na Visu (hotel Issa) in Komizi (hotel Biševo) v organizaciji turistične agencije Kompas. Upamo tudi, da nam bo uspelo pridobiti ležišča v Crikvenici (zasebne sobe in prehrane v restavraciji).

Letovanja bodo organizirana za 7 oziroma 8 dni in 10 oziroma 11 dni (Vis) ter prevoz z vlakom ali letalom.

Ko nam bodo znani termini in cena vam jih bomo takoj posredovali.

TERMINI IZLETOV — POTOVANJ V ČSSR IN POLJSKO

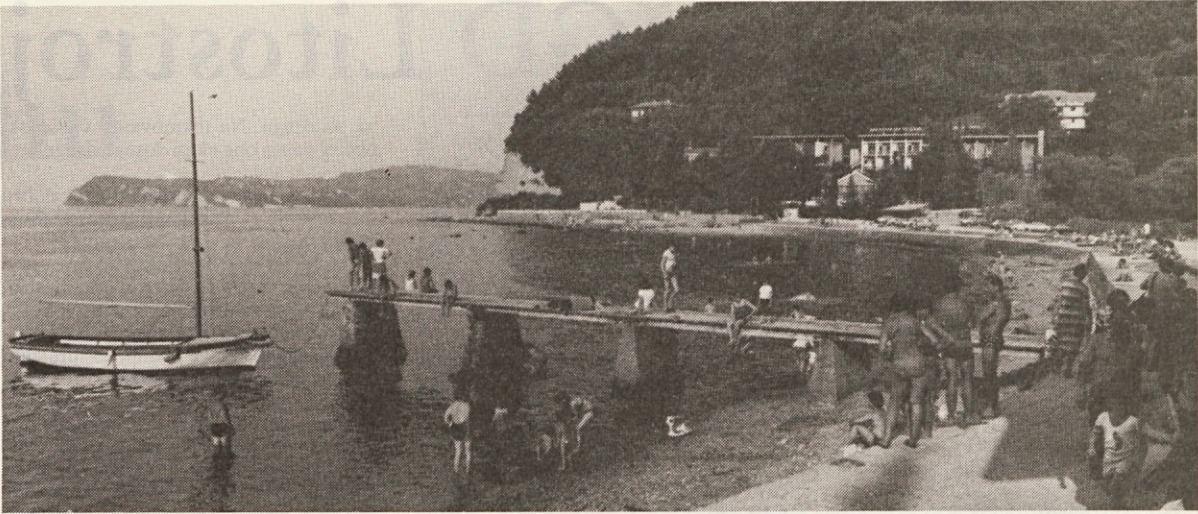
Namesto dopusta — letovanja ob morju ali v planinah — se lahko odločite tudi za potovanje v ČSSR ali Poljsko.

Tudi v letošnjem letu vam nudimo možnost ogledov tamkajšnjih znamenitosti in zanimivosti. Spoznajte jih in preživite nekaj dni ali cel teden med našimi prijatelji!

Letošnja potovanja so:

V organizaciji podjetja ČKD Blansko

1. 25. 4. do 3. 5. 1986 — Karlovy Vary
2. 26. 4. do 4. 5. 1986 — Jedovnice pri Blanskem
3. 7. 6. do 15. 6. 1986 — Karlovy Vary
4. 20. 6. do 26. 6. 1986 — Jedovnice pri Blanskem
5. 27. 9. do 4. 10. 1986 — Karlovy Vary

Plaža v Fiesi čaka na svojo ureditev (Foto: M. M.)

6. 25. 11. do 30. 11. 1986 — Karlovy Vary
7. 28. 11. do 6. 12. 1986 — Jedovnice pri Blanskem

V organizaciji podjetja ZVVZ Milevsko
1. 13. 9. do 16. 9. 1986 — Mozolov pri Milevskem

2. 6. 10 do 12. 10. 1986 — združeno — Karlovy Vary in Mozolov

V organizaciji EJF Brno
1. 30. 5. do 6. 6. 1986 — Luhačovice (zdravilišče)
2. 29. 12. do 4. 1. 1987 — silvestrovanje
za državni muzej; ogled mesta Novi Sonć

Sorica je prelepa tudi poleti (Foto: E. L.)

ter ostalih zanimivosti in znamenitosti Poljske.

Cene aranžmaja:
— za delavce TZL — 44.000 din po osebi
— za sorodnike delavca TZL (zakonec, otroci, starši, upokojenci) — 50.000 din po osebi
— za ostale zunanje goste — 55.000 din po osebi

Potovanje bo organizirano v času od 25. 4. do 4. 5. 1986.

PREDNOST PRI RAZPOREDITVI ZA MORJE IMAJO NASLEDNJI DELAVCI:

a) zaposleni, ki delajo na zdravstveno ogroženih delovnih mestih,
b) zaposleni, ki dalj časa niso letovali v naših počitniških domovih,
c) starši, ki imajo šoloobvezne otroke,
d) zaposleni, ki imajo kolektivni dopust,
e) pri enakih pogojih se upošteva tudi čas zaposlitve v ZITL.

Do znižane cene so upravičeni samo člani kolektiva TZL.

ROK PRIJAVE ZA MORJE: 15. 4. 1986

Po tem datumu se prispele prijave upoštevajo le, če bo v domovih še prostor.

ponovno obnovili sodelovanje in ga nadaljujemo tudi v letošnjem letu.

Bivanje na Poljskem v Krynicah bo organizirano za prvomajske praznike in sicer 1. avgusta — 50 oseb v novo zgrajenem sanatoriju v prelepem zdraviliškem središču v Krynicah. Krynice se nahajajo blizu čehoslovaške meje v podaljšku gorskega predela Tater. Sam kraj je lepo turistično mesto z bogatimi termalnimi vrelci.

V času bivanja bodo organizirani tudi vsakodnevni izleti in ogledi. Ogled mesta Krakov, ki leži ob reki Visli; ogled podzemnega mesta Weliezka v rudniku soli, celotno mesto je izklesano iz soli in je 90 m pod zemljo; ogled koncentracijskega taborišča Auschwitz, ki je razglašeno

Za prevoz na počitnice in nazaj poskrbi vsak sam (razen če ni organizirano preko agencije), za ČSSR, Poljsko pa je prevoz skupinski, z avtobusom.

Napotnica, ki jo prejmete ob vplačilu, velja samo za tiste osebe ki so na njej napisane.

V ceno penziona ni vračunana turistična taksa, zato se zaračunava posebej ob vplačilu letovanja.

Vsa vplačila boste poravnali do datuma, ki jih boste dobili pisno na odgovoru — sporočilo o odobrenem letovanju.

Vsak, ki vplačuje storitve v oddelku počitniških domov in izletništva, mora imeti obvezno s seboj **TOVARNIŠKO IZKAZNICO**.

Ob koncu naše ponudbe vas želimo obvestiti tudi o novosti, ki jo bomo letos ob prijavi upoštevali — to so SPLOŠNI POGOJI, ki so sestavni del naših programov in so bili sprejeti na 36. redni seji DS TOZD ZSE 30. 1. 1986.

Splošne pogoje smo upoštevali ob naših aranžmajih zaradi resnejših prijav, kajti dogodi se, in to na redko, da se prijavljenci za dopust ne držijo naših skupnih dogovorov o rokih za vplačila in prijave.

SPLOŠNI POGOJI:

a) Prijave:
Vse prijave v zvezi letovanja in izletov sprejemamo pisno v TOZD ZSE, oddelku počitniških domov in izletništva. Ob prijavi morate izpolniti prijavnico in predložiti tovarniško izkaznico.

b) Vplačila:
Akontacija mora biti vplačana deset dni po pisni prijavi ali do datuma, ki je objavljen na obvestilu. Vsekakor pa mora biti vplačilo izvršeno pred pričetkom letovanja oziroma potovanja.

c) Cene:
Veljajo cene na dan izida programa. V primeru, da se cene penzionov ali drugih storitev spremenijo oziroma nastopijo drugi nepredvideni vzroki, si pridržujemo pravico do spremembe.

d) Odpovedi:
Letovanje ali izlet odpoveste osebno v oddelku počitniških domov in izletništva tako, da podpisete stornirano prijavo ali sporočilo o odobrenem letovanju.

Stroški odpovedi storitev, potovanj in letovanja:

— od 14 do 8 dni pred odhodom ali pričetkom letovanja zadržimo 25 % vrednosti aranžmaja,
— od 7 do 0 dni pred odhodom zadržimo 50 % vrednosti aranžmaja,
— če se stranka ne udeleži letovanja, izleta ali ne koristi naših storitev brez predhodne dopovedi, zaračunavamo 100 % vrednost,
— uporabniku naših uslug se strošek odpovedi ne zaračunava le v primeru bolezni ali smrti v družini, ali v primeru elementarnih nesreč, kar mora dokazati z ustreznim potrdilom.

Če je aranžma preko turistične agencije, veljajo splošni pogoji le-te agencije.

e) Reklamacije:
Upošteevamo jih le tedaj, ko so oddane pisno v roku 8 dni po končanem koriščenju naših storitev.

f) TOZD ZSE — oddelku počitniških domov in izletništva se obvezuje, da bo pravočasno javil vsako spremembo aranžmaja oziroma nudenje naših storitev.
Navedene točke veljajo za vse udeležence in uporabnike naših storitev.

VSEM DOPUSTNIKOM ŽELIMO PRIJETNO LETOVANJE IN LEPE SONČNE DNI!

Pa še obvestilo:
Za vse tiste, ki še ne veste: TOZD ZSE — oddelku Počitniški domovi in izletništvo se je preselil v nove prostore nad delavsko restavracijo (soba 12 in 13, 1. nadstr., tel. 1020 in 1021).

Prijavnice za letovanje bodo objavljene v Internih informacijah; upokojenci pa jih lahko dobijo v oddelku Počitniški domovi in izletništva ob prijavi.

TOZD ZSE — Oddelku Počitniški domovi in izletništvo

Letni zbor IGD Litostroj

Gasilci so najbolj zadovoljni takrat, kadar jim ni treba gasiti, ker nikjer ne gori. To pa tudi pomeni, da so gasilci dobro opravljali svoje preventivno delo in da je požarna kultura, ki je tudi sad njihovih prizadevanj, na visoki ravni. Vsi se strinjamo s starim reklom, da je boljše preprečevati kot zdraviti (v tem primeru gasiti); dejstvo, da smo imeli lani v naši delovni organizaciji le 6 začetnih požarov, pa kaže na to, da so to geslo naši gasilci vzeli za svoje.

Tudi letos so se pod starim stanovskim geslom NA POMOČ zbrali člani industrijskega društva Litostroj na rednem letnem zboru, 21. februarja v popoldanskem času v jedilnici tozda TVN. Člani društva, predstavniki nekaterih gasilskih društev, s katerimi naše društvo sodeluje, predstavnik občinske gasilske zveze ter predstavniki naše delovne organizacije so ocenjevali delo gasilskega društva. Pohvalili so tisto, kar je bilo v preteklem letu dobrega in vrednega pohvale, ter kritično spregovorili o napakah in pomanjkljivostih, ki jih morajo čimprej odpraviti. O lanskoletnem delu Industrijskega gasilskega društva Litostroj je najprej spregovoril predsednik Franc Kolar, ki društvo uspešno in prizadevno vodi že nekaj let. V uvodnem govoru je poudaril

preventivno naravnost in uspešnost našega društva, ki si je prizadevalo, da bi bilo čimveč naših delavcev, predvsem pa članov društva seznanjenih s preventivnimi ukrepi požarnega varstva ter usposobljeno za preventivno ukrepanje.

Uspešnost tega prizadevanja in dela je potrdilo res majhno število požarov pri nas v Litostroju. Poleg preventivnega dela, ki je osnovna naloga članov, je društvo poskrbelo tudi za operativno znanje svojih članov — predvsem o gašenju požarov. To znanje so si člani in članice nabirali na pripravah za tekmovanje gasilskih društev in na udeležbah na sektorskih vajah. Tudi tu so se dobro izkazali. Ženska in moška desetina sta se udeležili tekmovanja IGS SOZD ZPS, ki je bilo v Mariboru. Ženske so bile prve, moška deseti-

na pa druga. Na tekmovanju v šišenski občini pa sta obe ekipi dosegli drugo mesto.

Tovariš Kolar je pohvalil tudi dobro sodelovanje gasilskega društva s štabom civilne zaščite in z gasilsko enoto, kar je nujno za uspešno in učinkovito delovanje požarnega varstva v delovni organizaciji. Dobro so sodelovali tudi z vodstvom Litostroja ter uspeli najti skupno rešitev financiranja društva. Posluh in pravilno vrednotenje pomena dela gasilcev se očitno kaže v izpopolnjeni osebni opremi gasilcev in tehničnimi izpopolnjenosti poklicne gasilske opreme, ki jo uporabljajo tudi člani društva. Dober odnos do delovne organizacije prostovoljnih gasilcev pa je očitno tudi v tem, da člani društva del priprav in vaj lahko opravljajo tudi eno uro pred končanim delovnim časom.

Svoje poročilo je predsednik sklenil z ugotovitvijo, da je bil lani narejen velik premik pri izboljšanju pogojev za delo in razvoj društva, se zahvalil vsem članom za prizadevanje, vsem ostalim pa za pomoč in sodelovanje.

Predstavniki sindikata delovne organizacije tovariš Mihael Žilavec se je dotaknil enega izmed perečih problemov — pomanjkanja prostora. Dalj časa že išče rešitev, vendar pa ustreznih prostorov, ki bi služili vsem potrebam gasilskega društva še nismo našli.

Spregovoril je tudi o težavah pri pridobivanju novih članov — le pri moških, saj se je lanska ženska desetina skoraj podvojila. Predlagal je, naj bi vsak član društva pripeljal enega novega člana.

V imenu podjetja se je članom prostovoljnega gasilskega društva zahvalil tovariš Milan Vidmar ter hkrati pozoril na problem ureditve požarne varnosti in pomoči gasilcev v dislociranih obratih Litostroja.

Društvu se je za pomoč pri uspešni izvedbi šišenskega občinskega tekmovanja, ki je lani potekalo na območju Litostroja v imenu občinske gasilske zveze zahvalil tovariš Grum. Tovariš Janko Kopač je povedal, da mestna gasilska zveza ob letošnji 20. obletnici pripravlja poseben program in vaje, v katerih bo sodelovalo tudi IGD Litostroj. Predstavnica ženske desetine Marija Belopavlevič je govorila o njihovem delu, se zahvalila poveljniku in predsedniku, ki sta jih tako usposobila, da lahko enakovredno z ženskimi desetinami drugih društev na tekmovanjih dosegajo dobra ter najboljša mesta.

Za njo so nekaj pozdravnih ter vzpodbudnih besed povedali tudi predstavniki društev, ki z našimi gasilci že dolga leta uspešno sodelujejo ter primerjajo svoje znanje na različnih tekmovanjih.

Rada imam šport Smučanje

Marija Oberstar

Prijatelji jo kličejo Mariča in vsaj med litostrojskimi športniki ni takega, ki je ne bi poznal — zagrizene, borbene in tovariške Mariče in seveda strastne smučarke.

Spominjam se moje prve litostrojske smučarije pred nekako desetimi leti na Sorici, ko sem kar naenkrat spoznala celotno našo žensko reprezentanco — Miro, Božo, Silvo in seveda Marijo Oberstar. Bile so tudi še druge, vendar so odšle ali se zamenjale, te pa so ostale in še vedno tekmujejo. Mariča ni med njimi nikoli izstopala, iskreno pa se je veselila svojih in drugih uspehov in bila žalostna, kadar ji ni uspelo tako kot si je želela.

Vendar je za njo že dolga in za amatersko uspešna smučarska kariera.

Rojena je bila leta 1934 na Vojskem nad Idrijo, kjer je kar devet mesecev na leto zima, edino prometno sredstvo pozimi pa so bile smuči z eno palico, poleti pa kolo ali peščenje. Tisti, ki niso znali, mogli ali hoteli smučati so bili pač celo zimo privezani na dom. Mariča že takrat ni bila te sorte, da bi zaradi takih stvari ostajala doma, hodila pa je tudi v šolo. Od šestega do 14 leta je živel pri sorodnikih, ki pa niso imeli nobenega posluha za njene želje ali za to, da bi ji olajšali življenje. Zato je skrivoma prišla do nekakšnih smuč, ki jih je vsak večer skrila v skedenj, zjutraj pa se je z njimi odpeljala v šolo. Pot je bila dolga tudi po dve uri, kajti treba je bilo najti najprimernejšo pot za

Delovno predsedstvo letošnjega občnega zbora IGD Litostroj, med sejo, ki je potrdila uspešno delo v preteklem letu. (Foto: T. Š.)

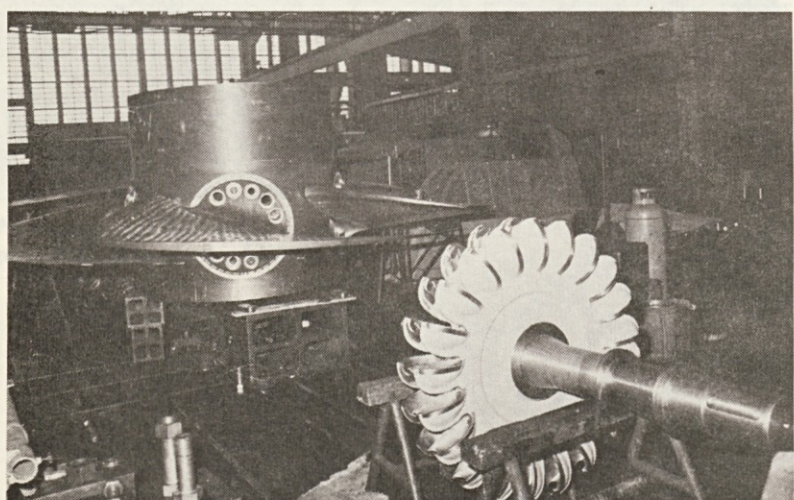
KO ŽE GASIŠ PRI SOSEDU, POŠPRICAJ ŠE NAŠ VRT! VSE JE SUHO.

Na letnem zboru IGD so izvolili tudi novo blagajničarko Tončko Ban, novi poveljnik društva pa je Avgust Burger.

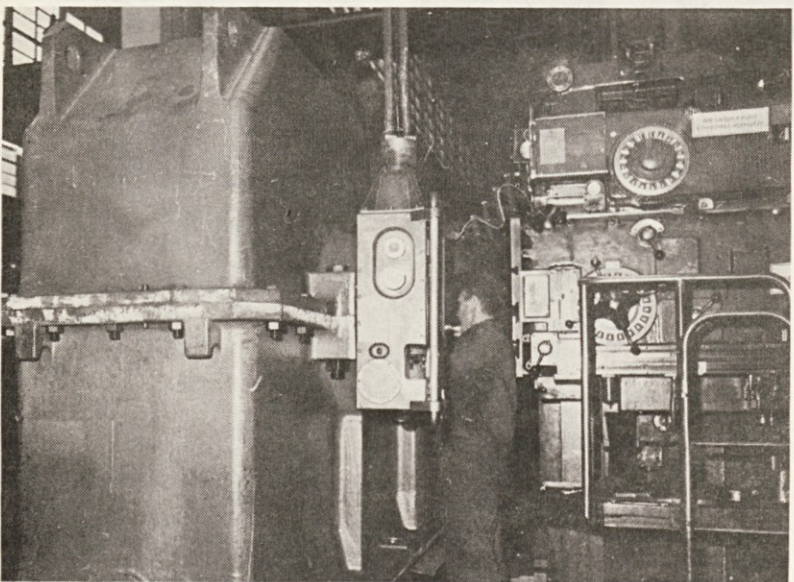
Redna točka letnega zbora gasilskega društva je podelitev priznanj. Letos je občinska zveza ob svoji 30-letnici našemu društvu podelila spominsko priznanje, ženska desetina je prejela priznanje za uspešno sodelovanje na občinskem tekmovanju, moška desetina pa pokal za doseženo drugo mesto. Za tridesetletno aktivno delo v gasilskih društvih sta prejela priznanje Franc Hočevnar in Alojz Mužar, za dvajsetletno pa Janez Gal.

Ob koncu uradnega dela se je predsednik komisije za varstvo pred požarom pri delovnem svetu delovne organizacije tovariš Ivo Trontelj prebral pravila, ki določajo organizacijo in način delovanja društev in njegovih članov in članic. Sprejet pa je bil tudi program dela društva v letošnjem letu, ki zajema sodelovanje na vajah s poklicno gasilsko enoto, sodelovanje s CZ v delovni organizaciji, delovno in tekmovalno sodelovanje z ostalimi sorodnimi društvi ter urjenje in priprave članov za tekmovanja.

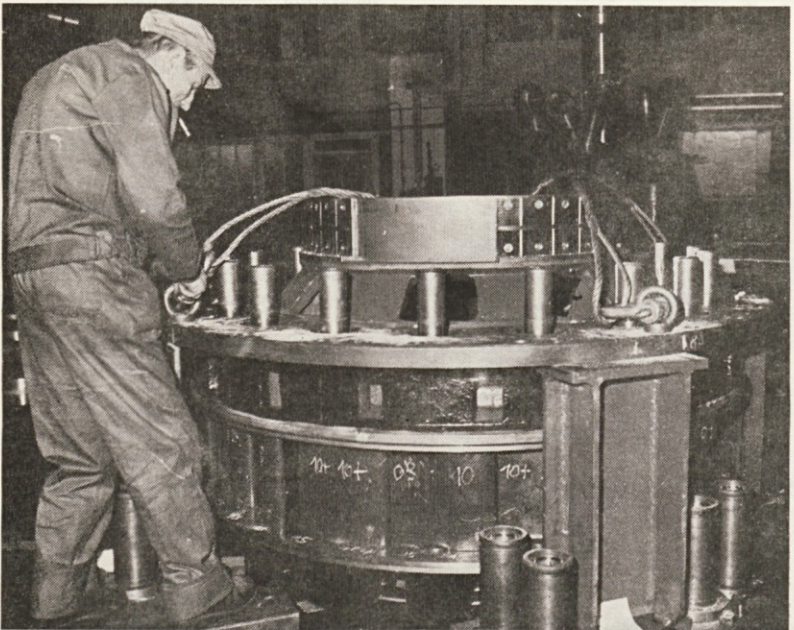
t. š.

Manjši Peltonov gonilnik za HE Javornik v naši montažni dvorani. Moč te turbine je 1260 kW. V ozadju je viden precej večji, Kaplanov gonilnik za HE Mavčice. Ta ima moč 21 MW.

Ohišje reduktorja AC, ki je namenjen sovjetskemu naročniku, med obdelavo na vrtno rezkalnem stroju.

V naši delovni organizaciji je na generalnem popravilu Francisova turbina HE Kalimanci v Makedoniji. Opremo za to hidroelektrarno smo izdelali v Litostroju pred šestnajstimi leti in je tokrat na prvem remontu. (Foto: T. Š.)

smučino in to v čez pas visokem snegu. V šolo je prihajala na smrt premražena, v zmrznjemem krilu, kajti za hlače ni bilo denarja.

Pri štirinajstih letih se je njena doba služenja končala. Vpisala se je v 1. gimnazijo, vendar je morala opustiti študij, kajti pri trinajstih otrocih res ni bilo dovolj denarja za študij.

Do svojih prvih smuč je prišla leta 1953, ko je zmagala na tekmi pri Partizanu Begunje v veleslalomu. To je bil tudi začetek obdobja, ko se je začela malo več ukvarjati s pravim smučanjem.

Čas pa je šel svojo pot. Leta 1956 se je zaposlila v Litostroju, ustvarila si je družino, pa tudi nadaljevala je študij. Vmes je odrasla tudi njen sin, ki ga je sama naučila smučanja. Ko pa je bil star 7 let, ga je vpisala v klub Enotnost v Ljubljani. Ob smučanju s sinom se je Mariča spet lahko malo bolj posvetila svojem konjičku, obenem pa je tudi izpopolnjevala svojo tehniko. Jemala ga je s seboj na tekme, zato ni nenavadno, da je danes 26-letni Miro državni reprezentant in učitelj smučanja, na državnem prvenstvu pa je dosegel tudi drugo mesto.

Njeno življenje sestavlja mozaik poklicnega dela, družinskega življenja in športnih dejavnosti. Dokler ni imela družine je bila redni član TVD Partizan-Zgornja Šiška, potem pa so bila le še občasna smučarska tekmovanja — za katera si je vedno vzela čas, in treningi — kolikor je to dopuščal čas in denar.

Svoje uspehe pa lahko Marija Oberstar danes zaokroži takole: srebrna plaketa za dolgotrajno uspešno delo na področju rekreativne dejavnosti sindikata Litostroj leta 1979, pa še 12 zlatih medalj, 8 srebrnih in 11 bronastih v veleslalomu in 8 zlatih, 12 srebrnih, dva bronasti in eno četrto mesto v tekih na smučeh. Tu so vsčeta litostrojska tekmovanja, sozdovska, občinska in mestna. Najboljše rezultate je dosegala tam okrog leta 1979, veliko smolo pa je imela leta 1974, ko je na litostrojskem tekmovanju v ravlini zgrešila prava ciljna vrata in tako izgubila prvo mesto.

Omenila sem že, da je Mariča izredno borbena športnica. Nikoli se ne ustraši naporov, značilno zanjo pa je tudi, da zna premagovati bolečine. To se je še kako pokazalo pred tremi leti na tekmovanju sozda na Pohorju, ko si je pri izteku zlomila vretence na hrbtenici, pred tem pa dosegla 4. mesto. S hudimi bolečinami se je pripeljala v Ljubljano, preživela ob delu še celo nedeljo, v ponedeljek pa je po službi le odšla na pregled v bolnico. Seveda so jo takoj vtaknili v mavec, naslednje leto pa je Marija spet tekmovala. Posledic danes ne čuti nobenih, to pa predvsem zato, ker je bil vzoren in poslušen pacient.

Takšen je torej lik pravega športnika — tokrat ženske. Ob službi, družini, študiju in gradnji hiše in tudi ob razumevanju moža, si je vedno vzela čas za šport, ki ga ima rada. Radi pa jo imajo tudi njeni sodelavci na oddelku, ker je vodja prodaje viličarjev in širok krog športnikov s katerimi je delila svoje radosti in žalosti.

Mariča, veliko sreče in uspehov še naprej!

M. M.

3. CVETKIN MEMORIAL NA POHORJU

Uspešni na Arehu

Vsako drugo leto Metalna iz Maribora organizira tekmovanje v smučanju za članice sozd ZPS, posvečeno svoji nekdanji sodelavki in športnici Cvetki Korošec.

Tekmovanje je bilo tudi letos na pobočjih Pohorja — točneje na Arehu, na progi Cojzerica. Udeležili smo se ga tudi Litostrojčani, vendar na žalost brez nekaterih dobrih smučarjev v moški konkurenci.

Čeprav je bil 1. marec, smo se iz Ljubljane odpravili v čisto zimskem vremenu. Tudi na Pohorju nas je pozdravil mraz in rahlo sneženje — kar pa seveda ni moglo podreti dobre volje in borbenosti litostrojških smučarjev.

Tekmovanje se je začelo ob 10. uri, zaradi velikega števila tekmovalcev pa se je zavleklo do 13. ure. Najprej so startale ženske v novo vpeljani kategoriji nad 40

let, za njimi pa vse ostale kategorije tekmovalcev.

Organizatorji so tekmovanje dobro pripravili. Tekoče so spremljali rezultate posameznikov in sproti obveščali prisotne po zvočniku o trenutnih uvrstitvah. Tako je bilo tekmovanje še zanimivejše za tekmovalce in gledalce. Tudi proga je bila lepo izpeljana in čeprav na prvi pogled dolga, vsaj po strmini ni bila med

Litostrojski tekmovalci pred štartom (Foto: M. M.)

Ena po »fuzbalsko« ampak z zimsko noto! Nič čudnega, če so vsi tako nasmejani, saj predstavljajo najboljšo smučarsko ekipo na tekmovanju za Cvetkin memorial, ki je bil na Arehu. Pa še Litostrojčani so! (Foto: M. M.)

Našim materam in ženam

Sindikata delovne organizacije ter osnovne organizacije tozdog in ds so ob dnevu žena poskrbeli, da so ženske proslavile ta praznik. Konferenca z voščilnico in tulipanom, ki ga je prejela vsaka ženska, osnovne organizacije pa vsaka po svoje — kot je to že v navadi. Objavljamo posnetek s prireditve DS SSP, na kateri so v kulturnem programu sodelovali otroci iz litostrojškega vrta, ki so odrecitali in odpeli nekaj pesmic. Dušan Krajnik pa je prisotnim recitiral nekaj pesmi, posebej izbranih in primernih za to priložnost. (Foto: Bogdan Francelj)

pretirano težkimi.

Po tekmovanju smo se odpeljali v Maribor v tovarno TAM, kjer je bila večerja in podelitev nagrad. Med najboljšimi je bilo že veliko novih imen, nekaj pa je bilo tudi starih znancev s smučarskih terenov. Vendar pa se že pozna menjava generacij, čeprav borba za prva mesta med Metalno, Litostrojem in STT še vedno traja. To je tudi čar takih tekmovanj, ki pa ne kalijo prijateljstva med tekmovalci različnih delovnih organizacij. Po dobri večerji in veselem rajanju smo se zvečer odpeljali nazaj v Ljubljano, kajti večino naših smučarjev je čakala naslednji dan nova tekma v Kranjski gori.

Rezultati tekmovanja:

- Ženske C kategorije:** (nad 40 let)
1. Nada Koglot — Gostol
 2. Mira Šček — Litostroj
 3. Marija Oberstar — Litostroj
 7. Vika Miklavčič — Litostroj

- Ženske B kategorije** (od 30 do 40 let)
1. Irena Medvešek — STT
 2. Irena Berčon — STT
 3. Mirjam Poberaj — Gostol
 5. Silva Jarc — Litostroj
 10. Meta Stegenšek — Litostroj
 13. Boža Škarabot — Litostroj
 14. Jožica Mihelčič — Litostroj

- Ženske A kategorije** (do 30 let):
1. Ksenija Štokelj — Litostroj
 2. Anita Velikanje — Gostol
 3. Irena Jerman — Metalna
 7. Helena Jamšek — Litostroj
 8. Tatjana Trnovec — Litostroj
 10. Alenka Tošnjak — Litostroj
 17. Zdenka Pate — Litostroj

- Moški D kategorija** (nad 50 let):
1. Drago Jerman — STT
 2. Adi Pustoslemšek — Ravne
 3. Slavko Jarc — ELKO
 10. Maks Papež — Litostroj
 12. Ludvik Šarf — Litostroj

- Moški C kategorija** (40 do 50 let):
1. Peter Prezelj — Litostroj
 2. Janez Kalan — Litostroj
 3. Janez Šmon — Litostroj

- Moški B kategorija** (30 do 40 let):
1. Srečko Forte — STT
 2. Narcis Vodopivec — Gostol
 3. Milan Freljh — Kladivar
 5. Marjan Jančič — Litostroj
 15. Branko Škoflek — Litostroj

- Moški A kategorija** (do 30 let):
1. Polči Jere — STT
 2. Lado Žaklej — Kladivar
 3. Iztok Eberline — STT
 7. Vili Majdič — Litostroj
 11. Anton Malovrh — Litostroj
 22. Tine Hercigonja — Litostroj
 23. Božidar Trbič — Litostroj
 30. Simon Jerej — Litostroj

M. M.

Gastritis

Kava, cigareta in tableta,
to zdaj sodobna je dieta.
Le vleci dim,
da prej boš hin.
Cel dan s »kofetom« se nacejaš,
in vsem mamilom se podrejaš.
Le kdo pil mleko bi in jedel zelenjavo,
tu ni užitka, to ni življenje pravo!
Ko rana na želodčku se oglasi,
kaj hitro se pričnejo drugi časi.
Ponižno goltaj belo mleko,
da obvaruješ želodčno si prevleko.

OKVIRNI LETNI TERMINSKI PLAN ZA ŠPORT IN REKREACIJO ZA LETO 1986

- JANUAR**
- smučarski tečaji — Sorica od 12.1 do 2.2.1986
 - organizacija vadbe teka na smučeh v okolici Ljubljane
 - rekreacijska vadba po tedenskem programu na zakupljenih objektih
 - rekreacijsko plavanje v kopališču Tivoli
 - rekreacijsko drsanje v dvorani Tivoli
 - začetek mesečnih hitropoteznih turnirjev v šahu
 - planinski izleti po programu PD Litostroj

- FEBRUAR**
- prvenstvo Litostroja v tekih na smučeh
 - rekreacijsko plavanje v bazenu Tivoli
 - rekreacijsko drsanje v dvorani Tivoli
 - rekreacijska vadba na zakupljenih športnih objektih po tedenskem programu
 - prvenstvo Litostroja v kegljanju za ženske posamezno
 - Planinski izleti po programu PD Litostroj

- MAREC**
- smučarski dan Litostrojčanov — »Sorica 86« — veleslalom-skoki
 - rekreacijsko plavanje v kopališču Tivoli
 - rekreacijsko drsanje v dvorani Tivoli
 - prvenstvo Litostroja v kegljanju — moški posamezno
 - rekreacijska vadba v zakupljenih športnih objektih po tedenskem programu
 - planinski izleti po programu PD Litostroj
 - namizni tenis — prvenstvo Litostroja

- APRIL**
- rekreacijska vadba na zakupljenih športnih objektih po tedenskem programu
 - kolesarski izleti v okolico Ljubljane
 - tečaj tenisa za začetnike
 - Pričetek tekmovanja v trim ligi med tozdi v malem nogometu
 - planinski izleti po programu PD Litostroj
 - košarkarski turnir med TOZD/DS

- MAJ**
- pohod po poteh partizanske Ljubljane
 - turnir v malem nogometu »25. maj« — mladina TZ Litostroj
 - kolesarski izleti v okolico Ljubljane — Polhov Gradec
 - rekreacijska vadba na zakupljenih športnih objektih po tedenskem programu
 - trim liga v košarki — občinsko prvenstvo
 - trim liga v malem nogometu — občinsko prvenstvo
 - trim liga v rokometu — občinsko prvenstvo
 - trim liga v odbojki za moške in ženske ekipe
 - trim liga v malem nogometu med tozdi Litostroj
 - tečaj tenisa za začetnike
 - planinski izleti po programu PD Litostroj
 - kolesarsko tekmovanje SOZD ZPS

- JUNIJ**
- vadba na zakupljenih športnih objektih po tedenskem programu
 - Cooperjev test — tek na 2400 m za moške in 1600 m za ženske
 - nadaljevanje tekmovanja v vseh trim ligah
 - planinski izleti po programu PD Litostroj
 - prvenstvo Litostroja med tozdi v balinanju + četvorke
 - kolesarski izleti v okolico Ljubljane

- JULIJ**
- vadba na zakupljenih športnih objektih
 - tek okoli Bohinjskega jezera »22. julij«
 - planinski izleti po programu PD Litostroj
 - aktivnosti na letnem dopustu po lastnem programu

- AVGUST**
- planinski izleti po programu PD Litostroj
 - aktivnosti na letnem dopustu po lastnem programu
 - kolesarski izleti v okolico Ljubljane
 - prvenstvo Litostroja v balinanju

- SEPTEMBER**
- letne ZPS igre
 - vadba na zakupljenih objektih po tedenskem programu
 - tečaj tenisa za začetnike
 - tekmovanje v namiznem tenisu med tozdi — ekipno in posamezno
 - turnir Litostroja v tenisu — posamezno
 - planinski izleti po programu PD Litostroj
 - finalna tekmovanja v trim ligah občine Lj. Šiška
 - kolesarsko tekmovanje Litostroja — kronomer

- OKTOBER**
- kolesarski dan delavcev Litostroja — kronometer
 - rekreacijska vadba na zakupljenih športnih objektih po tedenskem programu
 - Litostrojski kros
 - rokometni turnir med tozdi Litostroj
 - planinski izleti po programu PD Litostroj

- NOVEMBER**
- prvenstvo Litostroja v kegljanju za 50 lučaje
 - prvenstvo Litostroja — ekipno in posamezno v streljanju z zračno puško
 - vadba na zakupljenih športnih objektih po tedenskem programu
 - zaključna tekmovanja v občinskih trim ligah
 - memorialni turnir v kegljanju v spomin Bojana Ostanka
 - planinski izleti po programu PD Litostroj

- DECEMBER**
- letni občni zbori po sekcijah
 - podelitev priznanj za uspešno organizacijsko delo v športni rekreaciji — zaključna prireditve
 - vadba na zakupljenih športnih objektih po tedenskem programu
 - novoletno srečanje vodilnih ter vodstvenih delavcev in družbenopolitičnih delavcev v kegljanju
 - šahovsko tekmovanje Litostroja — moški in ženske.

Komisija za šport in rekreacijo
KOOS TZ Litostroj

Načrtna vzgoja kadrov

Pihalni orkester ima zaenkrat zadovoljivo kadrovsko zasedbo (50 članov), vendar včasih nastopajo vrzeli zaradi različnih obremenitev posameznih članov. Zato se je IO orkestra odločil, da s 1. septembrom odpre oddelek glasbene šole za instrumente, za katere v glasbeni šoli ni organiziranega pouka, so pa nujna sestavina zasedbe v pihalnem orkestru. S tem v zvezi so opravljeni razgovori z vodstvom glasbene šole »Franca Šturma«. Te učence bodo obravnavali kot redne gojence glasbene šole.

Pouk instrumentov bo potekal v prostorih pihalnega orkestra, pouk o glasbi (teoretični del) pa v sami glasbeni šoli. K vpisu vabimo predvsem mlade delavce naše delovne organizacije in otroke naših delavcev.

Vse stroške šolanja prevzema pihalni orkester, ki bo preskrbel tudi instrumente. Podrobnejše informacije lahko dobite pri dirigentu orkestra Blagoju Iliću (telefon 1374).

B. Ilić

Odšla sta v pokoj

V februarju 1986 je odšel v invalidski pokoj naš dolgoletni sodelavec Stane SARMAN.

V Litostroj je prišel leta 1962 kot strugar. Ob delu je opravil šolo za strojnega delovodjo. Želja po spoznavanju še drugih proizvodov ga je pripeljala v montažo vilicarjev, kjer je opravljal dela funkcijskega kontrolorja.

Bolezen mu je preprečila, da bi še naprej delal med nami.

Za njegovo vestno delo smo mu iskreno hvaležni in mu želimo, da v krogu svoje družine in prijateljev preživi še veliko let.

Sodelavci TOZD TVN

1. 3. 1986 je odšel v zasluženi pokoj tov. Stanislav SVETELJ, ki je od leta 1986 opravljal dela in naloge vodje obrata elektroopreme v tozdu MONTAŽA.

Tov. SVETELJ je bil eden izmed tistih članov našega kolektiva, ki se je v Litostroju zaposlil takoj po ustanovitvi leta 1947 in mu ostal zvest do upokojitve.

Kot poklicni električar je v času izgradnje Litostroja delal pri elektro instalacijah obratov, transformatorskih postaj, obdelovalnih strojev in elektro talilnih peči. Z nadaljnjim razvojem, ko so se pričeli naši izdelki pojavljati na tržiščih, je Litostroj potreboval strokovnjaka za montiranje teh izdelkov doma in v tujini. Bil je eden prvih Litostrojčanov, ki je sodeloval pri montaži naših dvigal v Indiji.

Ker se je pri opravljanju teh del pokazal kot odličen strokovnjak in dober organizator, mu je bilo zaupano vodilno mesto, ki ga je izredno uspešno opravljal; ob tem je vzgojil veliko mlajših delavcev, med jimi tudi tiste, ki bodo morali nadaljevati njegovo delo.

Sodelavci in vodstvo MONTAŽE se mu za njegovo sodelovanje iskreno zahvaljujemo in mu želimo še obilo zdravih let, z željo, da se še velikokrat srečamo.

Veleslalom Prvi v Šiški

Na smučiških Kranjske gore je bilo organizirano prvenstvo občine Ljubljana-Šiška v veleslalomu za osnovne organizacije sindikata. Pokrovitelj tekmovanja je bil občinski svet Zveze sindikata Ljubljana-Šiška, organizator Zveza telesno-kulturnih organizacij Ljubljana-Šiška, izvedba pa je bila zapuana ŠD Integral ter Partizanu Medvode. Nastopilo je 415 tekmovalcev iz 26 delovnih organizacij naše občine.

Rezultati:

Moški do 25 let:

1. Marko Cerkvenik — Integral
2. Igor Zupanc — Avtomontaža
3. Zvone Sedej — Color
11. Tine Hercegonja — Litostroj
22. Tomaž Kutner — Litostroj

28. Matej Fabčič — Litostroj

Moški do 35 let:

1. Marko Bogataj — Elektro Medvode
2. Aleš Kopač — Elektro Medvode
3. Marjan Jančič — Litostroj
12. Dare Trbič — Litostroj

Moški do 45 let:

1. Stane Jeraj — Integral
2. Bine Bertonec — Integral
3. Vinko Jurjec — SOB Šiška
4. Janez Kalan — Litostroj
7. Janez Šmon — Litostroj

Moški nad 45 let:

1. Jože Hočvar — Color
2. Peter Prezelj — Litostroj
3. Janez Gorjanc — Tekstilna Medvode

Ženske do 25 let:

1. Milena Žum — Lek
2. Lidija Kavčič — Donit
3. Damjana Stele — Avtomontaža
7. Tatjana Trnovce — Litostroj
14. Helena Jamšek — Litostroj
20. Zdenka Pate — Litostroj

Ženske do 35 let:

1. Ksenija Štokelj — Litostroj
2. Majda Steblaj — Lek
3. Regina Skočir — Lek

Ženska nad 35 let:

1. Marinka Milavec — Lek
2. Tatjana Matelič — Dinit
3. Polona Peterlin — Slovin
14. Vika Miklavčič — Litostroj

Ekipno moški:

1. Litostroj — 20 točk
2. Integral — 34 točk
3. Color — 35 točk
4. Avtomontaža — 37 točk
5. Donit — 40 točk

Vsekipno (moški in ženske):

1. Litostroj 42 negativnih točk
2. Lek 46 točk
3. Donit 53 točk
4. Color 57 točk
5. Avtomontaža 71 točk

Ekipno ženske:

1. Lek — 4 točke
2. Donit — 13 točk
3. Iskra — Elektrozveze — 21 točk
4. Litostroj — 22 točk
5. Color — 23 točk

J. Šmon

Namesto zahvale

Bil sem eden izmed vas dolgih 27 let, ki pa so vendar nevarno hitro minila — posebej zadnjih nekaj. Trudil sem se, da bi bil med vami koristen in ne le za dekoracijo. Morda mi je to kdaj pa kdaj tudi uspelo — kot vsakomur, ki mu delo ni le dolžnost, ampak najde v njem tudi kanček veselja. Nekaj tega sem poskušal posredovati tudi okolju, v katerem sem se gibal — tako ožji delovni skupini, sodelavcem na širšem delovnem področju in seveda številnim poslovnim znancom in prijateljem od blizu in daleč.

Lepo smo se razumeli: s tem bolj, z drugim manj — kdo si upa trditi, da je na vse strani sejal samo ljubezen in žel samo polno klasje? Sicer pa to niti ni pomembno. — Živelimo in se prenašali, za dolgočasje res ni bilo priložnosti.

Tako se je dopolnil čas. Posedeli smo, izmenjali prijateljsko besedo, si stisnili roko.

Veliki Cankar je nekeje zapisal: »Ob uri slovesa spozna človek človeka, vidi mu globoko v srce...« Bal sem se tega trenutka, zato sem bil vesel, ko je bil mimo. Ob vseh, ki so bili takrat tako ali drugače z menoj, sem bil hvaležen usodi, da me je pripeljala v to okolje.

Ne zamerite, da moja zahvala ni poimenska, prihaja pa od srca in na namenjena vsem, ki so kakorkoli zaslužni, da bo moj spomin na litostroj-ske dni ostal zmeraj lep.

Zahvaljeni za vse, prijatelji!

Pozdravljam vas

ETO

Zahvale

Ob smrti mojega očeta Antona VOZILA se iskreno zahvaljujem sodelavcem iz tozda PTS za cvetje in izrečena sožalja. Matija VOZEL

Ob smrti moje mame Ane TOMŠIČ se iskreno zahvaljujem sodelavcem iz tozda PTS za denarno pomoč, izrečena sožalja in spremstvo na njeni zadnji poti. Janez TOMŠIČ

Ob smrti ojega očeta dr. Milana LAMPRETA se zahvaljujem vsem sodelavcem iz DS SSP za izraze sožalja, za cvetje in udeležbo na pogrebu. Marinka DRENOVEC

Ob prerani smrti mojega očeta Cirila REPNIKA se iskreno zahvaljujem nekdanjim očetovim sodelavcem iz tozda PZO, predstavniku sindikata in delavskega sveta za venec, izrečeno sožalje in spremstvo na njegovi zadnji poti. Najlepša hvala tudi litostrojski godbi. Mira LOVŠE

Da nisem nič kupil? Seveda sem, vse sem spravil v žep!

Vem, da sem ti obljubljal lepšo starost, ampak nisem vedel, da bodo tako majhne pokojnine

VIDEO 14 tehnika

Piše: P. Poženel

2. DELOVANJE VIDEOKAMERE

Videokamera ima ravno tako kot filmska kamera optični del, ki vsebuje objektiv s fiksno ali spremenljivo goriščno razdaljo (»zoom« objektiv). Pri filmski kameri padejo svetlobni žarki iz objektivna na filmski trak ter na njem narišejo sliko s kemijskimi spremembami v filmski emulziji. Pri videokameri (elektronski kameri) pa padejo svetlobni žarki iz objektivna na posebno elektronsko cev (pravimo ji tudi snemalna cev ali analizatorska cev), ki deluje kot pretvornik svetlobe v električno energijo. Tako dobimo električni signal s pomočjo elektronskih krogov in vezja, ta signal pa na izstopu iz videokamere imenujemo videosignal. Če ta signal pripeljemo na vhod monitorja oz. njegove katodne cevi (ekrana), se tu videosignal pretvori nazaj v svetlobni signal in na ekranu vidimo sliko predmeta, na katerega je kamera usmerjena. Pri najnovejših videokamerah je elektronsko cev zamenjal polprevodniški senzor CCD (ang. Charge Coupling Device, n.pr. na kameri Hitachi VK-C 2000 E ali Sony Video 8). Vsak videosignal oz. električni signal je možno prenašati, obdelovati, magnetno posneti in mešati z drugimi signali. Kvaliteta mu pada z naraščanjem »šumov«, tj. pa so

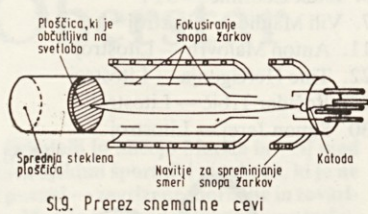
tem večji, čim daljša in čim bolj zapletena je pot, po kateri signal vodimo.

Pri snemanju z videokamero torej ni dovolj, da imamo videokamero, ki proizvaja videosignal, ampak moramo imeti še videorekorder, ki signale zapisuje na magnetni trak.

a) Snemalna cev (elektronska, analizatorska)

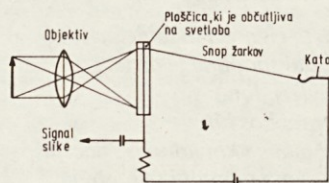
Naloga snemalne cevi je, da svetlobni signal pretvori v električnega. Ta električni signal mora vsebovati vse podatke o stopnji osvetljenosti vsake točke slike, da bodo ustrezni električno-svetlobni pretvorniki lahko dali sliko, ki bo čim bolj podobna originalu, t.j. predmetu, ki ga snemamo.

Snemalne cevi raznih prizvajalcev se razlikujejo po svoji konstrukciji in imajo tudi različna imena: vidicon, saticon, newvicon, orticon, plumbicon, tricon, newcosvicon ali cosvicon. Zelo veliko se pri neprofesionalnih kamerah uporablja cev vidicon, ki je dovolj občutljiva, ima dolgo življenjsko dobo in je razmeroma poceni, boljši pa sta cevi saticon in newvicon. Boljše rezultate dajo večje cevi premera 25 mm (1") v primerjavi z manjšimi cevmi 16,6 mm (2/3") ali 12,7 mm (1/2").

SL9. Prerez snemalne cevi

Snemalna cev (sl. 9) pa deluje tako: svetlobna slika pada skozi sprednjo stekleno ploščico, ki je občutljiva na svetlobo. Pod svetlobnim vplivom se na tej ploščici v vsaki točki vzbudi električni naboj, ali pa se ji spremeni električna prevodnost, glede na to, kakšna količina svetlobe pade na vsako točko. Električno stanje, ki je v nekem trenutku na tej občutljivi ploščici, torej direktno odsluškava svetlobno sliko, ki je prišla iz optičnega sistema (sl. 10).

SL10. Delovanje snemalne cevi »VIDICON«

Na nasprotni strani od občutljive ploščice se v snemalni cevi nahaja žareča katoda, katera oddaja proste elektrone v obliki snopa. Elektronski sistem, ki je okoli cevi, najprej ta snop fokusira (združi ga v eno točko), navitje za

spreminjanje smeri pa ga usmerja tako, da snop analizira celo ploščico, ki je občutljiva na svetlobo. Analiziranje oz. branje stanja na ploščici poteka po vzporednih vrstah, glede na standard, po katerem je cev izdelana. Najprej analizira točke v neparnih vrstah, nato pa še v parnih. Tako prebere elektronski snop celo sliko, ki jo riše optični sistem, in sicer električno stanje cele ploščice, ter simultano prevaja svetlobno sliko v niz podatkov o svetlobnem stanju vsake posamezne točke te slike.

b) Videosignal

Snop žarkov v snemalni cevi analizira sliko in proizvaja nepretrgan električni signal — videosignal. Snop žarkov pa ni stalno aktiven (ni stalno prižgan). Ko začne aktivno analizirati sliko v levem zgornjem kotu, je do konca prve vrste aktiven, nato pa ugasne, se vrne z večjo hitrostjo nazaj na levi rob, kjer se zopet prižge in začne analizirati naslednjo vrsto. Čas, ko se žarek vrača in je neaktiven, imenujemo horizontalna perioda temé. Ko snop žarkov analizira vseh 312,5 vrstic in pride do dna ekrana, zopet ugasne in se z veliko hitrostjo vrne nazgor v levi kot druge vrste. Ta čas, ko se snop žarkov vrača nazgor, imenujemo vertikalni interval temé.

Ker želimo na ekranu dobiti stabilno in mirno predvajano sliko, ki smo jo prej posneli s snemalno cevjo, moramo nujno imeti nek signal, ki bo v videosignalu stalno prisoten in bo urejal hitrost delovanja vseh naprav, ki bodo signal obdelovale, snemale in ponovno predvajale.

Izleti v malem travnu

Zimo smo prebili in čas je, da se spet odpravimo v višave in preverimo, koliko kondicije nam je ostalo. Izleti PD Litostroj so planirani sistematično in nam bodo pomagali, da počasi spet pridemo v formo. Za začetek imamo nekaj lažjih izletov, ki so primerni tudi za začetnike:

5. april: KRIŽKA GORA—TOLSTI VRH — Da se znebimo nekaj nepotrebnih tolšč bosta poskrbela Tolsti vrh in vodnik — Vipotnik!

12. april: MIRNA GORA — Ljubitelji pomladnega cvetja in opojnih dišav — kot nalašč za vas! Izlet bo seveda tudi strokovno voden — s posebnim pudarkom na opazovanju favne in flore, saj bo vodnik načelnik odseka za varstvo narave: Pečjak.

26. april: BOČ — Če boste zadovoljni s prvim izletom vodnika Pečjaka, se boste udeležili še drugega. To bo lep uvod v prvomajske praznike!

Planinski občni zbor

Na svojem 37. REDNEM LETNEM OBČNEM ZBORU dne 6. marca so naši planinci dali pred 90 prisotnimi člani pregled dela v preteklem letu. Navajamo nekaj misli in podatkov iz poročil predsednika in načelnikov odsekov in sekcij.

Trenutno je v društvu včlanjeno 78 pionirjev, 73 mladincev in 359 članov, skupno torej 500 članov. To je kar lepo število. Ena od glavnih nalog bodočega odbora pa je, povečanje števila članstva. To je uresničljivo, saj često srečujemo v planinskem svetu sodelavce z družinami, ki še nimajo naše članske izkaznice.

Društvo je vodil 25 članski upravni odbor, ki je imel v preteklem letu 12 rednih in 1 izredno sejo. Preseneča povprečna 72% udeležba na sejah. Sestav UO je sledeč: predsednik, podpredsednik, tajnik in knjižničar, kronist, praporščak in vodje ter člani delovnih odsekov in sekcij. Ti so: za kulturo in propagando, gospodarski, izletniški, za planinska pota, mladinski, za varstvo narave in okolja, za planinsko fotografijo, alpinistični in sekciji »Cockta« v DO Slovin ter na šoli za oblikovanje in fotografijo.

Tudi v pogledu strokovnih kadrov je društvo kar dobro založeno. V njem je aktivno vključenih 16 planinskih vodnikov, 1 gorski vodnik, 2 mladinska vodnika, 1 mladinski mentor, 15 gorskih stražarjev, 1 instruktor varstva narave in gorske straže in 6 markacistov. Da bi bili kadri na tekočem z najnovejšimi spoznanji iz področja posameznih dejavnosti, so se redno udeleževali izobraževalnih akcij v organizaciji PZS in MDO — Ljubljana.

Društvo ima svoje delegate v MDO — Ljubljana, PZS, ZTKO — občina Šiška in v koordinacijskem odboru P. D. občine Šiška. V teh forumih imajo delegati tudi pomembne zadolžitve.

V primerjavi z 37-letno dejavnostjo društva, preteklo leto lahko uvrščamo nekje v srednje, bolj umirjeno področje, primerno današnjim stabilizacijskim razmeram.

Na izletu v Vrata smo takole zagledali prometne znake in se zavedeli, da hodimo po cesti — vendar omejitev hitrosti za nas ni bila aktualna (Foto: T. Tomazič)

Pozimi na Vogarju (Foto: O. Dolenc)

IŠČEMO ORUMENELE FOTOGRAFIJE!

Imate doma morda kakšno staro fotografijo z izleta PD Litostroj? Pošljite nam jo, da jo objavimo! Naj se nam povrnejo spomini v dobre stare čase! Pred 20 ali 30 leti ste bili gotovo lepši, bolj vitkega stasa... imeli več las na glavi... Naj vas vidijo današnji sodelavci, kakšen korenjak ste bili...

Nagrajenci PD Litostroj

PRIZNANJA Planinske zveze Jugoslavije

Srebrni častni znak PZJ:

1. Cankar Štefan
2. Cedilnik Stane
3. Tepina dr. Edo

Pismena pohvala PZS:

1. Oblak Aleksander
2. Rupnik Olga

Bronasti častni znak PZS:

1. Ogrič Janko
2. Tomažič Anton
3. Dolenc Oskar
4. Soklič Janez
5. Veber Rudi
6. Žebavec Andrej
7. Žebavec Tatjana
8. Miklavčič Viktorija
9. Vipotnik Albin

Srebrni častni znak mladinskega vodnika:

1. Mažgon Albert

Zlati častni znak PZS:

1. Gamberger Rihard
2. Lovše France
3. Šparemblek Marica

Spominska plaketa PZS:

1. Šarf Ludvik

Čestitamo!

Jezikovni ostružki

Tokrat ne bom obravnavala jezikovnih problemov oziroma posameznih napak, temveč želim vse tiste, ki jih pobliže zanima jezik, seznaniti z novo knjigo na tem področju.

Konec minulega leta je bila v prostorih Tovarne zdravil Krka v Ljubljani na Titovi cesti novinarska konferenca ob izidu knjige POVEJMO NARAVNOST, zbornika jezikovnih napak. Izdala jo je Delavska enotnost, Center za razvijanje obveščanja v združenem delu. Knjiga v broširani vezavi ni pretirano draga (950 din) in jo toplo priporočam, saj boste v njej našli vrsto navodil in razmišljanj o jezikovni problematiki.

Novinarsko konferenco je vodil novi predsednik jezikovnega razsodišča dr. Slavko Splichal, v pogovoru pa so sodelovali tudi ostali člani dr. Jože Toporišič, Martin Ahlin, Boča Krakar-Vogel, Lidija Kuhar, Viktor Majdič, dr. Janez Dular in drugi. Tovariš Splichal je prisotne seznanil z delovanjem jezikovnega razsodišča, ki je bilo ustanovljeno pred petimi leti, torej 1980. leta v okviru sekcije, zdaj že sveta »Slovenščina v povnosti« pri republiški konferenci SZDL Slovenije. V delovni skupini je vrsta strokovnjakov z jezikovnega področja, ki kontinuirano obravnava žgoča jezikovna vprašanja — taka, ki se pojavljajo v javni rabi, v vsakdanjem življenju, pa tudi taka, ki jih pošiljajo bralci v pismih.

Do določenih jezikovnih vprašanj zavzamejo pravilna stališča in jih objavijo v časopisih. V minulih letih je bilo v Delu objavljeno vseh 230 izjav jezikovnega razsodišča. Prve so izšle tudi v priročniku Slovensko jezikovno razsodišče I, seveda pa pričakujemo tudi knjižno izdajo ostalih izjav.

Na konferenci so prisostvovali novinarji vseh sredstev javnega obveščanja, tudi radia in televizije, da bi knjigo POVEJMO NARAVNOST predstavili naprej svojim bralcem oziroma poslušalcem in gledalcem.

V nekaj naslednjih Jezikovnih ostružkih bom knjigo oziroma najpomembnejše ugotovitve predstavila tudi litostrojskim bralcem. Skrb za lepoto, čistost in pravilnost jezika naj bo naša stalna skrb.

Vesna Tomc

Planinski drobiž

DOMIŠLJAVI PROPAGANDIST?

Občnemu zboru je podal običajno (in ne preveč suhoparno) poročilo tudi propagandist društva. Pri tem ga je podatek o povečanju števila članstva v letu 1985 (povečanje za 76 članov) tako navdušil, da je napovedal kar drzen plan. Zarekel se je, da bo leta 2000 šlo Planinsko društvo Litostroj kar 1000 članov (z besedami: ti-soč)! Je njegov optimizem pretiran? Počakajmo, pa bomo videli...

VODSTVU VSE ZAUPANJE!

Občni zbor PD Litostroj je za predsednika društva za naslednje leto ponovno, enoglasno in z aplavzom podprto izvolil LUDVIKA ŠARFA. Na spisku nagajencev vidimo, da bo za tega zaslužnega planinskega delavca že zmanjkalo odlikovanj, toliko jih je že dobil in jih tudi pošteno zaslužil! Čestitke!

KNOW-HOW ZA KLOBASE?

Iz dobro obveščenih krogov smo izvedeli, da je TOZD ZSE najel nekaj privatnih detektivov, ki imajo nalogo izvedeti, kje in kako rutinska ekipa pod vodstvom Jerina preskrbi tako debele in slastne klobase, kot jih potem servira na občnem zboru PD Litostroj... Upajmo, da bodo uspešni in da bo ZSE ta know-how prenesel tudi na naše vsakdanje malice...

IZLET V NEZNANO — TEMPERATURA RASTE...

Dolgo napovedani in težko pričakovani IZLET V NEZNANO se ne zadržno bliža (17. maj!)... V okviru skrbno načrtovanih priprav je prišlo le do manjšega zapleta. Vodnik Sane trenutno rije po rečnih koritih širne Slovenije in išče steklenico »močnega«, ki jo je poskusno zakopal, a potem pozabil lokacijo... Upajmo, da je vsaj dobro zaprta...

Za spremembo Oskar enkrat pred objektivom in ne za njim — pa čeprav ne preveč buden! (Foto: T. Tomžič)

Vzdušje na gradbišču HE Hadithe pred prvim zagonom turbine

Al Qadissiyah— novo ime za HE Haditho

O tem velikem objektu v Litostroju govorimo in na njem delamo že od leta 1982. To je dolga doba, vendar je veliko tudi opreme — več kot 7500 ton. Tudi gradbišče je ogromno. Če želiš obiskati vse delovne skupine, kjer montiramo našo opremo in se le po nekaj minut zamudiš okrog delovnih problemov, porabiš za tak obhod ves čas do malice.

Sedaj dela na gradbišču okrog 95 naših delavcev. Še nikoli doslej jih na posameznem gradbišču nismo imeli toliko naenkrat. Vendar na elektrarni dobi občutek, kot da nikjer ni nobenega. Sicer pa — kar predstavlja si 6 ogromnih turbin. Dve zmontirani čakata še nekaj opreme, na tretji in četrti delavci montirajo gonilnike, gredi, lopate, ležaje in ostalo opremo, na peti in šesti pa sta le dve veliki odprtini.

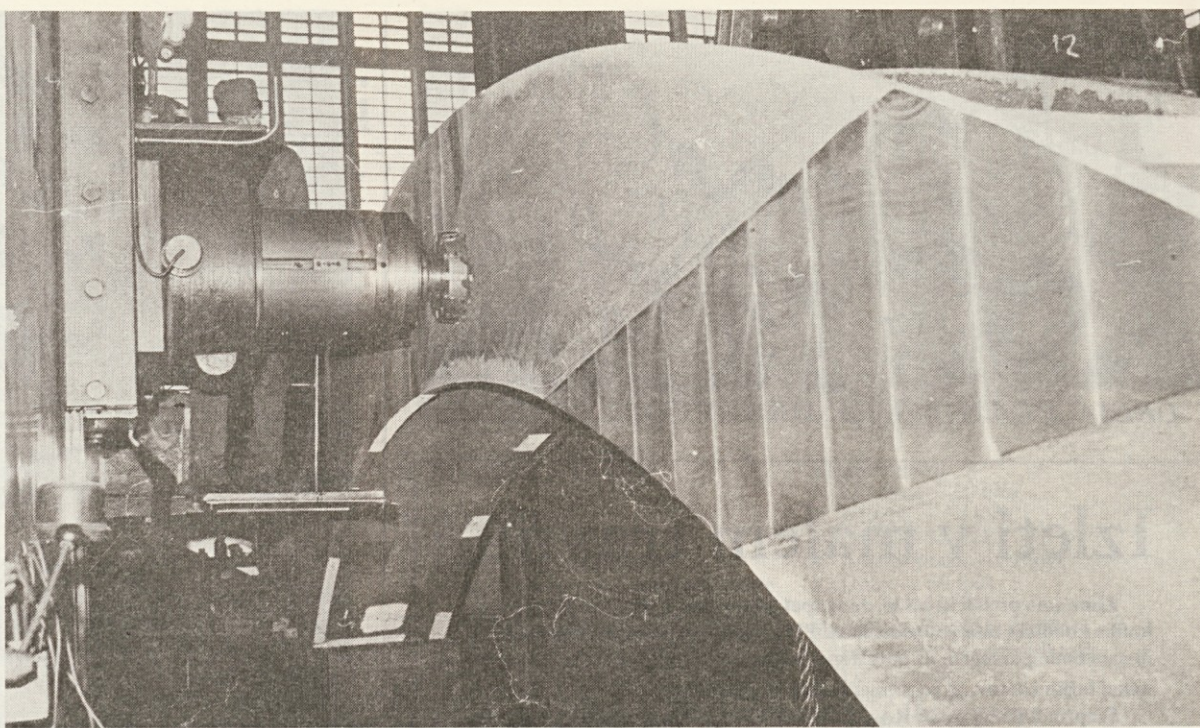
Delavcev nikoli ni dovolj. Najbolj se mudi Hidrogradnji. Čimprej želijo končati z betoniranjem. Če delo ne

poteka v treh izmenah in ob petkih, je kritika takoj tu. Toda to so samo turbine, zelo veliko pa je tudi pomožne opreme. To so tri črpalne postaje, nekaj kilometrov cevovodov, zrakovodov, oljevodov z desetimi zasunovi, reducirnih in ostalih armatur.

Vse to zdaj že dobro pozna naš delovodja Franc Kovačič, ki po ves dan z risbo in svinčnikom išče trase za vse te cevi.

Kljub vsem težavam pa se dela na pomožnih napravah, ki so potrebne za zagon prve turbine, bližajo h koncu. Vse oljne naprave so napolnjene z oljem, preizkušajo motorje, črpalke in zasune. Električarjem skoraj ni videti obrazov, zakopani so v elektro omare in jih lahko vidiš le v hrbet.

»Brika se«, »releji ne delajo«. Inženir Šverko, ki vodi testiranje, je vsak dan borbeno razpoložen. Sicer mu kaj drugega tudi ne preostane.

Na enem izmed vrtno rezkalnih strojev v TOZD OBD je bil na obdelavi traverzni obod za šesto turbino za HE Haditha — velikanski kot je velikanska tudi hidroelektrarna. (Foto: T.Š.)

Nasproti mu stojijo strogi inšpektorji, zahteven naročnik in pa tisto, kar si vsi želimo — zanesljivo delovanje opreme. Prepričan sem, da je zdaj vzdušje na gradbišču

najlepše, odgovornost za delo pa največja. Niti vojna, ki zdaj spet besni, se tukaj ne čuti. Ni časa za to.

Pričakujemo rezultate skoraj štiritletnega dela. Čez nekaj dni bomo

izvedeli za prve, čez kakšen mesec za bolj določene. Preveč bi bilo upati, da bo vse takoj v redu, toda na koncu bo moralo biti.

Josip Pospiš

POŠKODBE PRI DELU V LETU 1985

Kaj je poškodba pri delu?

Zvezni Zakon o temeljnih pravicah iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja (Ur. l. SFRJ 23/82), kakor tudi Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o evidencah na področju del (Ur. l. SFRJ 21/82) sta že leta 1982 v ustreznih členih nadomestila po prejšnjih predpisih veljavno terminologijo »nesreče pri delu« s pravilnim izrazom »poškodba pri delu«. Ta novi pojem je povzel tudi slovenski zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Ur. l. SRS 27/83).

Po določitih 34. člena Zakona o temeljnih pravicah iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja se za poškodbo pri delu šteje:

- vsako poškodbo zavarovanca, ki je posledica neposrednega ali kratkotrajnega mehaničnega fizičnega ali kemičnega učinka, kot tudi poškodbo, ki je posledica hitre spremembe položaja telesa, nenadne obremenitve telesa ali kakšne druge nenadne spremembe fiziološkega stanja organizma, če je taka poškodba v vzročni zvezi z opravljanjem dela na določenem delovnem mestu ali z delom oz. dejavnostjo, na podlagi katere ima poškodovanec lastnost zavarovanca v smislu zakona;

- poškodba, povzročena na opisan način iz prve alineje, ki jo pretrpi zavarovanec na redni poti od stanovanja do delovnega kraja ali nazaj, na poti, ukazani za izvrševanje delovnih nalog, ali na poti, da nastopi delo, ki mu je preskrbljeno;

- obolenje zavarovanca, ki je neposredno ali izključno posledica kakšnega nesrečnega naključja ali višje sile med delom oziroma dejavnostjo, na podlagi katerih ima oboleli lastnost zavarovanca v smislu navedenega zakona.

To so torej kriteriji, ki jih morajo upoštevati odgovorni vodje del pri pisanju prijav in na podlagi katerih lahko ločijo poškodbe pri delu od ostalih poškodb med delovnim časom in pri prihodu ali odhodu z dela.

Vendar to še ni dovolj. Poškodbo pri delu je potrebno tudi pravočasno prijaviti. Ta rok opredeljuje 16. člen Zakona o evidencah na področju dela, ki pravi, da mora OZD poškodbo pri delu vpisati v evidenco o poškodbah pri delu najpozneje v treh dneh od dneva, ko se je delavec poškodoval. O tem smo v naši DO sprejeli poseben organizacijski predpis. Tridnevni rok je torej skrajni rok za dostavo obrazca ER-8 v službo varstva pri delu, ki vodi evidenco o poškodbah pri delu. Prekoračitev tega roka pomeni direkten udarec po žepu poškodovanega zaradi nižjega nadomestila OD, ker poškodbe ne moremo šteti za poškodbo pri delu. Rok je namreč tudi zakonsko sankcioniran.

Analiza prijavljenih poškodb

V letu 1985 so odgovorni vodje del na predpisanem obrazcu ER-8 prijavili 468 poškodb pri delu. Ta podatek nam pove, da se je v lanskem letu poškodovalo 59 delavcev manj kot prejšnje leto oz. najmanj v zadnjih petih letih. Tako nizko število poškodb pomeni tudi najnižji odstotek poškodovanih v zadnjih petih letih. Istočasno ugotavljamo, da je lanski odstotek poškodovanih najnižji tudi v zadnjem desetletju oziroma najnižji po letu 1950, ko je strokovna služba pričela analizirati poškodbe pri delu.

Ob analizi lanskih prijav poškodb ugotovimo, da se je 419 sodelavcev poškodovalo pri opravljanju odrejenih del in nalog, 50 sodelavcev pa na poti na delo oziroma z dela.

V primerjavi z letom 1984 so se močno zmanjšale predvsem poškodbe pri opravljanju odrejenih del, in sicer za 53 primerov. Tudi poškodbe na poti so se zmanjšale, za 6 primerov.

Ker je podatek o številu poškodb le eden od kazalcev o stanju varstva pri delu v nekem okolju, pogledajmo še, kako je z izgubljenimi delovnimi dnevi, ki predstavljajo neposredno škodo zaradi izpada živega dela.

V letu 1985 je bil izpad delovnega časa zaradi vseh bolezenskih vzrokov 6,5%. Če odštejemo t. im. socialni stalež (nego, spremstvo) in porodniško, pridemo do zanimivega podatka, da je bil vsak zaposleni povprečno 16 dni v bolniškem staležu. K temu so poškodbe prispevale 1,7 dneva, kar je manj kot v predhodnjem letu, ko so poškodbe prispevale skoraj 2 (dva) dni.

Zaradi poškodb pri opravljanju odrejenih del in na poti je bil izpad delovnega časa 0,55%, od tega 0,45% zaradi poškodb pri opravljanju odrejenih del in 0,1% zaradi poškodb na poti.

Pri nadaljnjem analiziranju poškodb se bom omejil na poškodbe pri opravljanju odrejenih del, ker so nam podatki o njih dobro poznani in zaradi tega bližji.

Poškodbe po TOZD/DS

402 poškodbi ali 96% vseh poškodb so utrpeli delavci proizvodnih tozdov in le 17 poškod ali 4% vseh poškodb delavci neproizvodnih tozdov in obeh delovnih skupnosti. Teh 17 poškodb dejansko odpade na TOZD ZSE, SŠTS, NAB in PROD, ker se v obeh delovnih skupnostih in TOZD IRRP v letu 1985 ni nihče poškodoval.

Manj poškodb kot v predhodnem letu so utrpeli delavci tozdov OB, PUM, PPO, PVN, PTS, in NAB, več poškodb kot v predhodnjem letu pa delavci tozdov MONT, PZO in IVET. Med proizvodnimi tozdi so največji padec števila poškodb dosegli v tozdu OB (s 113 na 78 poškodb), med neproizvodnimi pa v tozdu NAB. Pohvaliti velja tudi tozd PUM, kjer že nekaj let zapored vztrajno znižujejo število poškodb. Največji porast števila poškodb pa so dosegli v tozdu MONT (s 23 na 40 poškodb).

Poškodbe po delih telesa

Roke si je poškodovalo 190 delavcev in tako te predstavljajo skoraj polovico vseh poškodb. Skoraj polovico poškodb rok so utrpeli delavci tozdov PUM in OB, kar je zaradi velikega števila zaposlenih tudi razumljivo. Občutno manj poškodb rok kot prejšnje leto je bilo v tozdu PUM, občutno več pa v tozdi MONT in IVET. Na drugo mesto so se v letu 1985 po dolgem času prebile poškodbe nog s 103 primeri, ki so s tega mesta spodrinile oči. Absolutno število teh poškodb ni dosti večje kot prejšnje leto, vendar je njihov delež v vseh poškodbah zaradi nižjega skupnega števila poškodb porastel za skoraj 5%. Največ poškodb nog so utrpeli delavci tozdov PUM in PZO, v slednjem so tudi zabeležili največji porast teh poškodb. Tozd OB, ki je bil dolga leta na drugem mestu po poškodbah nog, je z 9 primeri zdrnil celo na četrto mesto, saj ga je prehitel celo tozd IVET s 13 primeri.

Na tretjem mestu najdemo poškodbe oči z 99 primeri, ki so v letu 1985 močno nazadovale, v pozitivnem smislu seveda. Še leta 1984 smo namreč zabeležili 144

poškodb oči, zato je ta upad po svoje presenetljiv in obenem razveseljujiv. Delež poškodovanih oči v vseh poškodbah je zaradi tega močno upadel in sicer za 7%. Poškodbe oči so najbolj znižali v tozdu OB (z 49 na 29 primerov), nekoliko maj pa v tozdi PUM in PPO.

V letu 1985 smo zabeležili 15 poškodb glave, kar je 7 primerov manj kot prejšnje leto. Pri tem se je najbolj izkazal tozd PPO, ki je v celotnem letu 1985 prijavil le eno lažjo poškodbo glave, v letu 1984 pa pet. Tudi tozd MONT se je izkazal, le da v negativnem smislu. V letu 1984 niso imeli nobene poškodbe glave, v letu 1985 pa kar tri, od tega dve pri enem nevarnem dogodku.

Pri poškodbah telesa ni bistvenih odstopanj v primerjavi z letom 1984. Tudi v letu 1984 je število poškodb telesa sorazmerno nizko.

Vzroki poškodb pri delu

Zaradi subjektivnih vzrokov se je v letu 1985 poškodovalo 337 delavcev ali 80,4% vseh poškodovanih. Subjektivni vzroki so v primerjavi z letom 1984 rahlo porasli. Med temi vzroki kot ponavadi prevladujeta dva, in sicer nesmotern način dela in neuporabljanje sredstev in opreme za osebno varstvo pri delu.

Ostali subjektivni vzroki so se razporedili približno tako kot prejšnja leta.

Zaradi organizacijskih vzrokov se je poškodovalo 45 delavcev ali 10,8% vseh poškodovanih. V primerjavi z letom 1984 so ti vzroki znatno upadli, in sicer za več kot 4%.

Med temi vzroki je letos na prvem mestu vzrok šifra 108 — pomanjkljiva ureditev prostorov, transportnih poti in sredstev. Na drugem mestu je vzrok s šifro 114 — slaba organizacija skupinskega dela in šele na tretjem vzrok s šifro 110 — uporaba neustreznih osebnih varnostnih sredstev. Slednji je v primerjavi z letom 1984 drastično upadel.

Na zadnjem, vendar ne več prav pričljivem mestu, so tehnični oziroma

tehnološki vzroki. Zaradi njih se je poškodovalo 37 delavcev ali 8,8% vseh poškodovanih. Zanimivo je to, da so ti vzroki skoraj dohiteli organizacijske in so se na njihov račun tudi močno povečali. Med temi vzroki sicer še vedno prevladuje vzrok s šifro 105 — nepravilno opremljeno ali vzdrževano delovišče, vendar mu je tik za petami vzrok s šifro 101 — okvare strojev.

Na osnovi zgoraj opisanih podatkov lahko zaključimo: v letu 1985 je bilo manj poškodb kot prejšnje leto zato, ker so zaposleni opravljali svoje delo bolj odgovorno, kar velja za neposredne izvajalce del in za vodje del. Obratno pa so tehnični vzroki povzročili več poškodb, kar je nekoliko zmanjšalo uspešnost boja proti poškodbam ter kaže na pomanjkljivo vzdrževanje delovišč, predvsem prehodnih površin, delovnih priprav in orodij.

Najpogostejša oblika poškodbe je že vrsto let udarec predmeta. Lani je bilo takih poškodb 236, kar je manj kot v predhodnjem letu. Zmanjšanje gre predvsem na račun oči, katere se najpogostejše poškodujejo s tujkom. Ostale oblike poškodb niso tako pogoste, saj skupaj predstavljajo le slabo polovico vseh poškodb. To so razni stiski, udarci ob predmete, pretiran napor, opekline, padci na ravnam in z višine, stiki z električnim tokom in drugo. Od naštetih naj omenim le nekatere, ki so bolj zanimive in predstavljajo neposredno nevarnost za življenje ali zdravje delavcev pri delu. Sem nedvomno spada stik z električnim tokom. V letu 1985 sta to doživela dva poškodovanca in jo odnesla le z ležimi opeklinami. Trije poškodovanci so padli z višine več kot 1 m in k sreči je to ostalo brez večjih posledic. Mogoče bi omenil še opekline, ki jih je pri delu dobilo 28 sodelavcev, dve tretjini od tega v TOZD PUM in TOZD PZO.

V celoti gledano kakšnih bistvenih odstopanj od leta 1984 lansko leto ni bilo, le pri stikih s temperaturo je ugotovljeno opazno manj primerov.

Zaključek

Nesporna je ugotovitev, da smo v lanskem letu število poškodb pri delu v primerjavi z letom 1984 močno zmanjšali. Največ zaslug za to ugodno gibanje imajo tudi PUM, OB in PPO. Po drugi strani pa je število poškodb v tozdi MONT, PZO in IVET naraslo, vendar le v taki meri, da je skupni rezultat DO pozitiven.

Podobno se je dogajalo z izgubljenimi dnevi. V tozdi, kjer so zmanjšali število poškodb, so izgubljeni delovni dnevi upadli, in obratno. Skupen rezultat DO pa je bilo znižanje števila izgubljenih dni v primerjavi z letom 1984 za več kot 900 dni. Iz resnosti poškodb lahko sklepamo, da izgubljeni delovni dnevi niso popolnoma sledili poškodbam, ki so lani celo nekoliko narasle; izgubljeni delovni dnevi so še vedno med najnižjim v zadnjem petletnem obdobju. V lanskem letu smo namreč imeli nekaj težjih poškodb, ki so zahtevale dolgotrajno zdravljenje in večina od njih je na poškodovancih pustila trajne telesne okvare. Prav te težje poškodbe pred nas še ostreje postavljajo zahtevo po nadaljni krepitvi sistema varstva pri delu.

M. Jurjavčič

